

Årsrapport 2008

Fylkesmannen i Buskerud

Innhold

Kapittel 1 - Om embetet	Side 3
Kapittel 2 - Sentrale politiske føringar	Side 6
Kapittel 3 - Resultatområder	Side 12
Kongehuset	Side 12
Miljøverndepartementet	Side 12
Landbruks- og matdepartementet	Side 19
Kunnskapsdepartementet	Side 30
Barne- og likestillingsdepartementet	Side 40
Justis- og politidepartementet	Side 43
Kommunal- og regionaldepartementet	Side 48
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	Side 53
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 56
Statens Helsetilsyn	Side 77
Samferdselsdepartementet	Side 79
Utenriksdepartementet	Side 80
Kultur- og kirkedepartementet	Side 80
Fomyings- og administrasjonsdepartementet	Side 81

Kapittel 1 - Om embetet

1.1 Tilstanden i embetet og fylket – generelt

Saksbehandlingstid og rettssikkerhet

For å nå målet om høy faglig standard i saker embetet har til behandling som klageinstans, og for å sikre lik behandling av saker landet sett under ett, har embetet deltatt i fem nettverk sammen med andre embeter i 2008. Dette gjelder klagesaker etter sosialtjenesteloven kap 5 – økonomisk sosialhjelp, hvor vi har hatt to dagers samling med embetene i Vest-Agder, Aust-Agder, Telemark, Vestfold og Østfold. For å uveksle erfaring på rusfeltet er det etablert et regionalt samarbeidsforum hvor vi deltar sammen med embetene i tidligere helseregion sør. I forhold til arbeidet etter sosialtjenesteloven kap 4A har vi årlige samlinger med åtte andre embeter. Det er også nylig etablert et nettverk knyttet til klagesaker etter sosialtjenesteloven kap 4 og vi deltar i et nettverk mellom embetene: Oslo og Akershus, Hedmark, Oppland, Østfold, Vestfold og Telemark når det gjelder gjeldsrådgivning.

Fylkesmannen i Buskerud har også i 2008 fokusert på saksbehandlingstiden. 74% av sakene etter sosialtjenesteloven ble avgjort i løpet av to uker etter at de ble mottatt. 310 av totalt 311 saker ble avgjort i løpet av tre måneder. Ved årsskiftet 2008/2009 hadde vi en restanse på åtte saker. Selv om vi registrerer en nedgang i antall klagesaker etter sosialtjenesteloven sammenlignede med tidligere år, har vi i Buskerud likevel et høyt antall saker til behandling sett i forhold til innbyggertall. Vi er usikre på hva som er årsaken til dette, men vi håper økt forvaltningskompetanse i kommunene, lav saksbehandlingstid hos oss og god informasjon om muligheten til å klage kan være noe av grunnen.

I arbeidet med økt rettssikkerhet på velferdsområdet har vi i 2008 etablert interne rutiner som sikrer systematisk oppfølging av sakene hvor vi opphever det kommunale vedtaket slik at saken returneres til kommunen for ny behandling. Dette gjør det mulig for oss å følge med på om disse sakene prioriteres i kommunene når de returneres. Vi gjennomgår også det nye utfallet av saken for å vurdere om vi skal foreta en selvstendig overprøving uten klage dersom vi mener resultatet er lovstridig eller skjønnsutøvelsen åpenbart urimelig.

Vi har i 2008 hatt et særlig fokus på innbyggernes tilgjengelighet til de ulike sosiale tjenestene, og det å være kjent med muligheten til å kreve ny behandling av saken gjennom klage dersom utfallet av den kommunale behandlingen ikke er tilfredsstillende. Dette har vi gjort ved å lage en sammenstilling av sakene hvor Fylkesmannen har gitt klager medhold etter sosialtjenesteloven. Dokumentet har fått tittelen ”Det nytter å klage” og er gjort tilgjengelig på vår internettside. Vi håper også oppsummeringen vil fungere som en veiledning for den kommunale saksbehandlingen i lignende saker.

I Buskerud mottar Fylkesmannen svært få saker som gjelder tjenesten praktisk bistand – hjemmehjelp – til eldre over 67 år. Gjennom media og direkte kontakt med kommunene vet vi at denne tjenesten reduseres i vanskelige budsjettsituasjoner. Vi har derfor funnet det nødvendig å undersøke denne situasjonen nærmere i samtlige 21 kommuner. Kartleggingen viser at kommuner med høyt innbyggertall mottar langt færre søknader om slike tjenester fra denne persongruppen enn det vi mener er naturlig, særlig sett i sammenheng med at det noen steder kan være vanskelig å få plass i sykehjemmene. Samtidig ser vi at eldre i liten grad påklager avslag eller beslutninger om reduksjon i tjenesten. Dette i seg selv er bekymringsfullt i et rettssikkerhetsperspektiv. Vi har derfor besluttet å iverksette systemrettet tilsyn i de kommunene som enten har få søknader i forhold til befolkningsgrunlaget eller har en stor prosentvis reduksjon i antall saker uten at avgjørelsene påklages.

Landbruk

Situasjonen i husdyrproduksjonen er at de siste 2-3 årene har vært en betydelig nedgang, både i antall enheter og dyretall.

Fylkesmannens næringsstrategi ”Sterke og synlige bygder med et aktivt landbruk i hele Buskerud” skal støtte utviklingen innen verdiskaping og tilleggsnæringer ved økt kompetanse, markedsorientering, innovasjon og omstilling, og etablering av gode arenaer for samarbeid og nettverk. Landbruket i Buskerud har tradisjon for mangesysleri, og eiendomsstrukturen i store deler av fylket tilsier at tradisjonell drift må kombineres med næringsinntekt enten utenfor bruket eller tilleggsnærings på garden.

Innen volumproduksjon på grøntsektoren er produsentmiljøene i Buskerud meget dyktige, og har landsdekkende leveranser ved inngåtte avtaler til de største omsetningskjedene.

Buskerud er landets 4 største skogfylke etter produktivt areal og landets 3 største fylke etter aktivitet. Avvirkningen

har de siste årene vært på et høyt nivå, mens en kunne ønsket seg et høyere nivå på investeringer knyttet til foryngelse og etterarbeider i skog. Dekningen av skogsveger er relativt bra, men det er behov for oppgraderinger av store deler av det eldste vegnettet for å tilfredsstille dagens krav til transport.

Verdiskapningseffekten av skogbruket er vesentlig i fylket og mange av regionens store aktører på videreforedling ligger innenfor Buskerud sine grenser. Skogsindustrien i fylket forbruker ca 2,5 millioner m³ tømmer årlig og fylket er følgelig "nettoimportør" av råstoff fra andre fylker/land.

Aktiviteten innen bioenergi og varmeleveranser fra skogbruket er økende og det forventes ytterligere fokus på skogen i klimasammenheng i de kommende år.

Utover tradisjonen for tilleggsnæring innen reiseliv, har fylket flere gode etableringer inne videreforedling gjennom gårdsysterier og lokal videreforedling av kjøtt fra både storefe og sau. Dette er ofte produksjoner som også er økologisk basert. Tjenesteyting Inn på tunet, er etablert med tilbud i nær halvparten av kommunene med over 30 tiltak i drift.

Barnehage

Alle kommunene i Buskerud, og spesielt de som ikke lå an til å nå målet om full barnehagedekning innen 01.08.09, ble tett fulgt opp av Fylkesmannen. Det var i utgangspunktet flere kommuner som meldte at de ville ha problemer med å nå målet. I løpet av året har samtlige kommuner meldt at målet skal kunne nås.

Det ble i løpet av 2008 opprettet 574 nye plasser som samlet ga 826 flere barn plass i barnehage. Dekningsgraden i fylket er dermed ca 71,1 for barn mellom 1-5 år. Det er noen flere barn i private barnehager enn i offentlige barnehager.

Fylkesmannen kjenner ikke til at noen kommuner i Buskerud går ut over den maksimalsatsen som er satt for barnehageplass. Når det gjelder kvaliteten i barnehagene er det mange forhold som spiller inn. Bygg, anlegg, uteområder og utstyr varierer selvsagt, men i det store og hele er Fylkesmannens inntrykk at forholdene er gode. Utdanningsnivået varierer.

Enkelte steder er det stor mangel på personale med godkjent førskolelærerutdanning. I 2008 ble Fylkesmannen tildelt midler til rekruttering av førskolelærere til barnehagene. Det er nedsatt en gruppe som jobber med ulike tiltak for å øke den pedagogiske bemanningen i barnehagene. Dette har vært en av de prioriterte oppgavene i tillegg til tilsyn og kompetanseutvikling.

Fylkesmannen har videreført mib(Menn i barnehagen)-nettverket i fylket. I 2008 har nettverket planlagt egen konferanse i samarbeid med fylkesmannen i Vestfold og Fylkesmannen i Telemark. I tillegg gjennomføres lokale tiltak i nettverkene i kommunene. Det er etablert kontakt mellom mib-nettverket og Høgskolen i Telemark med tanke på utvikling av rekrutteringsteam.

Fylkesmannen har i samarbeid med Høgskolen i Telemark og Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) i 2008 avsluttet kompetansehevingprosjekt innenfor flerkulturelt arbeid i barnehagene for 13 barnehager. Prosjektet ble videreført høsten 2008 for 6 barnehager. I tillegg er det lyst ut midler til alle barnehageeiere på temaet.

Grunnutdanning

Når det gjelder grunnutdanningen har tilsyn vært et hovedområde. Resultatene viser at de fleste kommuner fortsatt har en del å gjøre før de har forsvarlige system for å sikre etterlevelsen av regelverket på området. Innføringen av Kunnskapsløftet er på det nærmeste gjennomført og arbeidet har fortsatt i den enkelte kommune og i de ulike regionene. Midlene til kompetanseutvikling er fordelt og benyttet i henhold til planer. Når det gjelder midlene til videreutdanning på spesielle områder, kom det færre søknader enn midlene skulle tilsi. Dette skyldes bl a mangel på aktuelle tilbud og nærhet til lærested mm. Fylkesmannen har i tillegg til de spesifiserte oppgavene bidratt i forhold til tema som elevvurdering, læringsmiljø og matematikk. Arbeidet i "Utdanningsforum" er videreført, med koordinering og planlegging av tiltak i regi av KS, Høgskolen i Buskerud og Fylkesmannen. Noen tiltak var samordnet for barnehage og utdanning.

Fylkesmannen har også i 2008 utarbeidet diagrammer og oversikter basert på bl a KOSTRA, GSI, karakterstatistikk og brukerundersøkelser. Materialet er brutt ned til skolenivå og hver kommune får egne data, sammen med data på kommunenivå og nasjonalt nivå. De fleste kommuner bruker materialet aktivt og noen kommuner trekker også det politiske nivået med i vurdering av dataene.

Også inneværende skoleår (GSI per 1.okt 08) ser det ut til at noen skoler har for få ressurser i forhold til Stortingets forutsetning om at ingen skoler skal ha færre ressurser enn de gamle klassedelingstallene ville gitt. Fylkesmannen har også fått flere henvendelser om dårlig ressurstilgang i enkelte kommuner og tvil om ressursene fremover vil være tilstrekkelige.

Anskaffelser og miljøledelse

Oppfølging av regelverket for offentlige anskaffelser ble prioritert i 2008. Interne rutiner er på plass og vi har gjennomført opplæring av saksbehandlere og ledere. Vi har sluttet oss til et større regionalt innkjøpssamarbeid for Buskerud, Telemark og Vestfold (BTV). I 2008 deltok vi i tre store anbudsprosesser (kontorrekvisita, IT-utstyr og telefoni), der også miljøkravene var sentrale i valg av leverandører. Miljøkrav er også tatt med i våre egne

innkjøpsrutiner.

Vi er godt i gang med innføring av miljøledelse og forventer å være Miljøfyrtårnsertifisert i løpet av første halvår 2009. Miljøledelse innføres parallelt med en fornyelse av HMS-systemet vårt. Alle miljø-, sikkerhets- og arbeidsmiljøspørsmål samles i et felles internkontrollsystem.

1.2 Rapportering på ressursbruk

Fylkesmannen i Buskerud har holdt seg innenfor budsjettammene for året 2008.

Når det gjelder den økonomiske fordelingsmodellen for embetene vil vi peke på svakheten ved at fordelingen av reisemidler baseres på historiske oversikter. Buskerud er et stort fylke hvor dette slår negativt ut.

Det er fortsatt grunn til å påpeke prinsippene for uttak av overhead overfor flere departementer og direktorater. Vi ser fortsatt brev med fagmidler der det ikke tas hensyn til FAD's føringer på dette området.

1.2.1 Embetet som helhet

Reelt sett hadde embetet besatt ca. 97 årsverk i 2008. I denne årsrapporten har vi kartlagt i overkant av 94 årsverk. Differensen skyldes bl.a. med turnover og arbeidstakere som er utlånt til andre direktorater. Det kan også være brukt ukeverk som ikke fanges opp av resultatområder og kartlegging i denne årsrapporten.

Departement	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Kongehuset	15		15	0
Fornyings- og administrasjonsdepartementet	3		3	0
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	38	43	38	43
Barne- og likestillingsdepartementet	165		165	0
Helse- og omsorgsdepartementet	358	107	358	107
Statens Helsetilsyn	397	40	397	40
Justis- og politidepartementet	204		204	0
Kommunal- og regionaldepartementet	77		77	0
Kultur- og kirkedepartementet	14		14	0
Kunnskapsdepartementet	371		371	0
Landbruks- og matdepartementet	700		700	0
Utenriksdepartementet	3		3	0
Samferdselsdepartementet	2		2	0
Miljøverndepartementet	714		714	0
Administrasjon	815		815	0
Embetsledelse	90		90	0
Sum:	3966	190	3966	190

1.2.2 Det administrative området

Vi har videreført prinsippene fra ressurskartleggingen i 2007. Vi hadde ingen landsdekkende administrative oppgaver i 2008.

Område	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Embetsledelse (FM og ass. FM)	90		90	0
Administrativ ledelse (adm sjef el. tilsvarende)	45		45	0
Arkiv	216		216	0
Regnskap og lønn	175		175	0
Personal	55		55	0
IKT	180		180	0
Informasjon			0	0
Ekspedisjon/forværelse	60		60	0
Statens hus (vaktmester, kantinge, sentralbord, renhold mm)	84		84	0
Landsdekkende oppgaver på administrativt område			0	0
Sum:	905	0	905	0

1.3 Andre forhold

Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer

2.1 Generelle samordningsoppgåver. Fornyning av offentlig sektor

Fylkesmannen jobber aktivt med å legge til rette for gode samordningsarenaer på alle nivåer i kommunal, fylkeskommunal og statlig virksomhet.

Ledelsen gjennomfører regionale kommundialogmøter i første kvartal 2008, hvor man velger temaer i samråd med kommunene. Møtene brukes til gjensidig orientering og gir kommunene en mulighet til å tilbakemelde hvordan sentrale politiske føringer påvirker dem. Det er også arrangert en 2 dagers ordfører - og rådmannskonferanse i mai som er en viktig arena for ledelsen i kommunene til å møte statlige etatsleder ved siden av fylkesmannens ansatte. Vi har årlig møte med Stortingsbenken hvor vi gir en grundig orientering om tilstanden i fylket på utvalgte temaer.

Vi har faste møter hver 14. dag i "planovalen" hvor embetets ulike fagavdelinger, fylkeskommunen, NVE og Vegvesenet deltar i arbeidet med uttalelser til kommune- og kommunedelplaner. Det avgis deretter en felles høringsuttalelse fra fylkesmannen, Vegvesenet og NVE.

Forøvrig har fylkesmannen en rekke møter med enkeltkommuner på initiativ fra kommunene selv eller fra Fylkesmannen.

Det utarbeides årlig tilstandsrapport for fylket på bakgrunn av innrapporterte KOSTRA-tall fra kommunene.

2.2 Velferd, helse og personleg tenesteyting

Implementeringen av NAV-reformen

Ved utgangen av 2008 er det etablert NAV-kontor i halvparten av de 21 kommunene i Buskerud. Det er valgt ulike modeller for hvilke tjenester som blir organisert inn i NAV i den enkelte kommune og dette resulterer i ulike utfordringer. De som velger minimumsløsninger må etablere gode samhandlingsrutiner/arenaer med de øvrige kommunale tjenestene, spesielt pleie- og omsorg, rus og psykiatri, for å sikre brukerne et godt og helhetlig tilbud. Kontorene har så langt gjennomgått store utfordringer og mye tid er brukt til å lære datatekniske løsninger, nye arbeidsmetoder og nytt regelverk. Samtidig med dette har det hele tiden vært krav om opprettholdelse av full ordinær drift ved alle kontor.

Fylkesmannen registrerer at det er store variasjoner i kompetansen ved de ulike NAV-kontorene. Reformen er omfattende og kompleks både for ansatte og brukerne av kontorene. Saksbehandlingstiden for trygdeytelser har økt og vi får tilbakemeldinger om at brukerne av den grunn er nødt til å søke om økonomisk sosialhjelp i ventetiden. Det er ulik kjennskap både til innholdet i sosialtjenesteloven – og da særlig formålet med de sosiale tjenestene, saksbehandlingsprosessen og kommunen som forvaltningsenhet. Vi er bekymret for ivaretagelsen av den sosialfaglige kompetansen ved NAVkontorene og vi er redd det blir vanskeligere for de ansatte å jobbe for å fremme økonomisk og sosial trygghet, bedre levevilkårene for de vanskeligstilte og bidra til økt likeverd og likestilling som er fundamentet i sosialtjenesteloven. Etter å ha gjennomført grunnkurs i økonomisk rådgivning ser vi bl.a at nivået må senkes ytterligere fordi noen av kursdeltakerne manglet nødvendig grunnleggende forståelse for faget og kunne derfor ikke nyttiggjøre seg kurset slik det var forutsatt. Manglende kunnskap om brukernes rettigheter er en trussel mot rettssikkerheten til denne persongruppen. Vi har også merket oss at det er liten kunnskap om lovpålagt meldeplikt til barneverntjenesten og dette er alvorlig fordi det kan ramme barn som lever i en uholdbar omsorgssituasjon.

I de fleste kommunene er det besluttet å organisere det kommunale arbeidet med rusavhengige som en del av NAVkontoret. Både kommunene og Fylkesmannen har nå et særlig ansvar for gjennomføringen av vedtatt Opptrappingsplan på rusfeltet. Dette ser vi kan bli en utfordring fordi planen må mange måter forutsetter god grunnleggende kompetanse som det skal bygges videre på via videreutdanninger og iversksetting av metodeutvikling lokalt. Vi kan vanskelig se at det er grunnlag for dette i de nyetablerte NAVkontorene, og det er også få søknader fra disse kontorene om tilskudd til rusarbeid.

De tilbakemeldingene vi har fått på de opplærings- og veiledningstiltakene som er gjennomført så langt har vært positive. Både ansatte ved NAV-kontorene og NAV-fylke har etterspurt vår kompetanse og ønsker å videreutvikle samarbeidet og øke samordningen av den framtidige opplæringen. Vi har allerede i dag et tett samarbeid med NAV-fylke når det gjelder koordinering av våre tiltak. Det er bl.a utarbeidet en felles aktivitetsplan og NAV-fylke formidler også våre aktiviteter/tiltak til de ansatte ved NAV-kontorene.

Fylkesmannen i Buskerud mener deltakelse i ulike nettverk er et viktig og nødvendig tiltak for å sikre de ansatte ved NAV-kontorene god handlingskompetanse, jf evalueringen av "Kunnskap og brubygging". Det er i dag etablert ulike nettverk som vi mener det er viktig å videreføre, men det rapporteres om manglende mulighet til å delta i disse nettverkene fordi etableringen av NAV-kontorene er så vidt ressurskrevende at nettverkene må nedprioriteres. Dette gjelder også de nettverkene Fylkesmannen har påtatt seg å arrangere for å lette arbeidet for deltakerne. Denne utviklingen er etter vårt syn beklagelig og vil kunne legge føringer for innholdet i våre framtidige kompetansehevede tiltak.

Vi registrerer også store utfordringer med å se de ulike regelverk i sammenheng. Et eksempel er oppholdskommunens ansvar etter sosialtjenestelovens §10-1, som gir til den som til enhver tid oppholder seg i kommunen rett til sosiale tjenester, samtidig som individstøtten fra NAV-stat følger folkeregistrering. En bruker kan i verste fall ende opp med å måtte henvende seg til to ulike NAV-kontor. Dette er en uholdbar situasjon som krever en bedre harmonisering av gjeldende regelverk.

Personer med psykisk utviklingshemming

Fylkesmannen mener rettssikkerheten til denne gruppen nå er langt bedre enn det tidligere år. Vi har brukt mye ressurser både når det gjelder tilsyn, dialogmøter, opplæring og veiledning til ansatte både i kommunene og spesialisthelsetjenesten. Dette er gjort for å øke bevisstheten rundt bruk av tvang og makt overfor denne gruppen og samtidig rette fokus mot det å finne alternative tiltak overfor den enkelte slik at bruk av tvang og makt reduseres. Fylkesmannen har gjennom en målrettet innsats avdekket en rekke tilfeller av uhjemlet bruk av tvang og makt. Økt bevissthet og kompetanse mener vi imidlertid er den direkte årsaken til at vi også har registrert en eksplosiv økning i antall meldinger om skadeavvergende tiltak i 2008. I 2007 mottok vi 1 632 meldinger mens vi i 2008 registrerte 4 768 meldinger. Dette er en økning på 192% fra året før.

Tiltakene vi får flest meldinger om er holding og stopping for å avverge konkrete og akutte faresituasjoner. Det er også mange meldinger knyttet til det å dekke den enkeltes grunnleggende behov for hygiene. Andre tiltak er begrensning av mat, låsing av dører og bruk av alarmer. Foruten økt kompetanse til å identifisere hva som er bruk av tvang og makt, og bedre saksbehandlingen, mener vi økningen også kan skyldes at kommunene ikke har gode nok rutiner som sikrer at vedtakene som utløper blir erstattet av nye. I slike situasjoner må det sendes om skadeavvergende tiltak inntil nytt vedtak er godkjent. Kommunene benytter også tjenesteytere som ikke er kvalifisert til å gjennomføre de godkjente tiltakene eller har fått innvilget nødvendig dispensasjon. Dette i seg selv utløser økt antall meldinger. Det er imidlertid positivt at vi ikke registrerer noen særlig økning i antall søknader om dispensasjon fra utdanningskravet til tross for økningen i antall vedtak. Dette kan bety at kommunene nå i større grad benytter det de har tilgjengelig av kvalifisert personell til å håndtere disse brukerne. Vi er imidlertid bekymret for at det fortsatt tar lang tid fra det identifiseres bruk av tvang og makt til det fattes vedtak i kommunene.

Individuell plan

Kommunenes innrapportering i Kostra viser at bare 3,6% av sosialhjelpsmottakerne i fylket har individuelle planer. Kun 3,8% av disse har fått oppnevnt koordinator. Selv om det er grunn til å tro at mange kommuner har underrapportert på dette området vet vi gjennom tilsyn og andre informasjonskanaler at det er langt flere personer som har krav på individuell plan enn de som faktisk har det. Særlig ser vi at det er få rusmisbrukere som har individuell plan. Dette er en gruppe som har store behov for å koordinere de ulike deltjenestene slik at de får en helhetlig tiltakskjede. Dette betyr at den innsatsen vi så langt har lagt ned på dette området i form av opplæring og kompetansetiltak ikke har vært tilstrekkelig til å øke antall individuelle planer i Buskerud.

Vi registrerer at det er mye kunnskap om retten til individuell plan og hvilke behov en slik plan skal dekke, men det er samtidig en generell motstand mot å bruke dette verktøyet i mange kommuner. Vi ser også at det kan være nødvendig å bruke mer tid på definisjonen av individuell plan. Etter det vi kjenner til er det en utstrakt bruk av tiltaksplaner samtidig som det er en frykt for å definere dette som en individuell plan. Fylkesmannen vil gjennom ulike tiltak, bla nettverksmøter og tettere oppfølging av kommunene, forsøke å bidra til en økning i antall individuelle planer det kommende året. En av de største utfordringene i dette arbeidet er imidlertid etter vår vurdering at en rekke instanser er pålagt det samme ansvaret når det gjelder individuell plan. Dette i seg selv bidrar til ansvarsfraskrivelse på alle nivå og får de resultatene vi har i dag med svært få operative og aktive planer.

Situasjonen til personer med en rusavhengighet.

I Buskerud rapporterer spesialisthelsetjenesten om at denne pasientgruppen er blitt tyngre de siste årene og mange har store psykiske lidelser og adferdsvansker. Den eldre opiatavhengige pasientgruppen som tidligere opptok mye ressurser er i dag stort sett i LAR behandling og dette gjør det mulig å gi flere et behandlingstilbud. Tendensen er også at flere pasienter forblir i LAR programmet til tross for rusmisbruk og manglende rehabilitering. Spesialisthelsetjenesten uttrykker imidlertid bekymring for at LAR skal få en for dominerende plass i det totale behandlingstilbudet på lengre sikt, og behandlingsapparatet ønsker også i framtiden å tilby medikamentell behandling som første prioritet.

Fylkesmannen mener det i større grad må stilles spørsmål ved om "matchingen" mellom behandlingsbehov og behandlingstilbud er god nok. Strukturen innen rusbehandlingsfeltet har ført til uheldige avbrudd mellom avrusning og annen døgntil behandling. Utredningen av behandlingsbehovene har vært for dårlig og det er i stor grad innvilget langtids døgntil behandling uten god utredning av pasientens psykiske og somatiske helsetilstand. Dette har resultert i mange mislykkede behandlinger på grunn av urealistiske forventninger. Det oppnås liten effekt, behandlingen avsluttes og retten til nødvendig helsehjelp blir ikke oppfylt. Mislykkede behandlingsopphold blir også brukt mot den enkelte pasient når det sendes ny henvisning til spesialisert rusbehandling. Sykehuset Buskerud har nå som en konsekvens av dette endret sin struktur slik at pasienter som kommer inn til avrusning blir overført direkte til utredningsopphold. Endringen vil styrke innsatsen i behandlingsforløpets tidlige fase, men kapasiteten på langtids døgntil behandling blir redusert. Det ble i 2008 lagt ned ti langtids behandlingssplasser. Disse ressursene blir nå brukt til å øke kapasiteten i forbindelse med avrusning, kriseavlastning og enkel utredning. Strukturendringen vil imidlertid kreve et tett og kontinuerlig samarbeid mellom de ulike nivåene innen spesialisthelsetjenestens ulike nivåer for rusbehandling og mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene. Ved et godt samarbeid kan pasienten opprettholde langtids relasjon til viktige personer i behandlingsapparatet og vil også kunne behandles på riktig nivå til enhver tid. Antall pasienter i døgntil behandling vil øke mens antall liggedøgn pr. pasient blir redusert. Dette kan frigjøre kapasitet til å hjelpe flere pasienter og samtidig reduserer ventetiden. Ved utgangen av 2008 var ventetiden til avrusning inntil 12 uker. Ventetiden på plass i døgntil institusjonene var på samme tidspunkt i gjennomsnitt på 99 dager. Ventetiden er kortet ned med 20 dager i løpet av 2008 og det forventes ytterligere bedring av dette i 2009.

Fylkesmannen registrerer også en økt vilje til samarbeid mellom kommunene i Buskerud og spesialisthelsetjenesten. Dette har resultert i to konkrete tiltak: Bistandsteamet som jobber sammen når det vurderes bruk av tvang overfor rusmisbrukere. Teamet består av ruskonsulent, spesialisthelsetjenesten og kommuneadvokaten. Den aktuelle saken drøftes i teamet før det fremmes sak for fylkesnemnda slik at nødvendig institusjonsplass er klar når nemndas beslutning foreligger. Teamets arbeid har gjort at det nå tas et felles ansvar for disse pasientene og det unngås ansvarsfraskrivelse og faglig uenigheter som hindrer effekt av institusjonsoppholdet. Dessuten er det etablert et samhandlingsprosjekt mellom Drammen kommune og spesialisthelsetjenesten der prosjektleder som er ansatt i Drammen kommune er lokalisert på Sykehuset Buskerud for å sikre bedre samhandling mellom de to nivåene både før, under og etter den tverrfaglige spesialiserte rusbehandlingen.

Foruten økt kapasitet, bedre samhandling og reduserte ventetider er også kvaliteten i tjenesten av stor betydning. Kvalitetsheving er helt nødvendig med henblikk på pasientgruppens vanskeligheter og mangeartede problemer. Spesialisthelsetjenesten har imidlertid et rekrutteringsproblem når det gjelder leger og også i noen grad psykologspesialister, og utredningskapasiteten lider under denne mangelen.

Boligsituasjonen i fylket

Fylkesmannen hadde svært få klagesaker på området midlertidig husvære i 2008. Mange kommuner melder at de ikke har midlertidige boliger stående klare dersom det skulle oppstå en akutt krisesituasjon i sin kommune. Kommuner benytter seg av tilbud som pensjonat, campingplasser, hotell og lignende i akutte situasjoner.

Det er registrert lange ventelister på kommunale boliger og personer som venter på tilbud om kommunal bolig må ofte bo hos venner og bekjente i ventetiden. Når det gjelder boligstandarden på kommunale boliger registrerer vi at de som har fått tildelt slike boliger ofte mener standarden er dårlig. Vi har hatt klagesak hvor standarden på boligen

(fuktskader) var en del av klagen. I tillegg har ser vi at kommunene har for få kommunale boliger og et for lite differensierte botilbud. Personer som blir tidelt kommunal bolig blir ofte boende i denne boligen uten at kommunen setter inn tiltak slik at det blir sirkulasjon i boligmassen. Noen av de som tildeles kommunal bolig ville med hjelp fra kommunen kunne skaffe seg egen bolig via f.eks startlån. Bruken av startlån fra Husbanken har variert mye og vi har fått tilbakemeldinger om at noen kommuner er for restriktive i forhold til å benytte seg av dette statlige virkemiddelet.

Antall tvangssalg av boliger økte med 20% i 2008 sammenlignet med året før. I flere byer, deriblant Drammen, har utviklingen vært nærmest eksplosiv. Mange borettslag har sett seg blinde på husleie i lavrenteperioden og både banker og kunder har tatt for lett på økningen i renten på fellesgjelden. Bankene har i stor grad overvurdert kundene betjeningsevne.

Tilsyn

Også i 2008 har vi i embetet prioritert å gjennomføre stedlige tilsyn med barne- og avlastningsboligene. Tilsammen har vi ført 23 slike tilsyn i 2008.

Fylkesmannens sosial- og familieavdeling og Helstilsynet i Buskerud gjennomførte det landsomfattende tilsynet med barnevern-, helse- og sosialtjenester til utsatte barn og unge i 6 kommuner. Fem kommuner fikk avvik som viste alvorlige mangler i samarbeidet om å gi utsatte barn rett hjelp til rett tid.

2.3 Oppvekst, barnehagar, utdanning og likestilling

Barnehage

Fylkesmannen har gjennom egne samlinger på barnehageområdet og også gjennom annen dialog med kommuner/barnehageeiere fulgt opp utbygging og etablering av tilstrekkelig antall plasser i forhold til regjeringens målsetting. Noen av de kommunene som lå dårlig an, kom likevel i mål. Fylkesmannen har ekstra fokus på Røyken kommune som har signalisert utfordringer med å kunne oppfylle retten fra 1.august.

Etter ønske fra kommunene ble midlene til kompetanseutvikling på barnehageområdet fordelt til kommunene i forhold til en utarbeidet nøkkel. For å løse ut midlene, måtte kommunene utarbeide en plan i samarbeid med private og egne barnehager og sende søknad til Fylkesmannen. Vår vurdering er at disse planene ivaretok sentrale føringer på en god måte.

Fylkesmannen har i 2008 gjennomført kartleggingstilsyn med temaet dispensasjoner med alle kommunene i fylket. Informasjonen fra tilsynet blir brukt som grunnlagsdata for stedlige tilsyn. Fylkesmannen gjennomførte i 2008 fire stedlige tilsyn på barnehageområdet etter en tilpasset systemrevisjonsmetodikk. Tema for tre av tilsynene var kommunen som barnehagemyndighet og tilsyn med barnehagene. Det ble i tillegg gjennomført ett tilsyn med tema dispensasjoner fra utdanningskravet for pedagogiske ledere og styrere. Tre av tilsynene avdekket avvik. Det ble også gjennomført et tilsyn knyttet til driftstilskudd. Det ble ikke gitt avvik på dette tilsynet. Fylkesmannens vurdering er at tilsynene blir positivt mottatt og at avvik rettes.

Fylkesmannen har fulgt opp de hovedprioriteringene og de hovedoppgavene som fremgår av embetsoppdraget. Det tilsynsrelaterte arbeidet er i 2008 ytterligere prioritert og antall tilsynshandlinger er økt i forhold til tidligere år. Arbeidet er basert på områdeovervåking, tilsyn, klagebehandling, kurs og veiledning.

Grunnopplæring

Fylkesmannens hovedoppgave i 2008 har vært å føre tilsyn med de ulike skoleeiere, for å sikre at grunnopplæringen blir drevet i samsvar med opplæringsloven og privatskoleloven. Det har i denne forbindelse vært gjennomført nasjonale tilsyn knyttet til tilpasset opplæring og spesialundervisning, spesialpedagogisk hjelp, opplæring av barn i barnevernsinstitusjoner og planlagt bortfall av undervisning i videregående opplæring. Videre er det gjennomført tilsyn med private skoler i henhold til flerårig plan og spesielle hendelser. Tilsynene har avdekket at skoleeiere i stor grad fortsatt mangler forsvarlige system for å sikre at opplæringen er i tråd med kravene i opplæringsloven med forskrifter. Det er også avdekket at etterlevelsen av de enkelte bestemmelser i regelverket er mangelfull. Fylkesmannen vil i denne sammenheng peke på behovet for kompetanse knyttet til lovverket på alle nivå i skoleverket. På kommunalt nivå stiller vi også et spørsmål ved kapasiteten i forhold til de samlede oppgaver. Pga nytilsetninger i sentrale stillinger har det direkte tilsynsarbeidet i høsthalvåret vært redusert og tiden brukt til kompetanseoppbygging og igangsetting av tilsyn med bruk av politiattester, i samtlige kommuner.

Kunnskapsløftet er fulgt opp, og som tidligere år har arbeidet gått ut på kontakt med skoleeiere, vurdere søknader, utbetaling av tilskudd, veiledning, bidra til erfaringsutveksling, ta opp ulike tema på samlinger med kommunale skoleledere, koordinere og rapportere. Oppfølging av skoleeiere i forhold til deres rapportering og kontroll av opplysninger var det mest tidkrevende. Små justeringer i rapporteringsskjemaet kan resultere i mange spørsmål. I 2008 var det viktig å få synliggjort om noen skoleeiere hadde ubrukte statlige midler fra tidligere år. Samlet beregnet tidsbruk: 7 ukeverk.

Nasjonale prøver er fulgt opp, bl a gjennom samlinger, veiledning og kvalitetssikring av arbeidet.

2.4 Arealdisponering og byggjesaker

I 2008 behandlet fylkeslandbruksstyret 9 plansaker. Det ble vedtatt 3 innsigelser i disse sakene, alle i tråd med innstillingen. Fylkeslandbruksstyret behandlet ingen vernesaker i 2008. Fylkeslandbruksstyret behandlet totalt 41 saker fordelt på 6 møter. Det ble gjennomført en mekling med fylkeslandbruksstyret og aktuell kommune. Her kom man til enighet. Det er holdt en kursdag for fylkeslandbruksstyret i samarbeid med de andre fylkesmennene rundt Oslofjorden. Fylkeslandbruksstyret var også representert på jordvernkonferansen i Moss.

De viktigste utfordringene for å sikre landbrukets arealinteresser i samfunnsplanleggingen er, etter fylkesmannens syn, å halvere dagens omdisponeringstakt av dyrka og dyrkbar mark innen 2010, jf. den nasjonale målsettingen om dette.

Fylkesmannen ser det også som en stor utfordring å ivareta viktige kulturlandskaper, jf. den nasjonale målsettingen om at disse landskapene skal være kartlagt og gitt en forvaltning innen 2010. Dette kulturlandskapsarbeidet er nå godt på gang, og fylkesmannen har levert sine forvaltningsplaner for Buskeruds 2 utredede områder til det nasjonale sekretariatet. Den omfatter Steinssletta (Hole/Ringerike kommuner) og Leveld (Ål kommune). Steinssletta er så valg ut av den sentrale sekretariatet som Buskerud sitt område når saken nå er oversendt til LMD og MD til endelig avgjørelse. Vi håper at Buskerud ganske raskt vil få med begge disse to områdene i det nasjonale utvalget da det er et betydelig positivt engasjement lokalt for dette arbeidet.

Utfordringene for å ivareta jordvernet synes å være knyttet til at lønnsomheten i tradisjonell landbruksproduksjon fortsatt synker. Dette gjør at flere grunneiere ønsker å omdisponere sine arealer til formål som er privatøkonomisk mer lønnsomme. Samtidig er flere av fylkets kommuner utsatt for sterkt tilflyttingspress. I flere kommuner er det politisk vilje til å imøtekomme dette, i hvert fall et stykke på vei.

Det offentlige er også en betydelig utbygger av dyrka mark og i 2008 har det vært saker vedr. omdisponering av dyrka mark til bla. skole og ikke minst veg (rv 23 gjennom Ytre Lier).

I andre kommuner med stagnasjon eller nedgang i folketallet er det stort sett en politisk målsettingen å strekke seg langt for å imøtekomme ønsker om etablering fra personer som ønsker å slå seg ned i disse kommunene. Dette kan i enkelte tilfeller føre til at dyrka mark blir omdisponert.

Fylkesmannen har en svak nedgang i antall innkomne byggesaker i 2008. Også i år varierer antall klagesaker fra den enkelte kommune sterkt. I år har hyttekommunen Hol hatt flest saker til behandling. Vi tar klagen til følge i 23% av sakene. Vi driver utstrakt veiledning i plan- og bygningsrett, bl.a. har vi gjennomført 3 regionale samlinger for kommunene i fylke med meget god oppslutning fra både politikere og administrasjon. Et av temaene på seminarene var de viktigste punktene i nye plandel til plan- og bygningsloven og forslag til byggesaksdelen.

Saksbehandlingstiden er økende grunnet ressursituasjonen ved avdelingen og ved utgangen av året hadde vi en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på ca. 4 mnd.

Vi har gjennomført mekling i 4 saker i løpet av året og det er oppnådd enighet i 3 av dem mens 1 sak er oversendt Miljøverndepartementet. Vi har i tillegg oversendt 4 saker som ble meklet i 2007. En sak ble oversendt uten mekling.

Vi har avgitt høringsuttalelse til 21 kommune- og kommunedelplaner i løpet av året.

Det ble i hele 2007 jobbet med et forprosjekt for å gi grunnlag for etablering av en felles kartløsning for Fylkesmannen i Telemark og Buskerud. I februar 2008 ble det etablert en prosjektgruppe med prosjektleder hos fylkesmannen i Buskerud og prosjektansvarlige i de to fylkesmennesembetene samt en styringsgruppe.

Dataene blir organisert i et databasesystem, dvs. ikke filbasert system, noe det er ytet støtte til fra FAD. Vi er de første fylkene som tilrettelegger alle data i en fremtidsrettet databaseløsning som er strengt objektrelatert. Buskerud fylkeskommune vil trolig også inngå i samarbeidet i løpet av 2009, og det arbeides videre med også å få med fylkeskommunen i Telemark og Fylkesmannen i Vestfold.

Prosjektet har resultert i at det er etablert en felles kartinnsynsløsning for FmBu og FmTe. Kartapplikasjonene er tilgjengelig for alle ansatte i de to embetene via deres respektive intranett. Kartløsningen har direkte kopling til saks- og arkivsystemet Ephorte begge veier (dvs. man kan gå direkte fra sak i Ephorte til kartløsningen, og fra kartløsningen til sak i Ephorte). Det har vært gjennomført brukerkurs for de fleste ansatt i embetene, og egne videregående kurs for de med behov for det. Det er ikke foretatt noen undersøkelser i forhold til hvor mange medarbeidere som har tatt kartinnsynsløsningen i bruk, men det er prosjektgruppas oppfatning at spesielt i miljøvern- og landbruksavdelingene er verktøyet hyppig i bruk.

Samarbeidsprosjektet "Digital kommuneplaner" startet i juni 2006 med 2 års varighet. Det ble forlenget ut 2008. Forlengelsen skyldes at det var penger igjen i prosjektet og at oppgavene ikke var løst. Det var heller ikke forventet at vi skulle komme i mål i dette tidsperspektivet.

I prosjektet er det arbeidet aktivt gjennom kurs og direkte oppfølging for å gi kommunene kunnskap om etablering og kontroll av den tekniske delen av kommuneplanen. Dvs etablere og kontrollere planer på SOSI-format. Kommunene blir også kurset i bruk av etablerte temadata.

På grunn av rulleringstidspunktene til kommunene er 5 kommuner opp med god SOSI-kvalitet på kommuneplanene nå. 8 kommuner er godt i gang, men her gjenstår noe arbeid. 8 kommuner er i en rulleringsfase som gjør at dette arbeid vil starte opp nå framover. Kommuner som har kommune- og kommunedelplaner på SOSI-format blir lagt ut på nett.

2.5 Landbruksbasert næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Arbeidet med prosjekt "utvikling av regionale strategier for økt avvirking og aktivitet i Buskerud" har pågått i hele 2008. Arbeidet drives regionalt i fire administrative regioner (Hallingdal, Numedal, Ringerike og Midt- og Syd Buskerud), men med støttefunksjon og ansvar for utarbeiding av regional strategi sentralt. De fire regionene støttes faglig og økonomisk fra Fylkesmannen. Arbeidet er planlagt ferdig i løpet av våren 2009 og resultatet av prosjektet med tilhørende utfordringer og målsettinger vil være førende for det videre arbeidet knyttet til økt bruk av skogressursene i Buskerud.

Samarbeidet med Innovasjon Norge om støtte til kommunene i deres arbeid innen næringsutvikling har lidd noe under mangel på ressurser.

Fylkesmannens arbeid innen satsing på "Inn på tunet"-aktiviteter inngår nå i avdelingens portefølje. Det arbeides fortsatt med å implementere Inn på tunet i kommunene. Næringen v/bondelaget er oppfordret og gitt støtte til å etablere prosjekt for nettverksbygging og kompetanse blant tilbyderne.

Arbeidet innen landbruksbasert næringsutvikling har i 2008 i hovedsak vært knyttet opp til nettverksbygging og kompetansespredning innefor mat, reiseliv, tjenesteyting, foredling på tre og bioenergi.

Fylkesmannen har i samarbeid med Politiet, Mattilsynet, Statens Vegvesen, NAV, Husbanken, Fylkesskattekontoret, Høgskolen, LO og NHO etablert et Stat – Næringslivsprosjekt. Prosjektleder har vært på plass siden mai 2007.

2.6 Samfunnstryggleik og beredskap

Det har ikke vært hendelser som har medført ekstraordinær beredskap i Buskerud i 2008. Fylkesberedskapsrådet ble innkalt til en orientering om flomfaren våren 2008. Vi har i 2008 deltatt i utarbeidelsen av kompetanseplanen til Statens Strålevern og har hatt særlig fokus på atomberedskap. Vi har arrangert to øvelser med bistand fra Statens Strålevern og avholdt en konferanse om radon og ikke-ioniserende stråling. Vi har hatt 6 tilsyn og gjennomført 5 kommuneøvelser i løpet av året. Vi har dessuten gjennomført øvelse i Buskerud med fokus på flom og ras i 5 kommuner. Vi har varslet innsigelse i 6 kommune-/kommunedelplaner.

Kapittel 3 - Resultatområder

Kongehuset

Resultatområde 00.1 Kongelige besøk

FAD-test.

Resultatområde 00.2 Tildeling av ordener og medaljer

FAD test 2

Ressursrapportering

På resultatområde 00.1 Kongelig besøk er satt opp 2 ukeverk.

Det var 2 besøk i Buskerud i 2008:

Drammen kommune hadde besøk av H.M.Kong Harald 17. januar ifb Europamesterskapet i håndball for menn.

Ringerike kommune hadde besøk av H.K.H. Kronprinsesse Mette-Marit ifb besøk på Fontenemuseet på Hønefoss.

På resultatområde 00.2 Tildeling av ordener og medaljer er det satt opp 12 ukeverk.

I 2008 behandlet Fylkesmannen 20 søknader om Kongens fortjenstmedaljer og 1 søknad om St. Olavs Orden.

Resultatområde	FMBU	Sum
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 00.1 og 00.2	15	15
Sum:	15	15

Miljøverndepartementet

Resultatområde 01 Naturens mangfold og friluftsliv

01.1 Bærekraftig bruk og beskyttelse av leveområder

Kartlegging og overvåking av biologisk mangfold

Generelt: Første runde naturtypekartlegging er fullført i Buskerud. Det gjenstår kvalitetssikring av to kommunedatasett for Naturbase er komplett for Buskerud. Forsinkelsen skyldes for stor arbeidsmengde på GIS-siden, delvis grunnet sykdom i landbruksavdelingen samt innføring av kartinnsynsløsning for hele embetet..

Sammen med Øvre Eiker kommune har vi kvalitetssikret de "gamle" Naturbase-data for kommunen og laget nye Naturtypekart. Det gjenstår kvalitetssikring hos Fylkesmannen.

01SO18. Vi starter andre runde naturtypekartlegging i Lier, Hole og Ringerike i år. Det blir en gjennomgang av Naturbase og supplerende kartlegging i samarbeid med kommunene. Vi vil legge stor vekt på kommunenes ønsker og prioriteringer. Oppdraget er av en slik størrelse at det må ut på anbud.

01SO22. Den marine kartleggingen i de fire kystkommunene i Buskerud startet i 2007. I 2008 har kommunene, fylkeskommunen, Vannmiljørådet og fylkesmannen samarbeidet om videre kartlegging i Drammensfjorden. Feltarbeid gjennomført, og NIVA bearbeider data.

Kulturlandskap

Generelt: Utarbeider et datasett over de 50 Nasjonalt utvalgte kulturlandskapene i Buskerud. Datasettet er så langt ikke tilrettelagt for Naturbase pga. for lite kapasitet på datasiden.

Brukt tilskuddsmidlene til skjøtsel i KL til Løkke-prosjektet (i regi av kulturminneforvaltningen) på Kongsberg og til pleie av stølslandskapet i Hydalen.

01SO27: Deltatt i prosessen om "de spesielt" utvalgte KL. Etter litt stokking i SLF kom Steinsletta, Hole/Ringerike først ut, med Leveld, Ål på andre plass.

Fylkesvise verneplaner

Oslofjorden – delplan for sjøfugl: venter på vernevedtak.

01RA1 Verneplan for Tyrifjorden. Avvik: Vurderingsområde er avgrenset og oppstartsmelding sendt grunneiere. Arbeidet med forvaltningsplan går parallelt med verneplanen. Planen er omfattende og møter mer motstand fra ulike hold enn forventet. Verneplan og forvaltningsplan vil bli sendt til DN for faglig godkjenning i 2009.

Utvidet skogvern

Trillemarka: FM har bistått MD og kommunene vedr. forskrifter, forvaltningsplan og forvaltningsmodell, og har fulgt opp ved vernevedtak. Arbeidet med skogtaksering er påbegynt, men vil ikke føre til endelige utbetalinger før 2011 grunnet behov for oppdaterte flyfoto over hele området. Anbudskonkurranse skogtakst er gjennomført og takstfirma valgt.

Prioriterte naturtyper. FM har bistått i f.m. systematisk kartlegging av bekkeklofter. Noe støy i enkelte kommuner har ført til merarbeid.

01SO2 FMBU har i samarbeid m FMTE sendt Skrimplanen på høring, og tilrådning til DN. Vernevedtaket er fulgt opp. Informasjon om biologisk rapport er sendt grunneierne i de mindre frivillig vern-områdene, men verneplanprosesser er ikke startet opp i 2008.

01SO4 Avvik. Vi har vurdert hvilke områder hos OVF som er aktuelle for vern, men vi har ikke hatt ressurser til å starte verneplanprosesser i 2008.

Verneplan for arealer på Statskog SF's grunn. Avvik. Vi har ikke hatt kapasitet til å starte opp verneplanprosesser i 2008.

Nasjonalparker og større verneområder

Prosesen med revisjon av forvaltningsplanen for verneområdene på Hardangervidda har vært ressurskrevende. Arbeidet har tatt lenger tid en forutsatt flere runder med Arbeidsutvalget er gjennomført i løpet av 2008. Koordineres av Fm-Ho og ble sluttført og oversendt DN ved årsskiftet.

FM har bidratt til utarbeidelse av brosjyre for Hallingskarvet nasjonalpark.

FM har brukt mye tid på å forberede den offisielle åpningen av Hallingskarvet nasjonalpark.

01RA3 Avvik. Arbeidet med forvaltningsplanen for Hallingskarvet har ikke gått så raskt som planlagt på grunn av generelt stort arbeidspress. Høringen er gjennomført, og FM har sendt planen til DN for godkjenning.

Forvaltning og naturoppsyn i verna områder

FM har generelt liten kapasitet til å følge opp forvaltningen av verneområdene. Det er kun må-oppgaver, som behandling av dispensasjonssøknader og brudd på vernebestemmelser som har blitt prioritert.

FM er i gang med revisjon av forvaltningsplan for Fiskumvannet NR. Modum kommune (delegert forvaltningsmyndighet) har satt i gang arbeidet med forvaltningsplan for verneområdene i kommunen. Revisjon av forvaltningsplanen for Hydalen har krevd ytterligere biologiske undersøkelser som er gjennomført høsten 2008. Planen sluttføres på nyåret.

FM har sørget for merking av de fleste nyetablerte verneområder.

FM har ikke hatt kapasitet til å oppdatere egenskapsdata for verneområder i Naturbase

01SO13: FM har bistått innleide konsulentfirma med aktuell litteratur.

01SO14: FM har bistått DN i arbeidet med å utvikle bevaringsmål for verneområder. FM har utviklet bestandsmål for sjøfugl i verneområdene i Oslofjorden og vurdert utviklingen over tid etter årlige sjøfugltellinger.

01SO16: FM har utarbeidet oversikt over behov for forvaltningsplaner i fylket.

01SO17: FM har samlet inn rapporteringsskjema fra kommuner med delegert forvaltningsmyndighet.

01RA5: FM har gode rutiner for å sende kopi av dispensasjoner til DN og lokalt SNO.

01RA8: FM har sendt oversikt til DN om bruk av tildelte midler til forvaltningsplaner.

01.2 Bærekraftig bruk og beskyttelse av arter, bestander og genressurser

Med unntak av villrein har FM nedprioritert noe av hjorteviltforvaltningen framfor andre oppgaver innen vilt- og naturforvaltningen. Løpende saksbehandling er utført, herunder søknader fra kommunene om utvidet jakttid på elg og hjort. Høring på forslag til utvidet jakttid er utført og forskrift stadfestet

FM har deltatt på møter/fellesmøte for villreinforvaltningen på Hardangervidda. Klimaet rundt forvaltningen er godt og i tråd med prosessdokumentet. Videre deltar FM aktivt i prosessen rundt Fylkesdelplan for Hardangervidda og er representert i styrings-/arbeids- og faggruppe for utarbeidelse av planen (i regi av Buskerud FK) og i prosjektgruppa for kartprosjektet i regi av Norsk Villreinsenter Sør.

01SO28 – Villreinnemnder som etablerte brukere på Hjorteviltregisteret. Utføres når nytt sekretariat er på plass i løpet av høsten.

01SO29 – Deltatt på møter i Villreinnemnda (oppstartsmøte, nemndsmøte). Bidratt i prosessen med utlysning og valg av sekretariat (tilbud/kontrakt sendt valgt tilbyder).

01SO30 – Deltatt aktivt i kartprosjektet i regi av Norsk Villreinsenter Sør og i arbeidet med fylkesdelplan for Hardangervidda i regi av Buskerud FK.

01SO32 – Videreformidlet informasjon fra DN til kommunene.

Med unntak av villrein har FM nedprioritert noe av hjorteviltforvaltningen framfor andre oppgaver innen vilt- og naturforvaltningen. Løpende saksbehandling er utført, herunder søknader fra kommunene om utvidet jakttid på elg og hjort. Høring på forslag til utvidet jakttid er utført og forskrift stadfestet

FM har deltatt på møter/fellesmøte for villreinforvaltningen på Hardangervidda. Klimaet rundt forvaltningen er godt og i tråd med prosessdokumentet. Videre deltar FM aktivt i prosessen rundt Fylkesdelplan for Hardangervidda og er representert i styrings-/arbeids- og faggruppe for utarbeidelse av planen (i regi av Buskerud FK) og i prosjektgruppa for kartprosjektet i regi av Norsk Villreinsenter Sør.

01SO29 – Deltatt på møter i Villreinnemnda (oppstartsmøte, nemndsmøte). Bidratt i prosessen med utlysning og valg av sekretariat (tilbud/kontrakt sendt valgt tilbyder).

01SO30 – Deltatt aktivt i kartprosjektet i regi av Norsk Villreinsenter Sør og i arbeidet med fylkesdelplan for Hardangervidda i regi av Buskerud FK.

01SO32 – Videreformidlet informasjon fra DN til kommunene.

FM-Bu har sekretariatsfunksjonen for Rovviltneemnda i region 2 Sør-Norge. Arbeidet er ressurskrevende. Godt internt samarbeid mellom miljø- og landbruksavdeling. Samarbeidet med nemnda og øvrige aktører innen rovviltforvaltningen fungerer godt. Ingen avvik. Generelt en viss frustrasjon både blant brukere, i Rovviltneemnda og i FM over manglende prioritering av midler til forebyggende tiltak i vår region fra DNs side nå når beløpene nesten dobles nasjonalt.

01RA15 – Vedtak er fortløpende lagt ut på SharePoint (delvis også for andre fylkesmenn i rovviltregionen).

01RA16 – Innsamla data herunder avgang av rovdyr anses mest hensiktsmessig å bli utført av SNO som i de langt fleste tilfellene (sannsynligvis alle) innhenter/sitter på grunnlagsdataene.

Forvaltning av anadrom laksefisk og innlandsfisk

- Fangststatistikk for elvefiske er samla inn og Elvefangstregisteret er oppdatert.

- Sjølaksefiskerne er registrert i Sjøfangstregisteret Oversikt over sjølaksefiskere er sendt til SSB med kopi til SNO
- Foreløpig rapport fra årets laksesesong ble oversendt til DN.
- Undersøkelser i regulerte innlandsfiskvassdrag med bl.a evaluering av utsettingspålegg og fiskestatus pågår iflere vassdrag i samarbeid med regulant og rettighetshavere. Utsettingspålegg er endret.
- Har deltatt med innlegg på fagmøtet i regi av DN om forvaltning av regulerte vassdrag
- Effektkontroll med etterprøvbare biologiske mål i utvalgte lokale kalkingsprosjekt har blitt videreført med 9 nye vatn i 2008.
- Opplegg for biologisk overvåking (fisk,dyreplankton og bunndyr) i lokale kalkingsprosjekt for perioden 2008-2010 er utarbeidet.
- FM har bidratt i utarbeiding av data for avtaler om kjøp av kalk, transport og spredning av kalk til lokale prosjekt.
- FM har bistått DN i forbindelse med etablering av nye flerårige avtaler for kalking.
- Lokale kalkingsprosjekt er forvaltet etter gjeldende praksis med definerte etterprøvbare kjemiske og biologiske mål som vannprøvetaking, og biologisk prøvetaking i utvalgte vann.

01SO33 Prosessen med nytt femårig reguleringsregime for fisket i vassdrag for perioden 2008 til 2012 er slutført. Ny forskrift er fastsatt

01RA11 Tildeling av tilskuddsmidler fra Statens fiskefond er utført og er rapportert på elektronisk skjema i januar 2009.

01RA12 Prosjektene som har fått tildelt midler fra kap. 1425, post 70 har ikke blitt vurdert med mulig med fotodokumentasjon, siden dette er gjort tidligere bl.a for Lierelva. Et annet prosjekt for sjørret i Kjøsterudbenken i Drammen vil bli viderført i 2009 og fotodokumentert. Også tilskudd til fiskekart for Oslo-/Drammensfjorden i regi NJFF vil bli fulgt opp i 2009

01RA13 Kalkforbruk i lokale prosjekt justert etter vannkvalitetsmål, er beregnet og innarbeidet i kalkingsanbudet , samt brukt ved tildeling av midler til enkeltsøknader.

01RA14 Behov for midler til lokale kalkingsprosjekter for 2009 er meldt inn innen 10.01.2008.

Forvaltning av trua arter

Det er utarbeidet opplegg og innhentet tilbud på kartlegging av utbredelse av elvemusling i midtre deler av Buskerud. Undersølelsen vil bli gjennomført i 2009. Resultatene vil inngå som et ledd i arbeidet med Handlingsplan for elvemusling.

Kartlegging og overvåking av biologisk mangfold

01SO19 Overvåking i tråd med overvåkingsprogram for vannregionen i de vannområder som er valgt ut til første planperiode etter Vannforskriften er startet opp.

Ivaretagelse av viktige arealer for biologisk mangfold

ISO23 Bidrag til utarbeiding av regionale planer for vindkraft, er ikke prioritert i påvente av initiativ fra Fylkeskommunen

01SO24 Bidra til utarbeiding av kommunale eller regionale planer for småkraft er ikke prioritert i påvente av initiativ fra Fylkeskommunen

Tilrettelegging for fiske

FM har gitt støtte til utarbeiding av fiskekart bl.a for fiske etter sjørret i Oslo- og drammensfjorden i regi av NJFF

01.3 Fremmede arter og GMOer

Fremmede arter

Startet et samarbeid med Lier kommune om kartlegging av kjempespringfrø langs Lierelva. En tiltaksplan for bekjempelse av kjempespringfrø håper vi å implementere i VD for Liervassdraget.

01.4 Friluftsliv

01SO36 Ikke prioritert
01SO37 Medarrangør av Strandsoneseminar i Oslo 2. september 2008.

01SO39 Delegert oppgavene til Skogselskapet i Buskerud
01SO40 Ikke prioritert

Generelt: Arbeidet med kjøp/sikring av friområder går langsomt. Noe som ofte skyldes liten kapasitet i kommunene. Det er ønskelig med midler til konsulenthjelp for tilrettelegging av kjøp/ leie av friluftsområdet – ikke bare midler til advokat hjelp.

01SO41 til 01SO45: Tas løpende opp ved rullering av kommuneplan

01SO46: Vi har utarbeidet forvaltningsplaner for 19 sikrede friområder i Buskerud. I løpet av høsten vi disse planene foreligge i en nettbasert versjon.
01SO47-48: Bistått DN/MDs arbeid med kartlegging av verneverdige bygg i sikra friområder.
01SO49: Ikke prioritert

FM har løpende oppdatert kommunene om endringer, sendt ut jegerprøvemateriell og behandlet kommunenes refusjonskrav for utgifter ved gjennomføring av jegerprøven.
FM har gitt støtte til utarbeiding av fiskekart bl.a for fiske etter sjørret i Oslo- og drammensfjorden i regi av NJFF

Resultatområde 02 Bevaring av kulturminner

02.3 Kulturmiljø

Resultatområde 03 Rent hav og vann og giftfritt samfunn

03.1 Helhetlig hav- og vannforvaltning

3.1 Helhetlig hav- og vannforvaltning

Vi har oppdatert aktivitet de regionale sidene på Vannportalen. Vi har i tillegg formidlet informasjon om tilstanden i vannforekomstene blant annet gjennom Vann-nett, Miljøstatus og på egen hjemmeside.

Vi har oppdatert oversikt over tilstanden i ferskvann gjennom egen overvåking, tilrettelegging av egen kunnskap og innhenting av data fra andre aktører

- 03RA1 Fylkesmannen er i rute når det gjelder vårt ansvar som VRM, selv om forvaltningsplanen ikke ble sendt på høring før 15.01.2009.
- 03SO3 Klassifisering ihht økologiske klassifiseringssystemer er startet, men det er ufullstendig både system og målinger
- 03SO6 FM har ikke deltatt på opplæring og innføring av nytt Vannmiljøsystem høsten 2008 da et slikt tilbud ikke er verksatt.
- 03SO7 Data fra FMs egen overvåking i 2008 ligger på excel-filer og er lagt inn i SESAM i påvente av senere innlegging i Vannmiljø. FMs tidligere overvåkingsrapporter etter 2000 foreligger elektronisk og kan eventuelt overføres til Vannmiljø senere.
- 3SO8 SESAM er oppdatert med overvåkingsdata fram til og med 2008. Disse vil bli lagt inn i Vannmiljø når denne blir tilgjengelig (2009).
- 03SO9 Miljøreferanser, rapporter og prosjekter i Buskerud som i dag eventuelt er registrert i SESAM, vil bli gjort tilgjengelige fra Vannmiljøsystemet når dette er operativt.

Overvåkingsrapporter fra overvåking i regi av FM fra ca 2000 foreligger elektronisk og vil bli forsøkt registrert i Miljøreferanser i løpet av høsten 2008.

03.2 Overgjødning og nedslamming

03SO13 og 03SO11:

Kontrollaksjon avløp: 14 av 21 avløpsanlegg i Buskerud hvor Fylkesmannen er forurensningsmyndighet har blitt kontrollert i løpet av første halvår 2008. I tillegg har de resterende 7 anleggene besvart aksjonens brevkontroll. Flere av tilsynene ble gjennomført som samtidige HMS-tilsyn sammen med Arbeidstilsynet, Branntilsynet og Eltilsynet. Rapporter fra tilsynene er tilgjengelig på www.fmbu.no. Tilsynene og brevkontrollene har gjort at samtlige ansvarlige for større avløpsanlegg i Buskerud har blitt godt informert om aktuelle nåværende og kommende krav i regelverket.

03.3 Oljeforurensning

Akutt forurensning

FMBU vedlikeholder oversikt over miljøressurser som kan skades ved akutt forurensning og gir miljøfaglig bistand til Kystverket ved behov. Fylkesmannen deltar som styremedlem i IUA Buskerud/Sande/Svelvik og bidrar i den sammenheng med å vedlikeholde beredskapsplaner, miljøkart og informasjon om sårbare og følsomme miljøressurser i fylket. IUA gjennomfører regelmessige møter og øvelser.

MOB-land for Buskerud er ferdigstilt. I år har det vært fokus på å øve inn bruken av MOB-land i ulike forurensningssituasjoner. Arbeidet skjer i regi av IUA Buskerud med medvirkning fra FMBU. Revisjon av MOB-land-kartene er ikke gjennomført. Endringer i vernestatus de siste 3 årene er derfor ikke implementert i MOB-land-kartene. Kystverket har påtatt seg en koordinering av MOB-land-utviklingen og vi avventer Kystverkets initiativ. På oppdrag for Kystverket har vi rykket ut på 2 akutte utslippshendelser (Kongsberg og Lier)

03.4 Miljøgifter

FM har deltatt i SFT-aksjonene rettet mot forbudet mot bruk av PCB-holdige kondensatorer og oppfølging av merking av ruter og avløpssektoren, og er i gang med å gjennomføre aksjonen mot virksomheter som håndterer EE-avfall.

FM har fulgt opp arbeidet med å redusere risiko for spredning av helse- og miljøfarlige kjemikalier fra forurenset grunn, jfr. St.prp. nr. 1 (2007-2008) spesielt rundt Drammensfjorden og Hen, Ringerike kommune. Vi har ikke tatt initiativ til å følge opp nye grunnforurensninger i andre deler av Buskerud.

FM følger godt opp arbeidet med opprydding av forurensete sedimenter gjennom prosjektet Ren Drammensfjord 2015. Der har vi en egen prosjektstilling til dette arbeidet. Miljøovervåkingen av Drammensfjorden er i gang og resultater fra første prøvetakingsrunde skal rapporteres inn til FM i mars. I regi av miljøprosjektet er det også blitt gjennomført en miljøgiftundersøkelse i fisk i Drammensfjorden. Prosjektleder følger opp det videre arbeidet med grunnforurensning tilknyttet mulige forurensningskilder til Drammensfjorden, samt tiltak og eventuelle planlagte tiltak i forurenset sediment.

03SO21 FM har ingen aktivitet knyttet til prøvetaking og kartlegging av tungmetallavrenning fra skytebaner

03RA3 grunnforurensning: Vi følger aktivt med i opprensningen på Hen i Ringerike kommune. Fysiske tiltak er delvis gjennomført. Resten forventes å bli avsluttet i løpet av vinteren 2008/09.

03.5 Avfall og gjenvinning

FM er på etterskudd når det gjelder håndtering av avfallsaker, på grunn av begrenset kapasitet. FM har deltatt på møte i IMPEL, EUs Comparison program for landfill inspection and monitoring

FM har arrangert kurs om forsøpling for alle kommuner i Buskerud, i samarbeid med SFT. Vi har også gjennomført kurs om bygg- og rivingsavfall, begge med godt framme. Temaene har også vært tatt opp på kurs for nye kommunepolitikere våren 08.

03RA2 Avfallsplaner i havner har ikke blitt prioritert. Siste status er fra januar 2008, vi har ikke gjort mer med det siden.

03RA3 – se eget skjema

03RA4: Av 6 deponier som skal drives etter 2009 har bare 3 fått ny tillatelse. 2 tillatelser til nærmer seg ferdige. 1 tillatelse er det mye arbeid igjen med. 2 deponier skal avsluttes, og det må utarbeides tillatelser for etterdrift.

Resultatområde 04 Et stabilt klima og ren luft

04.1 Klimaendringer

Oppfølgingen av regjeringens klima-politikk hos FM er relativt lavt prioritert i påvente av klare nasjonale krav og mer konkrete oppgaver. Dette skyldes at oppgavene i all hovedsak er pådriveroppgaver som faller ut i konkurranse med andre må-oppgaver. Støy følges opp i plansakene på alle plan-nivåer.

FM har deltatt på tilsyn ved Norske Skog, Follum, sammen med SFT i forhold til klimavotetlovgivningen. FM har også tatt opp klimautfordringen i forbindelse med politikeropplæring i alle regionene i vår. FM samarbeider med Buskerud fylkeskommune om å lage felles konferanse for kommunene om klima- og energiplan.

Vi deltar i kommunale nettverk i Ringerike og Lier kommuner i tillegg til Hallingdalskommunene, og har deltatt på seminarer og kurs i utarbeidelse av kommunale klima- og energiplaner.

04.4 Lokal luftkvalitet og støy

Fylkesmannen i Buskerud følger opp disse områdene i forbindelse med konsesjonssaker og plansaker. Støy i arealplanleggingen blir behandlet i henhold til T-1442, og vi vurderer innsigelse til alle planforslag som ikke er i samsvar med retningslinjen. Miljøvernavdelingen har også fulgt opp anleggseiernes krav til kartlegging av støyforhold i henhold til forurensningsforskriften.

Med unntak av RISØ er det ingen skytebaner i Buskerud som har utslippstillatelse med spesifikke krav. Fylkesmannen har gitt ny utslippstillatelse for RISØ, men denne er til

Resultatområde 05 Internasjonalt miljø samarbeid og miljø i nord- og polarområdene

05.1 Miljø samarbeid i internasjonale miljø fora, herunder EUs miljø samarbeid og UNEP

05.2 Geografisk rettet miljø samarbeid, herunder miljø bistand

05.3 Miljø samarbeid i nord- og polarområdene

Resultatområde 06 Planlegging for en bærekraftig utvikling

06.1 Ansvar for at nasjonal politikk formidles og ivaretas

Miljøvernavdelingen har i 2008 brukt i underkant av 2 årsverk til å behandle plan- og dispensasjonssakene. En stilling på plansiden har vært ubesatt det meste av året. Aktiviteten i kommunene har vært noe mindre enn i 2007, men antall plan- og dispensasjonssaker er fortsatt svært høyt. Miljøvernavdelingen får ca 500 saker til behandling hvert år. Vi forsøker å overholde alle tidsfrister for uttalelse, noe som er svært stressende i visse perioder. Ressurssituasjonen har derfor vært et problem.

I Buskerud har vi tatt sikte på å følge opp de sentrale mål og føringer, og det er ingen saksområder som blir utelatt. Både biologisk mangfold friluftsliv, landskap, strandområder og høyfjell (villrein, inngrepssvake områder) har høy prioritet i plansakene, ved siden av støy, barn og unge og universell utforming. RPR for ATP og kjøpesentersaker er også viktige områder, men vanskelige retningslinjer/bestemmelser å forholde seg til.

På grunn av ressurssituasjonen har valgt å la være å svare på en del meldinger om oppstart av planarbeid, men har forsøkt å gi innspill til alle saker som er klart i strid med overordnet plan eller nasjonal miljøpolitikk.

Vi reiser innsigelser til planforslag som er klart i strid med nasjonale føringer, i størrelsesorden 50 – 70 saker i året. De aller fleste innsigelsene blir løst gjennom kontakt med kommuner (og tiltakshavere). Det er bare et fåtall (5-6) innsigelser som har gått til meklings det siste året og det er bare 2 saker fra Buskerud som har gått til behandling i Miljøverndepartementet. Slik sett virker innsigelsesinstansene på en god måte, som et effektivt virkemiddel for å gjennomføre nasjonal miljøpolitikk.

En konsistent behandling av plan- og dispensasjonssakene som gir god forutsigbarhet for kommuner og tiltakshavere er svært viktig for å gjennomføre den nasjonale arealpolitikken. Dette gjør videre at Fylkesmannen blir en viktig premissleverandør for arealforvaltningen, og en garantist for allmenne interesser.

06.2 Fylkesmannen som styringsmessig bindeledd og rettssikkerhetsgarantist

Fylkesmannen har i 2008 gitt høringsuttalelser til 21 kommuneplaner og kommunedelplaner.

Det ble gjennomført meklings i 4 plansaker. 1 av sakene ble oversendt Miljøverndepartementet for avgjørelse.

Klagesaker

Vi har i 2008 behandlet 174 klagesaker etter plan- og bygningsloven, hvorav 20 saker var klage på kommunale planvedtak.

Saksbehandlingstiden var i 1. tertial i 2008 innenfor 3 måneders fristen. I 2. og 3. tertial hadde vi en økning i saksbehandlingstiden som medførte at vi ikke lå innenfor denne fristen. Årsaken til økningen i saksbehandlingstiden er i hovedsak knyttet til endringer i ressurssituasjonen innenfor dette fagområdet.

Vi har i 2008 arrangert seminar (3 regionseminarer rundt i fylket) for kommunene med plan- og bygningsrett som tema. Tema på seminarerne har tatt utgangspunkt i klagesaker vi har hatt til behandling samt aktuelle uttalelser/avgjørelser fra domstolene, departementene og Sivilombudsmannen. Målgruppen for seminarerne var både

administrasjonen og politikere og det var god oppslutning om seminarerne fra begge målgrupper.

Plan- og bygningsrett var også tema på seminarer (4 regionseminarer rundt i fylket) som embedet arrangerte for nye politikere i kommunene.

06.3 Samordning av statlige interesser

06.4 Kart og geodata

Avvik under årsspesifikke oppdrag 2008 /Fylkesspesifikke oppdrag som involverer kart og geodata er nevnt under det angjeldende resultatområde (som 01.1 Kartlegging av biologisk mangfold og Kulturlandskap).

Etableringen av en database- og kartinnsynsløsning på intranett i samarbeid med Fylkesmannen i Telemark har krevd ekstraordinær stor arbeidsinnsats i 2008. Fylkesmannen i Buskerud og Fylkesmannen i Telemark er de første embedene som tar i bruk en databaseløsning i stedet for en filbasert struktur.

Pr september er det etablert en felles databaseløsning bestående av en sømløs kartbase fra FKB til N2000 nivå for Telemark og Buskerud. I kartinnsynsløsningen er både saks- og arkivsystemet ePhorte og matrikkelen integrert. Etter det vi har erfart er det svært få andre fylkesmenn som har fått til en toveis integrasjon med ePhorte.

I 2008 arrangerte Fylkesmannen i Buskerud en to dagers fagsamling om bruken av digitale temadata i det kommunale planarbeidet.

Fylkesmannen i Buskerud er representert i et arbeidsutvalg som i regi av FAD/Fagutvalget for kart/GIS skal utrede mulighetene for en felles databaseløsning for alle fylkesmennene. Fylkesmannen er også representert i fylkets Geodatautvalg og Temadatautvalg.

Resultatområde 07 Tverrgående virkemidler og oppgaver

07.2 Kunnskapsoppbygging og miljøinformasjon

Miljøstatus og Forurensning:

Arbeidet med Miljøstatus er i rute.

Vi har problemer med å få tilgang til egenrapporter i Forurensning. Dette er rapportert til SFT. Vi oppdaterer Forurensning kontinuerlig når det gjelder tillatelser og kontroller.

07.3 Virkemidler og prosesser

07RA2:

I tilsynsplanen for 2008 har vi planlagt tilsyn med 41 virksomheter med tillatelse og 12 virksomheter uten tillatelse. I tillegg kommer tilsyn i forbindelse med EE-aksjonen og PCB-aksjonen.

Vi har gjennomført 56 tilsyn, inkludert 2 systemrevisjoner og tre kommunerevisjoner. Rapportene publiseres i fulltekst på vårt nettsted fmbu.no. Arbeidet med tilsyn er i rute i fht tilsynsplanen. Vi har brukt ca. 1,7 årsverk på tilsyn, så vi har ikke nådd målet om 2,1 årsverk. Vi har et godt samarbeid om tilsyn med de andre HMS-etatene i Buskerud, og vi var med på tolv samtidige tilsyn sammen med en eller flere av etatene Arbeidstilsynet, Eltilsynet og Branntilsynet i 2008.

Gebyr: Budsjettert gebyr er i underkant av 800 000 kr, og fakturert gebyr per 31.12.2008 var kr 633 000.

07RA5 status IPPC

Lindum har fått ny tillatelse. Det er fortsatt bedrifter i Buskerud som ikke har avklart status ift. IPPC. En bedrift er innenfor kravene, men mangler ny tillatelse.

Ressursrapportering

Ressurser vist i tabell innbefatter samordnings- og beredskapsarbeid i plansammenheng. Tidsbruk for alle klagesaker etter plan- og bygningsloven (herunder klager på kommunale planvedtak og dispensasjonssaker) er registrert under resultatområde 66.1 under KRD.

Resultatområde	FMBU	Sum
----------------	------	-----

1510 Fagdep. 1510 Fagdep.

Resultatområde 01	225	225	0
Resultatområde 02		0	0
Resultatområde 03	93	93	0
Resultatområde 04	4	4	0
Resultatområde 05		0	0
Resultatområde 06	178	178	0
Resultatområde 07	214	214	0
Sum:	714	0	714

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Landbruksbasert næringsutvikling

21.1 Jordbruk

Jordbruk

Jordbruket i Buskerud er i endring på flere områder. Driftsenhetene synes å bli stadig større da flere og flere velger å leie bort jorda si, men det er nå tegn til at denne utviklingen vil avta. Det er nå enkelte signaler om at de som inntil nå har leid arealer fra mange ulike eiere er i ferd med ikke å forlenge kontraktene. I første rekke gjelder dette jord som nyttes til dyrking av korn og oljevekster. Årsaken er at økonomien i leie av jord for dyrking av korn og oljevekster ikke har svart til forventningene. Hva en slik utvikling vil bety i forhold til drifta av disse arealene er usikkert. Større driftsenheter med mye leiejord har flere utfordringer bl.a. med hensyn på vedlikehold av jorda med hensyn på grøfting, kalking, bekjempelse av uønska ugras som floghavre m.v..

Husdyr

Situasjonen i husdyrproduksjonen er at det de siste to til tre årene har vært en betydelig sterkere nedgang enn tidligere, både i antall enheter og dyretall. Den beskjedne pågang etter oppkjøp av ledig melkekvote bekrefter tilbakegang. Fra 2000 til 2007 har det vært en nedgang i antall vinterføra sau og storfe i alt, mens det har vært en økning i antall ammekyr og melkegeiter i fylket. Bortsett fra en økning i antall bruk med ammekyr, har det vært en nedgang i antall bruk med "beitende" husdyr.

Det er flere årsaker til tilbakegangen i saueholdet spesielt, men de to avgjørende viktigste er totaløkonomien i produksjonen og rovdysituasjonen. De siste årenes jordbruksoppgjør har prioritert bedre økonomi i saueholdet. Vi mener at dette har virket positivt på interesse og nysatsing blant en del brukere innen sauenæringen, men det trengs fortsatt optimisme og vilje. Skal jordbruksforhandlingene bidra til å bedre rammene ytterligere, er det viktig at satsningen følges opp.

Midt fylket, som også har nedgang i folketallet, ble viet oppmerksomhet fra 2007, men problemstillingene med nedgang i husdyrholdet er forsterket. Både faglaga, fylkeskommunen og Innovasjon Norge prioriterer og koordinerer innsatsen for å motvirke situasjonen.

Et betydelig tilleggsproblem for saueprodusentene i Buskerud nå er fostråte. Fylkesmannen opplever situasjonen som meget uoversiktlig og frykter at dette lett kan føre til en ytterligere kraftig nedbygging av saueholdet i Buskerud. Vi er opptatt av at det offentlige skaffer økonomisk dekning for tap og tiltak som næringen påføres.

Tilsynsrapportene fra de organiserte beitelagene i fylket viser at lammetapet på skogsbeite er redusert med over tre prosentpoeng. Fra 640 medlemmer fordelt på 29 lag som er med i ordningen Organisert beitebruk, ble det i fjor sluppet ca. 30 300 søyer, 54 500 lam og 5 100 storfe på utmarksbeiter i Buskerud. I alt 2 730 lam kom ikke tilbake fra beite, men dette er altså en nedgang fra 2007 på 720 dyr. Totalt lammetap er fem prosent. Tapstallet for søyer er 660 dyr. Også dette er en betydelig nedgang på over 100 dyr.

Det er beitelagene i kommunene Kongsberg, Sigdal og Krødsherad som har størst lammetap til tross for nedgang. Det er i alt tre beitelag i de nevnte kommunene som har lammetap over 10 %.

Samtlige kommuner i Buskerud deltar i ordningen *Organisert beitebruk* (areal og/eller beitebrukere). Organiseringsgraden for småfe er 95 % og for storfe 52 %. Det satses videre på utarbeiding av beitebruksplaner lokalt og samkjøring av disse med øvrig kommunalt planverktøy.

I alt 118 sauebønder søkte Fylkesmannen om erstatning for 2 010 dyr i 2008. Det er en reduksjon på over 700 sau

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2008	2007
FMBU	30300	54500	95	2	5	4	6
Sum	30300	54500	95	2	5	4	

21.2 Skogbruk

Innmålt/omsatt skogsvirke i Buskerud ble redusert fra 1.001.000 m³ i 2007 til 980.000 m³ i 2008. Dette er en reduksjon på 2 %, tilsvarende som på landsbasis. Avvirkningen er fordelt med 648 044 m³ gran, 299 054 m³ furu, 13 746 m³ lauvvirke til industriformål og 15 995 m³ til ved. Dette gjelder registrert avvirket kvantum. I tillegg kommer tømmer og ved til eget bruk.

Beregnet balansekvantum i Buskerud utført av Skog og landskap, hensyntatt miljøhensyn og lignende, er 1.244 millioner m³ skogskubikk ved middels skogkulturinnsats. Det tilsvarer om lag 1,1 millioner salgskubikk. Tilsvarende er tilveksten på det produktive skogarealet 2,1 millioner m³. Det er en utfordring å utnytte den totale tilveksten bedre, eksempelvis til bioenergi.

Førstehåndsverdien på det innmålte virke er 348 millioner kroner. Det ble avsatt 47 millioner kroner til skogfond, en reduksjon på 11 % fra året før. Det tilsvarer et skogfondstrekk på 13,5% av bruttotømmerverdi.

Redusert pris på tømmer har sammenheng med fulle trelastlagre og redusert etterspørsel. Dette vil skape utfordringer både på avsetnings- og avvirkningssiden i året som kommer. Det blir viktig å følge opp tiltak som fremmer hogst av massevirke rike bestand, eksempelvis tynning.

Det ble kjøpt 2 021 994 planter i 2008. Det er en svak nedgang fra 2007 (2 102 000 pl). Selv om plantetallet representerer en stabilisering av plantetallet fra året før er fortsatt plantetallet 1,5 millioner lavere enn for 10 år siden. Planteaktiviteten har en sammenheng med skogbrukets fremtidsutsikter og dagens økonomi i skogbruket. Det må arbeides målrettet med å holde plante- og foryngelsesaktiviteten oppe selv om en ser svingninger når det gjelder både avsetning av tømmer og tømmerpriser.

Det ble utført ungskogpleie på 34 296 dekar i 2008. Dette er på samme nivå som i 2007 (33 188 daa). Gjennomsnittet for den siste 10-års perioden er i underkant av 30 000 dekar.

Ny skogfundsordning i 2007 med hele 85% skattefordel er en bra ordning for skogbruket. Det er imidlertid en utfordring å synliggjøre den skattemessige effekten ovenfor den enkelte skogeier, i en tid hvor det er et mål å øke aktiviteten, mens rammene på direkte tilskudd holdes stabile. Svingninger i mulighet for avsetning av tømmer og reduserte tømmerpriser forsterker utfordringen i å opprettholde investeringene i primærskogbruket på et ønsket nivå.

I 2008 ble det ferdigstilt 4 050 meter med nye skogsbilveier, 25 936 meter nye traktorveier, 350 meter med nye vinterbilveier og det ble rustet opp 47 832 meter skogsbilvei, alle med skattefordel. I tillegg er det rustet opp 9 030 meter traktor-/vinterbilvei uten skattefordel. Det har blitt bygd om 2 650 meter med skogsbilveier til veiklasse 3, fra andre type veiklasser.

I følge tall fra veiprojektet som pågår i Buskerud er det kommet frem at det er et behov for å bygge om eller ruste opp ca. 400 skogsbilveianlegg. Disse veiene representerer en veilengde på til sammen ca. 350 kilometer. For å tilfredsstille gjeldene veinormaler er det behov for å gjøre små eller store tiltak på disse veiene. Om en regner med en gjennomsnittlig kostnad per veganlegg på kr 350.000,-, representerer de 140 millioner kroner i totale kostnader for ombyggingen og/eller opprustingen.

I områder der det drives skogbruk kan det gis tilskudd til å ivareta og videreutvikle miljøverdier knyttet til biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner. Størstedelen av tilskuddsutbetalingene til miljøtiltak i skogbruket kommer vanligvis etter avsluttet områdetakst med miljøregistreringer. Den årlige etterspørselen etter tilskudd til miljøtiltak varierer derfor med mengden ferdigstilte takstprosjekter i fylket. I 2008 ble det i Buskerud utbetalt 558 047 kroner i miljøtilskudd, fordelt på 52 miljøtiltaksenheter hos 19 skogeiere. Det samlede arealet av miljøtiltaksenheter var 644 daa og de inneholdt 9 185 m³ tømmer.

Det er en utfordring at denne ordningen går av den samme rammen som aktivitetsfremmede tiltak i skogbruket, da

behovet varierer betydelig fra år til år.

21.3 Bygde- og næringsutvikling

Samarbeid med organisasjonene

Etter den årlige gjennomgang av næringsstrategien ”Sterke og synlige bygder med aktivt landbruk i hele Buskerud 2005-09” i partnerskapet, ble strategien gitt et tillegg om prioriterte tiltaksområder for 2008. Partnerskapet v/faglaga, Viken skogeierforening, fylkeskommunen, Innovasjon Norge, kommunene og Fylkesmannen har i 2008 hatt mye kontakt om utforming og framdrift av enkeltprosjekter bl.a. tiltak for å opprettholde husdyrholdet, sammenslåing av forsøksringer og kompetanse og nettverksbygging innen Inn på tunet arbeidet.

Samarbeid med IN - DK, IN - styret og fylkeskommunen, kommunene m.fl.

I samsvar med samarbeidsavtalen med IN er det holdt to felles kontaktmøter mellom IN og FM i Buskerud og Vestfold. Landbruksdirektøren deltar i IN - styrets møter.

Det utveksles gjensidig informasjon med fylkeskommunen om tiltak for koordinering av felles prosjekter. Fylkeskommunen er initiativtaker til å videreføre arbeidet med Matcharteret og se på ny merkeordning for mat fra Fjellregionen. Fylkeskommunen, Innovasjon Norge og fylkesmannen er også involvert i etablering av Norsk Fjellmatsenter på Geilo. Det samarbeides om tilrettelegging for bruk av bioenergi og for å etablere lokal forankring av ansvaret for varig rydding langs de viktigste turistvegene i fylket. I fellesskap er det tatt initiativ til å samordne oppdragsbrev til IN fra fylkeskommunen og fylkesmannen (evt. fra 2009).

Det er flere initiativ som er støtte med BU-midler for å se på mulig næringsutvikling i utmark i tilknytning til verneområder og ellers. I kontakt med miljømyndighetene er det etablert pilotprosjekter som kan videreføre arbeidet opp mot verneområder. Eventyrskogene på Ringerike, utmarksbasert reiseliv i Nes i Ådal er ellers mobiliseringstiltak for å øke interessen for etablering av opplevelsestilbud i regionene. Dette er i tråd med partnerskapets konstatering av mangel på vertskap / interessenter innen opplevelsestilbud i utmark.

Fylkesmannen gjennomførte kommunekonferansen ”Tradisjonelt landbruk - en ny hverdag” for å bidra til samlet fokus på endringene i primærproduksjonen i både jord- og skogbruket. Kommunene ble oppfordret til å støtte opp om de nødvendige endringer som landbruket har stått og står overfor, og se landbrukets betydning som en del av det totale næringsliv og som særskilt samfunnsaktør gjennom utvikling av nye næringer.

Studiet ”Gården som pedagogisk ressurs” et samarbeid med fylkesmennene i Vestfold og Telemark ble avsluttet 2008. Finansiert fra både BU og KIL - midler. Felles årlig Inn på tunet konferanse for fylkene i Viken ble gjennomført i Oslo.

Fylkesmannen har via Stat - næringsprosjektet gjennomført dialogkonferanse for bedre forståelse mellom Mattilsynet og næringen, jfr. også avsnitt om Stat – næringsliv nedenfor.

Mobilisering innen verdiskapingsprogrammene og innen bygdeutvikling generelt, har det i liten grad vært kapasitet til å iverksette, utover medfinansiering av regionale nettverkstiltak med elementer av mobilisering i seg.

Bruk av BU midlene i 2008.

Buskerud har hatt samme tilskuddsramme for BU-midlene som for 2007 med 16,7 mill. kroner, avsatte Fylkesmannen 3,9 mill. kroner til utrednings- og tilretteleggingstiltak i 2008.

Utrednings og
tilretteleggingstiltak hos
fylkesmannen Fordeling på
fagområder

	Antall	Tilsagn kr
Matområdet	7	503 000
Økologisk landbruk	1	350 000
Skogbruk	1	175 000
Bioenergi		
Reiseliv og utmark	7	893 000
Inn på tunet tiltak	6	596 500

Lokalsamfunnstiltak		
Kunnskapsbasert næringsutvikling	4	565 000
Praktikanter	1	90 000
Annet	6	719 000
Sum utredn / tilrettelegging – 2008	33	3 891 700

Fordeling av tiltak på næringsstrategiens fire strategiområder

	<i>Antall</i>	<i>Tilsagn kr</i>
Kompetanse	12	1 225 700
Markedsorientering	7	1 381 250
Innovasjon	6	680 000
Nettverk	3	390 000

Bedriftsrettede BU-midler hos Innovasjon Norge DK

Innovasjon Norge har rapportert for bruk av BU midler i forhold til fylkesmannens strategi og oppdragsbrev. Den urovekkende nedgangen i dyretall har overskygget fokuset på å prioritere tiltak i det næringssvake området Midt fylket. Kvinneandelen på de bedriftsretta midlene er stor med ca. 40% på tradisjonelt landbruk og ca. 70% på nye næringer.

Buskerud innførte i 2008 støtteordning for nyplanting av frukt, for å bevare de gode produsentmiljøene fornye frukthagene. 11 fruktdyrkere har fått støtte til nyplanting, og det er samtidig støttet prosjekt for kompetanseheving på moderne fruktproduksjon, sammen med Telemark.

IN sin rapport for 2008 gjenspeiler ellers den utfordringen med å få etablert opplevelses tilbud i utmark og verdiskapingstiltak på tre, men viser positiv respons for etableringer og tiltak innenfor Bioenergi, Inn på tunet og lokal videreforedling av mat.

Prosjekt Samarbeid stat-næringsliv 2007-2010

Prosjektet er initiert av fylkesmannen i Buskerud i 2006. Det finansieres av de regionale myndighetene^[1] i fylket. Fylkesmannen i Buskerud bidrar med NOK 100 000 årlig. Målet med prosjektet er å legge forholdene bedre til rette for næringslivet og være et konkurransefortrinn for virksomhetene i fylket.. Kjennetegn på de offentlige etatene skal være god service, effektiv saksbehandling/kontroll/tilsyn, imøtekommenhet, profesjonalitet og løsningsorientering.

Det har vært tre dialogkonferanser i 2008 mellom næringslivet og henholdsvis politiet i Drammen, Statens vegvesen Øvre Buskerud og Mattilsynet. Styringsgruppen legger vekt på å følge opp innspillene som kommer til etatene. Prosjektet samarbeider med næringslivsforeningene i hele fylket. Av andre aktiviteter kan vi nevne at Stat og næringsliv har vært i Brussel sammen, staten deltar på næringslivets arenaer som næringslivsdager, teknologidager og andre arrangement der de ønsker vår tilstedeværelse.

Prosjektet avsluttes i 2010.

[1] Fylkesmannen, Søndre Buskerud politidistrikt, NAV Buskerud, Statens vegvesen Øvre og Nedre Buskerud, Høyskolen i Buskerud, Skatt sør, Husbanken, Mattilsynet og Arbeidstilsynet er alle bidragsyttere til finansiering av prosjektet. I tillegg deltar NHO Buskerud, LO Buskerud, Innovasjon Norge Buskerud og Vestfold og fylkeskommunen.

21.4 Verdiskapingsprogrammene

Innovasjon Norge DK har rapportert om økt innvilgning av støtte til enkeltforetak i Buskerud både på Matprogrammet og Bioenergiprogrammet. På Treprogrammet er det derimot en nedgang. På matområdet er tiltakene fortsatt konsentrert om markedstiltak og nye produkter. Fylkesmannen har vært engasjert i gjennomføring av noen av utviklingsprosjektene med delfinansiering av forstudier og delprosjekt fra BU midlene, samt hatt faglig dialog med prosjekteierne.

Arbeidet med Treprogrammet har i 2008 blitt driftet av et felles prosjekt mellom fylkene Buskerud, Telemark og Vestfold. Prosjektet er et samarbeid mellom FM, FK, IN, treindustrien og skognæringen i regionen, og det ble i oktober 2007 ansatt egen prosjektleder. I tillegg har de enkelte bidragsyterne i prosjektet stilt med egen arbeidsinnsats på fagområdet. På grunn av langtidssykemelding hos prosjektleder har arbeidet hatt noe mindre innsats enn tenkt, men dette er til dels kompensert med innleid konsulentbistand. Det er utarbeidet en prioritert prosjektportefølje på fylkesnivå som følges opp systematisk. Fra *Treprogrammet* er det gitt støtte til et større utviklingsprosjekt for bygging av et større leilighetsbygg i massivtre, samt et forprosjekt i maskinlaft.

Fylkesmannen har også deltatt i et treårig prosjekt i samarbeid med Buskerud fylkeskommune og Innovasjon Norge for å øke bruken av bioenergi. I 2008 ble det støttet 14 prosjekter via *Bioenergiprogrammet* – tilsvarende som i 2007, herunder 10 gårdsvarmeanlegg – hvorav 7 med betydelig næringsvirksomhet, 1 større gartneri, samt 2 forprosjekt. Samla effekt utgjør om lag 4 GWh energi. Det er satt i gang et arbeide for å videreføre samarbeidet, da også med skognæringen i fylket.

Resultatområde 22 Miljøtiltak i landbruket

22.2 Tiltak for å redusere forurensninger

Hovedelementene i Fylkesmannens arbeid med forurensningsrelaterte spørsmål på landbruksområdet er knyttet til regionalt miljøprogram (RMP). De viktigste tiltakene er endra jordarbeiding, vegetasjonssoner og ikke-kjemisk ugrasbekjempelse (herunder ugrasharving i korn). Sistnevnte ordning gjelder alle kulturer og Buskerud er det eneste fylket som har en så omfattende ordning. Vi har ansett det som naturlig at økologisk landbruk også har vært omfattet en av slik ordning.

Regionalt miljøprogram (RMP) er rullert for tiltaksperioden 2009 – 2012 i samarbeid med faglagene (Bondelaget og Småbrukarlaget), Buskerud fylkeskommune og Fylkesmannens miljøvernnavdeling. Det har vært arrangert 2 møter med kommunene i forbindelse med revisjonen, og forslaget til ny RMP var på høring til alle disse partene, i tillegg til forsøksringene i fylket.

Håndtering av husdyrgjødsel er varierende blant bøndene og det er stort potensial for forbedring av dette, både med tanke på utnyttelse av verdien til husdyrgjødsel og reduisering av forurensning. I 2008 har Fylkesmannen i Buskerud deltatt i pilotordningen med mer miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel. Ordningen har vært prøvd ut Hallingdal (Flå, Nes, Gol, Hemsedal, Ål og Hol kommune) og det har blitt gitt tilskudd til tiltak som kan gjøre spredningen av husdyrgjødsel mer miljøvennlig. Gårdbrukerne i Hallingdal har vist stor interesse for pilotordningen og mange har tatt del i den – enten ved å selv benytte mer miljøvennlige spredemetoder eller leie inn entreprenør for dette. Totalt har pilotordningen hatt oppslutning på 7294 daa, fordelt på 108 søkere. Dette gir en utbetaling i tilskudd på kr. 745195. Ordningen blir videreført i Hallingdal i 2009.

Også i 2008 har det vært arbeidet noe med jordstrukturprosjektet. I tillegg er det startet opp et utprøvningsprosjekt i forhold til å gjenskape et biologisk mangfold i jorda som et tillegg til bruk av pionervekster i jordstrukturprosjektet. En god jordstruktur og et rikt biologisk mangfold i jorda takler bedre store vannmengder og er av vesentlig betydning både i forhold til å hindre erosjon og tap av næringsstoff til vassdrag samt at uønska reststoffer etter bruk av plantevernmidler brytes hurtigere ned. Vi ser at dette arbeidet har medført økt interesse også utenfor Buskerud.

Arealet i stubb ble redusert i fra 2008 til 2008 med 2529 da i forhold til 2007. Dette er en betydelig mindre reduksjon enn fra 2006 til 2007. Årsakene synes å være mer dyrking av høstkorn og at mer areal brukes til fôrproduksjon, herunder mer areal til ammeku og til hestehold.

22.3 Miljøprogram og miljøplan

Det ble ikke gjort endringer i miljøtilskuddene innenfor RMP i 2008 med unntak av justering av satser i forhold til søknadsomfang.

Tiltak RMP	Enhet	Antall 2007	Antall 2008	Endring
Endra jordarbeiding				
Stubbåker liten/middels erosjon	daa	66136	64526	-1610
Stubbåker stor/meget stor erosjon	daa	34896	33977	-919
Lett høstharving	daa	15457	13160	-2297
Fangvekst grønnsaker	daa	738	92	-646
Direktesådd høstkorn	daa	934	812	-122
Grasdekte vannveier	m	10625	12662	2037
Ikke kjemisk ugrasbekjempelse				
Korn og erter	daa	10618	10839	221

Årsrapport 2008 Fylkesmannen i Buskerud - Innhold:

Poteter	Daa	398	453	55
Gronnsaker, jordbær, bringebær	Daa	2696	2806	110
Frukt og bærbusker	M	25752	142945	117193
Andre tiltak mot avrenning				
Vegetasjonssoner	Daa	70	382	312
Fangdamareal	Daa	24	31	7
Jordstruktur Liervassdraget	Daa	35	0	-35
Ordninger for å ivareta kulturlandskapet				
Egen seter	Stk	122	103	-19
Felles seter	Stk	8	8	0
Dyrka jord i fjellet	Daa	17536	17133	-403
Bratt areal 0 – 50	Daa	8557	8869	312
Bratt areal >50	Daa	1878	2287	409
Inngjerda innmarksbeite	Daa	42209	42378	169
Utradisjonelle beitedyr	Stk	612	571	-41
Biologisk verdifullt, slått	Daa	305	427	122
Biologisk verdifullt, beita	Daa	2140	2199	59
Organisert beitebruk småfe	Stk	83295	83306	11
Organisert beitebruk storfe og hest	Stk	4854	5111	257

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2008 etter søknadsomgang 2007 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Gjengroing	Avrenning til vassdrag	Kulturminneverdier	Tilgjengelighet og friluftsverdier	Verdifulle kulturlandskap	Plantevernmiddel	Avfallsinnsamling	Annet
FMBU	3786383	9706566	0	0	6204134	1327682	0	0
Sum	3786383	9706566	0	0	6204134	1327682		

22.4 Økologisk landbruk

I 2008 ble det startet et nytt prosjekt med tittelen "Buskerud fylke - Hode og ikke Hale i økologisk produksjon, omsetning og forbruk" for å følge opp handlingsplanen enda bedre. Prosjekteier er Buskerud landbruksselskap i samarbeid med Fylkesmannen, Buskerud fylkeskommune, Stiftelsen Foss Gård og Norsk landbruksrådgivning. Prosjektet har produsentretta tiltak innenfor de fleste produksjoner, men har ekstra fokus på produksjon av økologisk korn som er en flaskehals for utvikling for utvikling av økologisk husdyrproduksjon. Fylkesmannen deltar i "Fellesløftet for Norsk Økologisk matkorn" samt er tett koplet opp mot Økoløft i kommunene som Regionrådet for drammensregionen fikk innvilget. Totalt sett er Buskerud fylke nr. 2 i landet med hensyn på omlagt areal. Fylkesmannen i Buskerud vil arbeide aktivt for at Buskerud blir et foregangsfylke innenfor produksjon og forbruk av økologiske produkter.

22.5 Tre og miljø

For aktiviteter knyttet til tre og miljø se resultatområde 21.4 Verdiskapingsprogrammene - for arbeid med økt trebruk og bioenergi.

Resultatområde 23 Eiendoms- og bosettingspolitikk**23.2 Eiendoms- og bosettingspolitikk**

I 2008 hadde fylkeslandbruksstyret i Buskerud 22 klagesaker etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven til behandling.

Fylkeslandbruksstyret behandlet 12 delingssaker etter jordloven § 12. Kommunens vedtak ble opprettholdt i 9 av disse sakene.

Videre behandlet fylkeslandbruksstyret 4 konsesjonssaker. Her ble kommunens vedtak opprettholdt i 3 av sakene.

Fylkeslandbruksstyret behandlet 6 bo – og driveplikt saker, hvor kommunens vedtak ble opprettholdt i 2 av sakene. Der fylkeslandbruksstyret ikke følger kommunens vedtak, går det vanligvis på at fylkeslandbruksstyret gir lengre utsettelse av boplikten enn hva kommunen hadde gjort.

I tillegg til de nevnte klagesakene behandlet fylkeslandbruksstyret 1 driftsenhetsvurderingssak etter jordloven.

Resultatområde 24 Inntekts- og velferdspolitiske tiltak

Produksjonstilskudd og avløsertilskudd

Forvaltningen av produksjonstilskudd og avløsertilskudd betegnes av relativt mye oppfølging mot kommunene. Buskerud benytter jevnlig utsendelse av egen "tilskuddsmelding" for informere og minne kommunene på oppgaver som må følges opp. Dette følges opp med kommunesamlinger to ganger i året ved søknadsomgangene, og ellers dersom særskilte temaer krever det. Fylkesmannen mener at det kommuneretta arbeidet er helt nødvendig for det resultat som oppnås, og det burde helst suppleres med mer direktekontakt med landbruksforvaltningen i kommunene.

Bruken av Wespa er godt innarbeidet i kommunene, men økningen av antall søkere som benytter web-løsningen er ikke så sterkt som før. Fylkesmannen mener at vi så langt ikke har oppnådd ytterligere besparinger av web-løsningene utover de registreringsjobbene som ble sanert hos Fylkesmannen da web-løsningen ble innført.

Kontroll i tilskuddsforvaltningen

Fylkesmannen i Buskerud har bygget opp virksomheten rundt to forhold. Det ene går ut på at det er utarbeidet en risikobasert kontrollplan for virksomhet i året, og dernest er det praktiske opplegget bygget opp omkring en konkret og helhetlig plan for "forberedelser, gjennomføring og rapportering" for hvert enkelt kontrollobjekt. Det ble i 2008 prioritert å gjennomføre forvaltningskontroll. Det er gjennomført på ordningene produksjonstilskudd, avløserordningene, samt i mindre utstrekning på regionalt miljøprogram. Alle ordninger er ikke kontrollerte i hver kommune. Kontrollene er gjennomført i seks kommuner. I disse kommunene er det funnet fra ingen avvik hos enkelte, til 2-3 avvik hos noen. Mindre merknader forekommer ved siden av dette.

Ved kontrollene har vi sjekket konkrete saker med tanke på grunnvilkår, inputkontroll i PT og avløserordningen, søknadsfrister, stikkprøvekontroll, funn av avvik mellom søknad og stikkprøvekontroll mv., samt at alle manuelle saker for minst én søknadsomgang er gjennomgått, der alle sider av saksbehandlingen er kontrollerte.

Avvik i kontrollene meldes tilbake i kontrollrapportene, og det gis frister på å rette opp dette, dersom det er praktisk i det enkelte tilfelle. Dersom annen oppfølging er mer aktuell, så framgår det av rapporten.

Tilskudd til veterinære reiser

Utbetalinger iht. regelverket som ble innført fra og med 2007 har blitt gjennomført uten nevneverdige problemer. Ordningen har det samme ressursbehov som før.

Landbruksvikarordningen

Buskerud fikk tildelt midler til 9 årsverk etter satsen for tilskudd til landbrukvikarer organisert gjennom avløserlag. Det er kun to avløserlag som har gått inn på ordningen. For 2008 ble det tildelt midler tilsvarende 7 årsverk til de to lagene samlet. Dette var et år med tilpasning, og for 2009 er samtlige 9 årsverk omsøkt og blir fordelt. Det var usikkerhet om vi ville nå dekning i hele fylket i 2008, men nå tyder mye på at det vil tilpasse seg inn i 2009.

Overføring av personell fra kommunene har vært en prosess mellom kommunene og avløserlagene. Fylkesmannen har ikke vært involvert i denne delen av prosessen. Den har pågått utover i året 2008, og derfor har vi kommuner som søker på den gamle kommunale ordningen for 2008.

Erstatning etter klimabetinget avlingssvikt

Av 192 søknader om erstatning for klimabetinget skade som kom inn for skadeåret 2007, ble 174 sluttbehandlet i 2008. 2 saker lå over til 2009. Sakene som ble behandlet i 2008 skyldtes i hovedsak flommen i 2007. Det var mange saker på korn, grønnsaker, bær og også noen på grovfor. Flere saker var meget komplekse og det var en stor jobb å skaffe tilstrekkelig dokumentasjon for skade og for høstet avling på de skadde arealene. Det kom inn 6 klagesaker i 2008, alle gjaldt for skadeåret 2007. Av disse fikk 4 medhold hos Fylkesmannen. 1 ble avslått og videresendt SLF hvor den fikk avslag. En sak ble av søker sendt direkte til SLF, den ble avvist da klagefristen var ute.

For sesongen 2008 har det kommet inn 35 søknader om avlingsskade. 4 av disse er avgjort i 2008. Resten blir behandlet fortløpende når tilstrekkelig dokumentasjon er tilgjengelig.

Ekstraordinær erstatning etter flom 2007.

I etterkant av flommen i 2007 ble det bevilget et ekstrabeløp på til sammen 5 millioner for flomrammet areal med

hagebruksvekster og potet i Vestfold og Buskerud. Fylkesmennene utarbeidet i felleskap en forskrift for fordeling av disse midlene. I Buskerud har 38 foretak mottatt slik erstatning, 14 av disse mottok erstatning for to eller flere vekster og det er delt ut 3 310 898,- kroner. Det er ikke kommet inn noen klager. Forskriften gir ikke rom for dispensasjoner.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2008 - antall

Klagebehandling

Embeter	Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
FMBU	0	7	0	0	4	3
Sum	0	7	0	0	4	3

Dispensasjonssøknader

Embeter	Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
FMBU	26	2	1	0	0	0	17	1	0
Sum	26	9	1	0	4	3			

Resultatområde 25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør

25.1 Kompetansesenter

Fylkesmannen tilbyr et kursprogram på landbruks- og næringsområdet hvert år.

Fylkesmannen i Buskerud deltar aktivt i det 3-årige samarbeidet mellom fylkesmennene rundt Oslofjorden (KOLA-Viken). På bakgrunn av gode tilbakemeldinger på kurs gjennomført i 2005-2007, ble modul 4 gjennomført høsten 2008. Temaene denne gangen var klima og landbruk, og kontroll av tilskuddsforvaltningen. Fylkesmannen i Buskerud deltok i planleggingen og gjennomføringen av denne modulen.

Det har vært holdt 2 fagdager i regi av fylkesmannen innen regionalt miljøprogram og 2 fagdager om tilskuddsforvaltning og kontrollvirksomhet.

Den årlige kommunekonferansen for landbruksmedarbeidere i fylket ble gjennomført i november. Temaet var ”Tradisjonelt landbruk - en ny hverdag” med fokus på det tradisjonelle landbruket i lys av dagens rammevilkår og utviklingen framover. Dette var belyst både for jordbruket og skogbruket med bl.a. flere ulike innlegg om måter å organisere og drive tradisjonelt landbruk på innenfor dagens rammevilkår.

I regi av prosjektet ”Digitale kommuneplaner” ble det holdt et kurs for kommunene om bruk av digitale temadata i kommunal arealplanlegging.

I tillegg ytes det utstrakt støtte til kommunene gjennom telefonhenvendelser, e-post og ulike prosjekter.

De kommuneretta midlene for 2008 har i sin helhet gått til kurs for kommunene.

25.2 Landbrukspolitisk dialog med kommunene

I 2008 har vi slutført arbeidet med en areal-DVD om jordvern og kulturlandskap som tar utgangspunkt i Buskeruds utfordringer på disse feltene. Prosjektet er gjennomført med tilskudd fra LMD og er i samarbeid med fylkeskommunen, næringen og kommunene. Den er i bruk i dialog med kommunene, på møter og som del av foredrag om temaene. DVDen er også distribuert til alle kommunene for bruk der, og vil også bli distribuert til andre fylker, nasjonale myndigheter på landbruksområdet, og andre interesserte. Vårt mål er at DVD'en skal støtte opp under målet om styrket jordvern og ivaretagelse av kulturlandskap.

På den årlige ordfører- og rådmannssamlingen i regi av Fylkesmannen var bl.a. kulturlandskapsarbeidet tema. Det ble illustrert ved den utviklingen som skjer over tid med landskapet vårt pga vedtak om omdisponering til annen arealbruk, og gjenngroingen som også skjer i store deler av fylket.

Fylkesmannens embetsledelse gjennomfører årlige dialogmøte med kommunene. Landbruksdirektøren deltok på flere av møtene i 2008 med jordvern som tema. I 2009 vil landbruk være et av temaene for dialogmøtene, og landbruksdirektøren vil være med på disse møtene.

Vi har også deltatt på lokale møter i politiske organer i kommunene om jordvern og arealplanlegging, særlig i nedre del av fylket.

Det er gjennomført politikeropplæring våren 2008 i samarbeid med miljøvernavdelingen og beredskaps-, justis-, og kommunalavdelingen.

Fylkesmannen har hatt samarbeid med KS v/ prosjektleder Per Bjørnar Knudsen om ”Prosjekt Livskraftige kommuner” med flg. temaer: Prosjekt ”Beste Praksis” i forbindelse med KOLA-VIKEN-samarbeidet, ”Økoløft i kommunene” og forberedende arbeid om andre nettverk i fylket. KS Buskerud er representert i styringsgruppa i samarbeidsprosjektet ”Digitale kommuneplaner” der målet er å etablere kommuneplanens arealdel i digital form som følger nasjonale standarder. Disse planene blir gjort tilgjengelig på nett gjennom Norge Digitalt.

25.3 Miljøvirkemidlene i jordbruket og de økonomiske virkemidlene i skogbruket

En forbruksrapport for 2008 er sendt til Statens landbruksforvaltning 1.12.2008 sammen med rapporterte behov for jord- og skogbruksmidler 2009.

Rapport om skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til miljøtiltak i skogbruket er lagt inn i fagsystemet TSKOG

Resultatområde 26 Jord- og landskapsressurser

26.1 Jordvern og kulturlandskap

Når det gjelder virkemidlene, stiller vi spørsmål ved om den nasjonale innskjerpingen av jordvernet ved å gi Statens Landbruksforvaltning innsigelsesmyndighet, gjør at den nasjonale målsettingen om halvering av omdisponering av de mest verdifulle arelene innen 2010 nås.

Fylkesmannen gir uttalelse til plansaker etter plan- og bygningsloven, og kommer med faglige råd i saker der dette vurderes nødvendig. Saker med forslag til innsigelse blir lagt fram for behandling i fylkeslandbruksstyret. I 2008 fremmet fylkeslandbruksstyret 3 innsigelser i 2 saker. Dette var i tråd med fylkesmannens innstilling. Det er gjennomført en mekling (på innsigelse fra 2007) mellom fylkeslandbruksstyre og aktuell kommune der man kom til enighet om et meklingsresultat.

Fylkesmannen deltar aktivt i planprosesser med kommunen så langt vi har kapasitet. I hovedsak blir det kommuneplanprosesser som blir prioritert, bla. gjennom månedlige planforummøter i samarbeid med fylkeskommunen og andre regionale statsetater og de kommuner som ønsker å drøfte sakene med offentlige høringsparter.

Areal-DVD-en brukes aktivt som informasjonsmedium i forbindelse med arbeidet med jordvern i kommunene.

Tallene for omdisponering av dyrka og dyrkbar mark i Buskerud i 2008 er ikke klare ennå da disse tallene blir rapportert direkte fra kommunene i KOSTRA. Imidlertid viser tallene fra 2007 (som var klare i mars 2008) en omdisponering på drøyt 450 dekar. Gjennomsnitt i Buskerud ligger på ca 600 dekar pr. år, og den nasjonale målsettingen er da ca 300 dekar i 2010. Kvaliteten på KOSTRA-tallene er et annet tema, og Fylkesmannen i Buskerud har i samarbeid med SSB og Statens Landbruksforvaltning fulgt opp de kommunen som hadde manglede rapportering, eller opplagt feilrapportert tall for 2007. Fylkesmannen i Buskerud fører pr. i dag ikke noe eget skyggeregnskap for omdisponering av dyrka og dyrkbar mark men arbeider for at kommunene rapporterer dette samvittighetsfullt gjennom KOSTRA.

I løpet av årene 2004-2006 har alle de 50 områdene som er beskrevet i rapporten Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Buskerud (1999) blitt befart og utvikling/tilstand vurdert. I rapporten fra 1999 fikk 9 områder nasjonal verdi, 18 områder regional verdi og 23 områder lokal verdi. I den gjennomgangen som har blitt gjort av områdene, så har områdene med nasjonal og regional verdi blitt delt opp i delområder og utviklingen har blitt relatert til disse mindre områdene. På denne måten har det derfor blitt totalt 103 områder der utviklingen har blitt vurdert, se tabell nedenfor.

Tabell: Oversikt over antall områder som har blitt vurdert og hvilken utvikling de har hatt siden første registrering på 1990 tallet.

	Positiv	Uendret	Negativ	Svært negativ	Sum
Lokal verdi	2	13	8	1	24
Regional verdi	6	32	8	1	47
Nasjonal verdi	2	20	7	3	32
Totalt	10	65	23	5	103

I gjennomsnitt er det i overkant av 70 % av områdene som er uendret eller hatt en positiv utvikling siden første registrering på 1990-tallet. Tilsvarende har i underkant av 30 % hatt en mer eller mindre negativ utvikling. I antall betyr dette at 75 områder har opprettholdt sin kulturlandskapsverdi, mens 28 områder har redusert sin verdi og står derfor i fare for å gå tapt som verdifulle kulturlandskap.

Av de 9 områdene med nasjonal verdi, kan det nevnes følgende tiltak:

- *Ryghsetra*, Nedre Eiker kommune: Naturvernforbundet i Buskerud skjøtter slåttenga gjennom årlige slåttekurs. Får årlig tilskudd gjennom SMIL – biologisk mangfold.
- *Uvdal kirkebygd*, Nore og Uvdal kommune: Fortsatt preget av aktiv jordbruksdrift, men med noen endringer. Blant annet negetaiv utvikling for en del botanisk interessante lokaliteter. I 2007-2008 ble det gitt 130 000 kr fra SMIL til restaurering av ett stabbur og kulturbeiter. Det er tolv som søker om RMP-midler til beiting og slått av biologisk verdifullt areal
- *Storeteig-Tune*, Ål kommune: De fleste eiendommer er i drift - fulldyrka (191 daa), innmarksbeite (309 daa) og overflatedyrka (35 daa). Noen gårder leier bort dyrka mark. Enkelte bygninger i dårlig tilstand. Etter søknadsomgangen høsten 2007 ble det totalt utbetalt i underkant av 65 000 kroner i tilskudd fra RMP til området Storeteig-Tune. I perioden 2003-2007 ble det totalt utbetalt kr. 59300 i tilskudd fra SMIL.
- *Hemsedal bygdatun*, Hemsedal kommune: Diverse aktivitet. Det er gitt SMIL midler til Bygdatunet, men naboeiendommen, som ligger innenfor området med nasjonal verdi, fikk i 2006 SMIL-midler til opprusting av gammel steinsatt veg – kr. 8957.
- *Rollag kirkegrend*, Rollag kommune: Det er fortsatt aktiv jordbruksdrift. I 2008 ble det gitt tilskudd fra RMP til beiting på 5 daa biologisk verdifullt areal. I 2006-2007 ble det gitt i overkant av 120 000 kr fra SMIL, herunder restaurering av ett stabbur, gjerding og rydding.
- *Mo-Bjørnstad*, Hole kommune: SMIL-midler til inngjerding av beite og restaurering av stabbur. RMP-midler til beiting på 30 daa biologisk verdifullt areal
- *Stein*, Hole kommune: RMP-midler til skjøtsel av fangdam.
- *Løken-Rytteraker-Fekjær*, Hole kommune: Ingen tiltak.
- *Røysehalvøya*, Hole kommune: Fortsatt preget av aktiv jordbruksdrift og har mange kvaliteter. Enkelte områder har hatt en negativ utvikling i løpet av siste tiår (gjengroing, nedbygging og omdisponering).

Den generelle tilstanden for kulturlandskapet i Buskerud tilsier at ordningene RMP og SMIL (tidligere STILK) har vært positive, med ivaretagelse og restaurering som resultat. Gjennom årene som ordningene har eksistert har det vært gitt tilskudd til mange tiltak som har hatt stor betydning for kulturlandskapet i fylket. Omtrent halvparten av SMIL-midlene har vært gitt til restaurering av freda og verneverdige bygninger.

Strukturutviklingen i jordbruket har medført en gradvis gjengroing av de minst produktive arealene. Slike arealer er i mange sammenhenger verdifulle i forhold til kulturlandskapet. Totalt sett har tildelinger av midler til SMIL til en viss grad motvirket denne gjengroingen.

26.2 Samfunnsplanlegging

Fylkesmannen deltar på månedlige planmøter i fylkeskommunen der kommunene bringer fram plansaker som ønskes diskutert. Fylkesmannen har også signalisert tydelig til kommunene at man ønsker å komme i rask kontakt med kommunene når større arealplaner skal rulleres, for å få innarbeidet nasjonale føringer som bla. jordvern og viktige kulturlandskap på et tidlig tidspunkt slik at planen får en mest mulig forutsigbar og effektiv behandling fram til endelig vedtak. Som et ledd i dette arbeidet deltar fylkesmannen på diverse møter og befaringer med kommunene under planprosessen.

Arbeidet med verneplanarbeidet i Trillemarka har berørt landbruksinteressene i de tre kommunene i vesentlig grad.

Etter at vernevedtaket endelig kom i januar 2008, har fylkesmannen vært i prosess med kommunene for å viderføre arbeidet. Hos fylkesmannen styres dette fra miljøvernavdelingen, men landbruks- og næringsavdelingen har vært med på enkelte møter.

Fylkesmannens landbruks- og næringsavdeling har i liten grad hatt kapasitet til å delta i arbeidet med rullering av fylkesdelplan for Hardangervidda som har pågått gjennom hele 2008 og som fortsetter i 2009.

Det ble i hele 2007 jobbet med et forprosjekt for å gi grunnlag for etablering av en felles kartløsning for Fylkesmannen i Telemark og Buskerud. I februar 2008 ble det etablert en prosjektgruppe med prosjektleder hos fylkesmannen i Buskerud og prosjektansvarlige i de to fylkesmennesembetene samt en styringsgruppe.

Dataene blir organisert i et databasesystem, dvs. ikke filbasert system, noe det er ytet støtte til fra FAD. Vi er de første fylkene som tilrettelegger alle data i en fremtidsrettet databaseløsning som er strengt objektrelatert. Buskerud fylkeskommune vil trolig også inngå i samarbeidet i løpet av 2009, og det arbeides videre med også å få med fylkeskommunen i Telemark og Fylkesmannen i Vestfold.

Prosjektet har resultert i at det er etablert en felles kartinnsynsløsning for FmBu og FmTe. Kartapplikasjonene er tilgjengelig for alle ansatte i de to embetene via deres respektive intranett. Kartløsningen har direkte kopling til saks- og arkivsystemet Ephorte begge veier (dvs. man kan gå direkte fra sak i Ephorte til kartløsningen, og fra kartløsningen til sak i Ephorte). Det har vært gjennomført brukerkurs for de fleste ansatt i embetene, og egne videregående kurs for de med behov for det. Det er ikke foretatt noen undersøkelser i forhold til hvor mange medarbeider som har tatt kartinnsynsløsningen i bruk, men det er prosjektgruppas oppfatning at spesielt i miljøvern- og landbruksavdelingene er verktøyet hyppig i bruk.

Samarbeidsprosjektet "Digital kommuneplaner" startet i juni 2006 med 2 års varighet. Det ble forlenget ut 2008. Forlengelsen skyldes at det var penger igjen i prosjektet og at oppgavene ikke var løst. Det var heller ikke forventet at vi skulle komme i mål i dette tidsperspektivet.

I prosjektet er det arbeidet aktivt gjennom kurs og direkte oppfølging for å gi kommunene kunnskap om etablering og kontroll av den tekniske delen av kommuneplanen. Dvs etablere og kontrollere planer på SOSI-format. Kommunene blir også kurset i bruk av etablerte temadata.

På grunn av rulleringstidspunktene til kommunene er 5 kommuner opp med god SOSI-kvalitet på kommuneplanene nå. 8 kommuner er godt i gang, men her gjenstår noe arbeid. 8 kommuner er i en rulleringsfase som gjør at dette arbeid vil starte opp nå framover. Kommuner som har kommune- og kommunedelplaner på SOSI-format blir lagt ut på nett.

Ressursrapportering

Av planlagt disponible ukeverk på avdelingens ansatte i 2008 har et drøyt årsverk gått bort i langtidssykemeldinger.

"Vanlig" sykefravært ellers på avdelingen er ikke trekt fra, og inngår derfor på de resultatområder som de ansatte arbeider med.

Resultatområde	FMBU	Sum
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 21	230	230 0
Resultatområde 22	110	110 0
Resultatområde 23	34	34 0
Resultatområde 24	145	145 0
Resultatområde 25	110	110 0
Resultatområde 26	71	71 0
Sum:	700 0	700 0

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på utdanningsområdet

31.1 Tilsyn

Den samlede ressursbruken på Nasjonalt tilsyn 2008 var 30 ukeverk. Den samlede ressursbruken på de øvrige tilsynene er 18 ukeverk, fordelt med 13 ukeverk på tilsyn med privatskolene, 5 ukeverk på Karleggingstilsynet med Flå kommune (og senere de øvrige kommunene).

Tilsynsoversikt utdanningsområdet

	Tilsynsobjekt	Tema/Myndighetskrav	Avvik	Merknad	Pålegg	Metode	Kommenter
FMBU	Tyrifjord Privateskole	Økonomi, jf. privatskoleloven §§ 6-1 og 6-2 a) Kontroll av grunnlaget for statstilskudd og skolens bruk av tilskuddet b) skolepenger Arbeidet med det psykososiale miljøet, jf. privatskoleloven § 2-4, jf. kap 92 opplæringsloven	Avvik 1 - Styret har ikke et forsvarlig system for å sikre at kravene i gjeldende lover og forskrifter blir fulgt. Avvik fra følgende myndighetskrav: Privatskoleloven § 5-2 tredje ledd. Avvik 2 - Ordensreglementet inneholder regler om bortvisning pga manglende innbetaling av skolepenger. Avvik fra følgende myndighetskrav: Privatskoleloven § 3-10 tredje ledd. Avvik 3 -Det blir ikke fattet enkeltvedtak når skolen etter anmodning iverksetter tiltak i forhold til det psykososiale miljøet. Avvik fra følgende myndighetskrav: Privatskoleloven § 2-4, jf opplæringsloven § 9a-3 siste ledd.		☐	Systemrevisjon	
FMBU					☐		
FMBU					☐		
FMBU	Kongsberg International School	Økonomi, jf privatskoleloven §§ 6-1, 6-2 og 6-3 a. Kontroll av grunnlaget for statstilskudd og skolens bruk av tilskuddet b) skolepenger - Inntak av elever og inntaksreglement, privatskoleloven § 3-1, Rett og plikt til opplæring, privatskoleloven § 3-1	Avvik 1 - Skolen har en integrert økonomi med barnehage og skolefritidsordningen (SFO). Avvik 2 - Skolen driver annen virksomhet enn skole drift. Avvik 3- Skolen følger ikke forvaltningslovens regler om enkeltvedtak ved inntak av elever. Avvik 4 - Ordensreglementet inneholder ikke bestemmelser om hvem som er klageinstans ved enkeltvedtak om bortvisning. Avvik 5 - Elever innplasseres og flyttes mellom trinn i strid med privatskoleloven og opplæringsloven. Avvik 6 - Skolen oppfyller ikke alltid enkeltvedtak om spesialundervisning.		☐	Systemrevisjon	
FMBU					☐		
FMBU					☐		
			Avvik 1 - Det blir ikke fattet enkeltvedtak når skolen etter anmodning iverksetter tiltak i forhold til det psykososiale				

FMBU	Tyrifjord Private Videregående Skole	<p>Økonomi, jf. privatskoleloven §§ 6-1 6-2 og 6-3 Inntak av elever og inntaksreglement, privatskoleloven § 3-1 Rett og plikt til opplæring, privatskoleloven § 3-2 Tilpasset opplæring og organisering av elevene i grupper, privatskoleloven § 3-4 Spesialundervisning, privatskoleloven § 3-6 Skoleskyss, jf. privatskoleloven § 3-7 Politiattest, privatskoleloven §§ 4-3 Undervisningspersonalets kompetanse, privatskoleloven § 4-2</p>	<p>miljøet. Avvik fra følgende myndighetskrav: Privatskoleloven § 2-4, jf. opplæringsloven § 9a-3 siste ledd. Avvik 2 - Skolen har benyttet statstilskudd og skolepenger til formål som ikke kommer elevene til gode. Avvik fra følgende myndighetskrav: Privatskoleloven § 6-3 Avvik 3 - Ordensreglementet inneholder ikke bestemmelser om hvem som er klageinstans ved enkeltvedtak om bortvisning. Avvik fra følgende myndighetskrav: Privatskoleloven § 3-10 siste ledd, forvaltningsloven kap</p>	fdjvaj	■	Systemrevisjon
FMBU	Sonans Videregående skole	<p>Styrets system for etterlevelse av regelverket, Innhold og elevvurdering og elevtall og statstilskudd</p>	<p>Avvik 1 - Styret har ikke et forsvarlig system for å sikre at kravene i gjeldende lover og forskrifter blir fulgt. Avvik fra følgende myndighetskrav: Privatskoleloven § 5-2 tredje ledd, jf. forskrift til privatskoleloven § 5-1 og økonomiforskrift til privatskoleloven § 14.</p>	<p>Merknad 1 Fremlagt dokumentasjon viste at en del elever har høyere fravær enn det økonomiforskriften tillater. Elever fortsetter likevel på skolen og noen går også videre i forhold til neste skoleår. Statstilskudd for elevplasser utbetales i henhold til antall elever per 1.oktober og 1.april og skolen har ikke rett til statstilskudd for elever som har overskredet grensen på 20 dagers fravær. Skolen kan ha overrapportert på dette punktet (dvs at skolen kan ha gått glipp av statstilskudd). Samlet sett kan dette innebære at skolen går glipp av statstilskudd og samtidig har ekstra utgifter til elever som likevel fortsetter selv om fraværet overstiger grensen. Dette kan gå ut over tilbudet til øvrige elever ved skolen. Merkand 2 - En gjennomgang av skolens fremmøteprotokoller for skoleåret 07/08 viste at en rekke elever overskrider grensen for fravær i forhold til tilskudd, men likevel fortsetter ved skolen. Samtidig påpekte skolen at stort fravær er et problem for gjennomføringen og etterlyste sanksjons-muligheter. Elever med fravær over 20 dager i løpet av et skoleår kan tape sin rett til videregående opplæring, jf. privatskolelova § 3-10, 2. ledd, der det heter: "Når ein elev i vidaregående skole vedvarende har vist ei framferd som i alvorlig grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev forsømmer pliktene sine (tilsynets utheving), kan eleven etter vedtak av heimfylket visast bort for resten av skoleåret. I samband med eit vedtak om om bortvisning frå resten av skoleåret kan heimfylket også vedta at eleven skal miste retten til vidaregående opplæring etter</p>	■	Systemrevisjon

FMBU	Flå Kommunen	Politiattest, jf. opplæringsloven § 10-9	Det ble ikke funnet avvik ved tilsynet.	opplæringslova § 3- 1".	☐	Kartleggingstilsyn - skriftlig
------	-----------------	---	--	-------------------------	--------------------------	-----------------------------------

31.2 Klagesaksbehandling

RESULTATOMRÅDE 31.2 KLAGESAKSBEHANDLING

Klage i grunnskolen:

Ty	Medhold/delvis medhold	Avslag	Sum
Spesialundervisni	18	14	32
K	0	0	0
Særskilt språkopplæring for elever fra språkli minoritet	0	0	0
Kap 9a elevenes skolemil	0	6	6
Skolevalg/skoleplassering/innt	8	9	17
Skolegang i annen kommu	0	1	1
Skyss/farlig skole	7	26	33
Utsatt skolest	0	0	0
Fremskutt skolest	0	0	0
Ekstra år i grunnskol	0	0	0
Standpunkt karakter	62	27	89
Muntlig eksam	0	2	2
Avvikling av skriftlig eksam			
Bortvisni	1	0	1
Permisj	0	1	1
Voksnes rett til spesialundervisning grunnskolenes områ	1	0	1
Andre klag	0	3	3
S	97	89	186

Klage i videregående opplæring:

T	Medhold/delvis medhold	Avslag	Sum
Spesialundervisn	4	4	8
Utvidet rett til videregående opplær - og svenneprøver	2	5	7
Inn	0	0	0
Inntak til særlig grunnkurs på grunnlag sakkyndig vurder	0	1	1
Voksnes rett til videregående opplær	1	0	1
S	9	12	21

Klage i private skoler:

Ty	Medhold/delvis medhold	Avslag	Sum
Spesialundervisni	0	1	1
S	0	1	1

Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder:

Ty	Medhold/delvis medhold	Avslag	Sum
Spesialpedagogisk hj	18	9	27

S	18	9	27
---	----	---	----

Merk

Fylkesmannen i Buskerud mottok i 2008 235 klager der det ble fattet vedtak. Dette er en økning fra 2007 da Fylkesmannen i Busk mottok 210 klager der det ble fattet vedtak. Fylkesmannen i Buskerud ser særlig en økning i klager på spesialpedagogisk hjel spesialundervisning i videregående opplæ

31.2 Klage på standpunkt karakterer

2008			
Fag	medhold	avslag	Antall
Engelsk muntlig	2	2	4
Engelsk skriftlig	4	1	5
KRL	2	1	3
Kroppsøving	12	0	12
Kunst og håndverk	4	1	5
Mat og helse	7	11	18
Matematikk	2	3	5
Musikk	14	0	14
Naturfag	5	1	6
Norsk muntlig	3	1	3
Norsk sidemål	1	2	3
Norsk hovedmål	2	1	3
Samfunnsfag	3	0	3
Tysk muntlig	0	0	0
Tysk skriftlig	0	0	0
Oppførsel	0	2	2
Orden	0	2	2
Spansk	1	0	1
	62	27	89

Merknad:

Fylkesmannen i Buskerud fikk i 2008 89 klager på standpunkt karakterer. Det er litt færre klager enn det var i 2007. Prosentvis ble flere saker sendt tilbake til skolen for ny vurdering. Klagene kommer fra elever på 21 av til sammen 42 ungdomsskoler.

Fylkesmannen har i år sendt 69,6 % av klagene tilbake til ny vurdering. Som tidligere år er det mest vanlige funnet er at lærer i altfor liten grad har beskrevet elevens kompetanse i forhold til målene i læreplanen. Det er fortsatt overvekt av klager på karakterer i praktiske fag. De 4 praktiske fagene utgjør 26 % av fagkarakterene, men har i år fått 55 % av klagene. Det er litt mindre enn i fjor. I disse fagene blir klagen sendt tilbake til ny vurdering oftere enn i andre fag.

I 2008 ble 39% av de sakene som ble sendt tilbake for ny vurdering avsluttet med at eleven fikk bedre karakter. Per 26.01.09 er det fortsatt 5 saker som mangler endelig vedtak fra skolen.

	Type klage	Medhold/Delvis medhold	Avslag	Sum
FMBU	Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder	18	9	27
FMBU	Klage i grunnskolen	Spesialundervisning	14	32
FMBU	Klage i grunnskolen	Kap 9a - elevens skolemiljø	6	6
FMBU	Klage i grunnskolen	Skolevalg/skoleplassering/inntak	9	17
FMBU	Klage i grunnskolen	Skolegang i annen kommune	1	1
FMBU	Klage i grunnskolen	Skyss/farlig skolevei	26	33
FMBU	Klage i grunnskolen	Standpunkt karakterer	27	89
FMBU	Klage i grunnskolen	Muntlig eksamen	2	2
FMBU	Klage i grunnskolen	Bortvisning	0	1
FMBU	Klage i grunnskolen	Permisjon	1	1
FMBU	Klage i grunnskolen	Voksnes rett til spesialundervring på grunnskolens område	0	1
FMBU	Klage i grunnskolen	Andre klager	3	3

FMBU	Klage i videregående opplæring	Spesialundervisning	4	4	8
FMBU	Klage i videregående opplæring	Utvidet rett	2	5	7
FMBU	Klage i videregående opplæring	Inntak	0	1	1
FMBU	Klage i videregående opplæring	Inntak til særskilt grunnkurs	1	0	1
FMBU	Klage i videregående opplæring	Voksnes rett til videregående opplæring	2	2	4
FMBU	Klage i private skoler	Spesialundervisning	0	1	1
FMBU					

31.3 Grunnskolens informasjonssystem, GSI

Fylkesmannen har på ulike måter fulgt opp kommuner og private skoler, bl a gjennom samling i forkant av registrering, løpende veiledning, kontroll av data og tilsyn med skoleeiere som bryter Stortingets forutsetning om minimum ressurstildeling.

Videre utarbeider Fylkesmannen hvert år en rekke diagrammer og oversikter basert på GSI og andre datakilder, med data på skole-, kommune, fylke- og nasjonalt nivå. Hver kommune får tilsendt en CD med sine data, der de bl a kan se utviklingen på skolenivå og kommunenivå over flere år og sammenligne seg med andre. Mange kommuner legger disse oversiktene ut på sine hjemmesider og bruker materialet også på politisk nivå.

Fylkesmannen bruker GSI og andre datakilder aktivt i eget arbeid, særlig i forbindelse med risiko- og sårbarhetsanalyser før tilsyn og ved klagebehandling og veiledning. GSI er videre en viktig kilde i den løpende områdeovervåkingen.

31.4 Informasjon og veiledning

Fylkesmannen benytter sine hjemmesider, telefon, e-post , samlinger og møter i sin informasjon og veiledning, alt etter innhold og omfang. Det er en intern rutine at ingen sak skal avsluttes uten at informasjonsverdi er vurdert.

31.5 Eksamen og nasjonale prøver

Samlet ressursbruk i forhold til nasjonale prøver og eksamen grunn- og videregående, herunder regionsansvar eksamen videregående opplæring, klagesensur og skolering i PAS anslås til ca 57 ukeverk.

Informasjon som fremkommer ved avviklingen av prøver og eksamener, herunder eksamensresultater og resultater fra nasjonale prøver, inngår i det materialet som gjennomgås i forkant og under tilsyn, der det er relevant.

31.7 Tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen forvalter statlige tilskudd i henhold til gjeldende retningslinjer. Fylkesmannen har gjennomført formalia- og rimelighetskontroll på søknader om tilskudd og gjennomført kontroll på bakgrunn av søknadens art.

31.8 Koordinering av sensur for sentralt gitt eksamen i videregående opplæring

Fylkesmannen har gjennomført de ulike oppgaver i tråd med oppdraget.

Fylkesmannen har rapport til Utdanningsdirektoratet om eksamensbesvarelser som ble borte i posten og avklart hvilke konsekvenser dette skulle få for de berørte elevene.

31.9 Forvaltning av private skoler i utlandet

31.10 Pedagogisk-psykologisk tjeneste for elever ved norske private skoler i utlandet

Resultatområde 32 Oppgaver tilknyttet Kunnskapsløftet og annet utviklingsarbeid

32.2 Kompetanseutvikling

Samlet ressursbruk knyttet til Strategi for kompetanseutvikling var i 2008 ca 37 ukeverk.

32.3 Skoleporten

Fylkesmannen har totalt brukt ca 3 ukeverk i forbindelse med brukerstøtte og veiledningsarbeid mot kommunene direkte knyttet til skoleporten. Totalt er ca 14 ukeverk benyttet i forbindelse med skoleporten.

Informasjon fra det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet brukes i stor grad i forberedelse og gjennomføring av tilsyn.

32.4 Nasjonale strategiplaner, program og utviklingsoppgaver

Fylkesmannen er med i fylkeskommunens styringsgruppe og deltok på fylkeskommunes regionale møter om Den kulturelle skolesekken. Fylkesmannen har særlig vært opptatt av å tydeliggjøre behovet for å forankre kulturaktiviteter i læreplanen.

Fylkesmannen har fulgt opp oppgaver knyttet til "Fra ord til handling" , "Bedre vurderingspraksis" og "Lærende nettverk". Videre har Fylkesmannen fulgt opp realfagssatsingen gjennom egeninitiert prosjekt med 8 kommuner og 11 skoler.

32.5 Tiltak innen tilpasset opplæring og spesialundervisning - kap. 230.01

Tilpasset opplæring og spesialundervisning er områder som hadde stort fokus. Når de samme områdene var tema i nasjonalt tilsyn, har behovet for veiledning og opplæring økt. Det har bl a medført at Fylkesmannen har gjennomført møter og kurs for kommuner i forhold til lov- og regelverk. De samme områdene har også vært viet stor oppmerksomhet på samlinger med alle kommunene.

Fylkesmannen har også inngått et samarbeid med Øverby kompetansesenter med tanke på ytterligere skolering av PPT og kommunene.

Etter ønske fra kommunene arrangerte Fylkesmannen en to-dagers konferanse om læringsmiljø der målgruppen var tverretatlige grupper fra kommunene. De aller fleste kommunene deltok og konferansen følges opp innværende år.

32.6 Utviklingsarbeid – Urfolk og nasjonale minoriteter

32.7 Opplæring innenfor kriminalomsorgen

Resultatområde 38 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på barnehageområdet

38.1 Tilskuddsforvaltning

Viser til skjema som er vedlagt.

38.2 Klagesaksbehandling

I tillegg til klager i fht likeverdig behandling har Fylkesmannen hatt 6 klager på statstilskudd til drift av barnehager og 1 klage på avslag om utvidelse av barnehageplasser.

Klagesaksbehandling barnehageloven med forskrifter

		Type klage	Medhold/delvis medhold	Avslag
FMBU				
FMBU	Klage etter barnehageloven med forskrifter	Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tiskudd, § 6	3	6
FMBU				
FMBU				
FMBU				

38.3 Informasjon og veiledning

Fylkesmannen i Buskerud har hatt fire informasjons- og veiledningsmøter med kommunene. Tema for møtene har blant annet vært tilskudd, spesialpedagogisk hjelp, rapportering, kommunen som godkjennings- og tilsynsmyndighet, bemanning og dispensasjoner, rett til barnehageplass, rekruttering av førskolelærere til barnehagene, kompetansemidler, likestilling i barnehagene, minoritetsspråklige.

Fylkesmannen hadde daglig løpende veiledning per telefon og e-post med kommunene.

I tillegg er det gjennomført møter, telefonkontakt og brev/e-postkorrespondanse med enkeltkommuner om likeverdig økonomisk behandling av ikke-kommunale barnehager.

38.4 Tilsyn

Det er gjennomført kartleggingstilsyn med alle kommunene i forhold til bemanning og bruk av dispensasjoner i kommunale og ikke-kommunale barnehager. Det ble ikke funnet grunnlag for å gi avvik på bakgrunn av rapporteringen fra kommunene. Etter tilbakerapporteringen er resultatet av tilsynet formidlet muntlig til kommunene. Kartleggingstilsynet er grunnlagsdokument for videre valg av tilsynsobjekt på nevnte tema.

Tilsynsoversikt barnehageområdet

	Tilsynsobjekt	Tema/Myndighetskrav	Avvik/Funn	Frist for lukking av avvik	Pålegg	Merknad	Ressursbruk	Kommentar
FMBU					■			
FMBU	Modum Kommune	Kommunen som godkjenningsmyndighet, jf barnehageloven § 10 og Kommunen som tilsynsmyndighet, jf barnehageloven § 16	Fylkesmannen avdekket ikke avvik under tilsynet.		■	Kommunen henviser til opphevet barnehagelov av 5. mai 1995 i sin barnehageplan og i vedtak om godkjenning av barnehage.	3 ukeverk	
			Avvik 1 - Kommunen har gitt barnehager tillatelse til å starte driften før det foreligger lovlig			Kommunen skiller mellom tilsynsrapport og etterfølgende		

FMBU	Øvre Eiker kommune	Kommunen som godkjenningsmyndighet, jf barnehageloven § 10 og Kommunen som tilsynsmyndighet, jf barnehageloven § 16	godkjenning. Brudd på følgende myndighetskrav: Barnehageloven § 10 og forvaltningslovens kap. V. Avvik 2 - Deler av kommunens tilsynsvirksomhet er ikke i samsvar med barnehageloven. Brudd på følgende myndighetskrav: Barnehageloven § 16.	01.04.2008	■	pålegg til barnehagene. Selve tilsynsrapportene er derfor ikke et enkeltvedtak som kan påklages til fylkesmannen, slik det blir opplyst i kommunens tilsynsrapport.	3 ukeverk	Avviket er lukket
FMBU	Lier Kommune	Kommunen som godkjenningsmyndighet, jf barnehageloven § 10 og Kommunen som tilsynsmyndighet, jf barnehageloven § 16	Avvik 1 - Kommunen fører ikke tilsyn i samsvar med barnehageloven. Brudd på følgende myndighetskrav: Barnehageloven § 16	15.04.2008	■		3 ukeverk	Avviket er lukket
FMBU	Flesberg kommune	Tema for tilsynet er hvordan kommunen ivaretar kompetansekravet og reglene fdispensasjon i barnehageloven §§ 17 og 18.or	Avvik 1 - Kommunen påser ikke at barnehagelovens regler om dispensasjon fra kompetansekravet blir overholdt. Brudd på følgende myndighetskrav: Barnehageloven §§ 17 og 18, jf. forskrift til barnehageloven § 1. Avvik 2 - Kommunen påser ikke at vedtak om dispensasjon fra kompetansekravet er i samsvar med forvaltningsloven. Brudd på følgende myndighetskrav: Forvaltningsloven §§ 24, 25 og 27. Avvik 3 - Kommunen fører ikke tilsyn i samsvar med barnehageloven. Brudd på følgende myndighetskrav: Barnehageloven § 16	01.02.2009	■	Kommunens rutiner ved ansettelse i egne barnehager er egnet til å skape tvil om det foretas en reell vurdering etter barnehageloven om vilkårene for dispensasjon er oppfylt.	3 ukeverk	

Resultatområde 39 Oppgaver tilknyttet Barnehageløftet og annet utvikling

39.1 Utbygging

Fylkesmannen i Buskerud har gjennom møter med kommunene, enkeltvis eller samlet, informert om kravene til full barnehagedekning og rett til barnehageplass.

Det er i tillegg gjennomført tre spørreundersøkelser på e-post om status for barnehageutbyggingen og framtidsplaner for å nå målene om full barnehagedekning.

Vi har også hatt tett dialog med kommuner som har vært/er i faresonen for ikke å kunne oppfylle retten.

39.2 Kvalitetsutvikling

Fylkesmannen i Buskerud har totalt brukt 26 ukeverk i forhold til kvalitetsutvikling i barnehagen.

Fylkesmannen fikk tildelt 1.275.000 over kap. 231, post 21 – strategi for kompetanseutvikling i barnehagesektoren. Disse midlene ble fordelt etter søknader fra kommunene i Buskerud. Alle kommunene søkte og fikk tildelt midler på bakgrunn av søknad. Det ble laget en fordelingsnøkkel etter antall barnehager, førskolelærere, antall ansatte og antall barn. Alle kommunene har benyttet midlene i henhold til føringene i kompetansestrategien. Alle kommunene har gitt midler både til kommunale og private barnehager etter søknad. Noen av kommunene har også benyttet midlene etter lokale behov. Alle kommunene har rapportert på bruk av midler, antall ansatte som har deltatt, type tiltak som er gjennomført og hvor mye kommunen/private bhg har bidratt med egne midler.

Flere av kommunene har samarbeidet med høgschooler i ulike veiledningsprosjekter. Disse er satt i gang av kommunene selv eller de har sendt noen av de ansatte på PUB-studier og kurs i pedagogisk veiledning. Flere kommuner har også samarbeidet med ulike private aktører som selger kurs og konferanser til barnehagesektoren. I

de fleste kommunene har alle ansatte i både private og kommunale barnehager deltatt på ulike kurs/konferanser. Totalt utgjorde dette ca 2 500 barnehageansatte i Buskerud.

Fylkesmannen i Buskerud har på bakgrunn av rekrutteringssituasjonen i 2008 mottatt kr 400 000,- i forbindelse med "Strategi for rekruttering av førskolelærere til barnehagen 2007 - 2011". Det er nedsatt en gruppe bestående av representanter fra kommunene, Høgskolen i Telemark, Utdanningsforbundet og Fylkesmannen i Buskerud som skal arbeide med tiltak på området.

Gruppen har så langt gjennomført følgende tiltak:

- Møtevirksomhet i planleggingsgruppa
- Møter med kommunene som barnehagemyndighet om lokalt arbeid med rekruttering av førskolelærere
- Kartlegging av dispensasjoner fra utdanningskravet for pedagogiske ledere og styrere.
- I tillegg har vi kartlagt motivasjonen for gjennomføring av utdanning til førskolelæreryrket samt videre- og etterutdanning for førskolelærere.
- Det er utarbeidet informasjonsbrosjyre "Flere veier til førskolelæreryrket"
- Vi har planlagt nettverkskonferanse for Fylkesmenn og Kunnskapsdepartementet
- Vi har planlagt motivasjonskonferanser for ansatte i barnehagene og barnehageeiere

Tiltakenes innretning er i første runde mot personer på dispensasjon fra utdanningskravet i barnehage og assistenter i barnehage. Vi mener at det er viktig at tiltakene i første rekke rettes mot assistentene som allerede er i barnehagen, fordi de er sannsynligvis mest motiverte til å sette i gang med førskolelærerutdanning. I tillegg er ønske vårt å rette fokus mot alle de som er på dispensasjon fra utdanningskravet for å motivere de til å ferdigstille utdanning eller ta førskolelærerutdanning. Direktetiltakene ute i kommunene og barnehagene vil bli igangsatt i 2009 på bakgrunn av kartleggingsfasen (2008) og motivasjonsfasen (vår 2009) vil det bli iverksatt lokale tiltak som er under utarbeidelse. Tiltakene vil rette seg mot både kommunale og ikke-kommunale barnehager.

Samlet ressursbruk til dette området var ca 38 ukeverk.

39.3 Nasjonale strategiplaner og særskilte satsingsområder

Fylkesmannen i Buskerud har total brukt 10 ukeverk i forhold til arbeid mot mobbing i barnehagen, tilgjengelighet/universell utforming, minoritetspråklige barn og arbeid med likestilling i barnehage og grunnopplæringen.

Fylkesmannen i Buskerud har i samarbeide med Høgskolen i Telemark og Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring (NAFO) i 2008 avsluttet kompetansehevingsprosjekt innenfor flerkulturelt arbeid i barnehagene for 13 barnehager. Det ble avslutningsvis gjennomført spredningskonferanse for alle barnehageeiere og barnehageansatte i Buskerud. Temaet for konferansen var språk og foreldresamarbeid.

Prosjektet ble videreført høsten 2008 for 6 barnehager. Hver barnehage har mottatt kr 10 000,- i motivasjonsmidler som skal benyttes til kompetanseheving i tilknytning til prosjektet. I forbindelse med åpningen av prosjektet ble alle barnehageeiere og barnehageansatte i Buskerud invitert til konferanse der temaet var språk i barnehagen.

Fylkesmannen i Buskerud har i tillegg invitert barnehager/barnehageeiere til å søke om midler til andre typer kompetansehevingstiltak innenfor flerkulturell pedagogikk og språkstimulering innenfor barnehageområdet. Midlene er fordelt etter søknad til følgende barnehager/kommuner:

Åssiden barnehage	50 000
Skavanger barnehage	39 500
Møllenhof barnehage	51 100
Skattekosten barnehage	31 000
Flå kommunale barnehage	45 500
Enger barnehage	16 000
Åssiden menighets barnehage	4 000
Ekornheia barnehage	6 798
Åslokka barnehage	3 500

Fylkesmannen i Buskerud viderefører nettverksgruppen mib-Buskerud. I 2008 besto mib-Buskerud av deltakere fra 4 kommuner. Deltakerne kommer både fra kommunen- og barnehagenivå og fra kommunale og ikke-kommunale barnehager. Det er i tillegg etablert kontakt mellom mib-Buskerud og Høgskolen i Telemark med tanke på utvikling av rekrutteringsteam. I 2008 har nettverket planlagt konferanse om likestilling i barnehage og grunnopplæringen i samarbeid med Fylkesmannen i Vestfold og Fylkesmannen i Telemark. Målgruppen for konferansen er først og fremst kommunenivået. I tillegg gjennomføres en rekke lokale tiltak i mib-nettverkene i kommunene.

Fylkesmannen i Buskerud har i 2008 gjennomført konferanse om universell utforming for kommunen i Buskerud.

Det er videre gjennomført adferdskonferanse for ansatte på barnehage- og kommunenivået.

Fylkesmannen i Buskerud har i møter med kommunene orientert/problematisert skjæringspunktet mellom § 5-7 spesialpedagogisk hjelp og tilskudd til barn med nedsatt funksjonsevne.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 31	152	152	0	0
31.1 Tilsyn	48	0	0	0
31.2 Klagesaksbeha	29	0	0	0
31.5 Eksamen og na	57	0	0	0
31.7 Tilskuddsförv	6	0	0	0
Resultatområde 32	94	94	0	0
32.2 Kompetanseutv	37	0	0	0
32.3 Skoleporten	14	0	0	0
Resultatområde 38	69	69	0	0
38.1 Tilskuddsförv	33	0	0	0
38.4 Tilsyn	29	0	0	0
Resultatområde 39	56	56	0	0
Landsdekkende oppgaver – Kunnskapsdepartementet			0	0
Sum:	371	0	371	0

Barne- og likestillingsdepartementet

Resultatområde 42 Familierett

42.1 Ekteskapsloven og lov om registrert partnerskap

Vi har i 2008 gitt 708 bevillinger til separasjon og 645 til skilsmisse. Dette er tilnærmet det samme antall som vi har hatt de siste årene og det har derfor ikke vært en nedgang i antall skilsmisser i Buskerud. Det ble gitt seks bevillinger til separasjon etter inngått partnerskap.

Vi har gitt fritak fra å legitimere at skifte er gjennomført i elleve saker i 2008. Videre har vi behandlet en søknad om tillatelse til å inngå ekteskap før fylte 18 år som ble avslått. Fylkesmannen har som klageinstans mottatt en klage på folkeregisterets vedtak om å nekte å utstede prøvingsattest. Klagen ble ikke tatt til følge.

42.2 Anerkjennelsesloven

Vi har i 2008 mottatt 51 søknader om anerkjennelse av utenlandske skilsmisser.

42.3 Barneloven

Fylkesmannen har mottatt fire begjæringer om stadfestelse av avtale om foreldreansvar, fast bosted og samvær i 2008. Tre av sakene var avsluttet ved utgangen av året, en ble utsatt grunnet manglende opplysninger om barnas synspunkt på avtalen som var inngått mellom foreldrene. Alle tre avtalene ble stadfestet. Vi har ikke mottatt noen saker som gjelder reisekostnader eller klager over avslag på krav om opplysninger om barn i 2008.

42.5 Veiledning og informasjon

Fylkesmannen har informert og gitt veiledning i aktuelt regelverk på familierettens område til publikum, offentlige instanser og advokater når det har vært etterspurt. Aktuelle nyheter og informasjon er også gjort tilgjengelig på vår internettside. Når Fylkesmannen nå bare har et begrenset myndighetsansvar etter barneloven og ansvaret for meklingsordningen også er overført til Bufetat, registrerer vi en nedgang i antall henvendelser som utelukkende gjelder barneloven. En stor andel av befolkningen i Drammen har fremmedkulturell bakgrunn og dette gjør at vi bruker relativt mye ressurser på veiledning og informasjon til denne gruppen når det gjelder separasjon og skilsmisse.

Resultatområde 43 EØS-avtalens finansielle ordninger

Resultatområde 44 Familievern

Fylkesmannen i Buskerud har ikke gjennomført tilsyn med noen av de fire familievernkontorene i fylket i 2008. Dette i samsvar med de nye retningslinjene for tilsyn fra BLD 22.01.08. Vi har ikke funnet det nødvendig med tilsyn ved noen av kontorene i 2008.

Resultatområde 45 Barnevern

45.1 Tilsyn med barneverninstitusjoner og oppfølging av og tilsyn med den kommunale barneverntjenesten

Fylkesmannen i Buskerud har ført tilsyn med offentlige og private barneverninstitusjoner i henhold til forskriften. Vi har gjennomført systemrevisjoner ved seks institusjoner (20 enheter) og har gjennomført 48 individrettede tilsyn, som tilsvarer 107 % av kravet. Vi har ikke hatt noen private hjem som er definert som institusjoner i 2008.

Antallet meldinger til de kommunale barneverntjenestene har økt med 6 % i Buskerud i 2008. Ved kommunenes rapportering pr 1.7.08 var det store mangler i mange kommuner rundt oppfølging av fosterbarn og utarbeidelse av tiltaks- og omsorgsplaner. Mange kommuner hadde heller ikke et fungerende internkontrollsystem på plass. Samtlige rådmenn ble derfor tilskrevet og gjort oppmerksomme på situasjonen, og vi ser en betydelig bedring av situasjonen ved årsskiftet. Det siste halve året er antallet fosterbarn som ikke har tilsynsfører redusert fra 22 til 16. Likevel har antallet fosterbarn som ikke får tilstrekkelig antall tilsynsbesøk, økt i den samme perioden fra 85 til 91. Av totalt 1 726 barn med tiltak, er antall barn som mangler tiltaksplan redusert fra 335 til 184 og antall barn som mangler omsorgsplan er redusert fra 93 til 41.

I brevet til rådmennene ble også fristoversittelser nevnt som et område der det trengtes forbedring. Antallet fristoversittelser har likevel økt kraftig fra 1. til 2. halvår. Dette skyldes hovedsaklig at situasjonen har vært vanskelig i fylkets største kommune (som representerer ca 25 % av alle barnevernsaker i Buskerud). Økningen har også sammenheng med "etterslepet" i rapporteringen. Alle kommunene som hadde en uakseptabel situasjon i sommer, har nå satt i verk tiltak, bl.a. med styrking av bemanningen, men disse tiltakene får ikke full effekt før et stykke ut i 2009, da restansene fra tidligere er ferdigbehandlet. Ved årsskiftet var det 5 av 21 kommuner som hadde oversittet fristen for å gjennomgå meldinger. Dette gjaldt 1 % av sakene. Fristen for å undersøke saker innen 3 (ev 6) md var oversittet i mer enn 10 % av sakene i 8 kommuner, gjennomsnittet for Buskerud var 19 %. 7 kommuner hadde holdt fristen i alle saker. Fristene som er satt for forberedelse av saker til fylkesnemndene var bare oversittet i en sak for hele fylket.

I 2007 besøkte vi samtlige barneverntjenester bl.a. med veiledning om lover og forskrifter og utvikling av planer for forebyggende arbeid og styrking av oppvekstmiljøet. Dette arbeidet er videreført i 2008 med telefonisk

veiledning og ved å arrangere samlinger, temadager og kurs i samarbeid med Bufetats regionkontor, fagteam og fosterhjemstjeneste. Vi har også samarbeidet med Fylkestannhelsetjenesten og vært medarrangør for regional konferanse i regi av BLD. Fylkesmannen har også deltatt i styringsgruppe for regionalt samarbeid om barnevern i Nedre Buskerud, der 7 kommuner har deltatt.

Vi har i 2008 behandlet 16 klager over enkeltvedtak i kommunene. 4 av vedtakene ble omgjort, 4 ble stadfestet, 3 ble tatt til orientering og 5 ble besvart med brev uten at det ble fattet vedtak. Saksbehandlingstiden har variert fra 0 til 60 dager. 14 av de 16 sakene er løst på mindre enn 30 dager, og gjennomsnittlig saksbehandlingstid har vært 14 dager. Vi har også mottatt 27 beklagelser over kommunenes saksbehandling, en økning fra 11 året før. De aller fleste av disse sakene er besvart med brev, men tre saker har endt med at vi har innhentet mer informasjon for å vurdere nødvendigheten av tilsynsmøter med kommunene. Vi har hatt en klagesak som gjaldt dekning av saksbehandlingskostnader etter forvaltningslovens § 36, denne klagen ble tatt delvis til følge. En klage som gjaldt mangelfullt tilsyn med et fosterbarn pga skifte av saksbehandler, ble oversendt kommunen. Av 5 klager på vedtak om nektelse innsyn, ble 4 stadfestet og 1 oversendt kommunen. 1 sak med spørsmål om overføring til annet forvaltningsorgan pga inhabilitet etter forvaltningslovens § 6 ble avslått.

Det landsomfattende tilsynet i 2008 i samarbeid med Helsetilsynet i fylket, ble gjennomført i 6 kommuner. En kommune fikk ikke avvik, de øvrige fikk ett, to eller tre avvik. Tilsammen ble det gitt 10 avvik og en merknad. Oppfølgingen av avvikslukkingen har medført at tilsynet ikke var avsluttet ennå i 4 kommuner ved årsskiftet.

45.2 Fritak for taushetsplikt

Vi har behandlet 12 søknader om fritak fra taushetsplikt for ansatte i barneverntjenesten. 11 søknader er innvilget, 1 er avslått. Saksbehandlingstiden har variert mellom 0 og 9 dager, gjennomsnittlig 3,6 dager.

45.3 Kompetansetiltak/Informasjonsvirksomhet

Barnevernansatte er informert og veiledet om lov, forskrifter og handlingsplaner gjennom telefonisk kontakt, gjennom kurs og gjennom to samlinger for barnevernledere. Fylkesmannen har også vært blant initiativtakerne til å etablere en videreutdanning på barnevernsfeltet i regi av Høgskolen i Buskerud. Internkontroll har vært et hovedtema på samlingene med barnevernledere, og rådmennene i de kommunene som ennå ikke har innført internkontroll ble tilskrevet i høst. Likevel er det 8 kommuner som oppgir at de ennå ikke har innført internkontroll ved årsskiftet.

Vi har videreført arbeidet med å fokusere på "Tidlig intervensjon i barnevernsaker" ved å arrangere to samlinger sammen med Bufetats to fagteam i fylket. Begge samlingene har vært usedvanlig godt besøkt og fått særdeles god evaluering av deltakerne. På den siste samlingen ble det lagt opp til et mer forpliktende utviklingsarbeid, som skal følges opp i 2009.

Forholdet mellom barnevernlov og barnelov i alvorlige overgrepssaker har også vært et tilbakevendende tema, og Drammen kommune har lagt ned mye arbeid på dette området. Fylkesmannen har vært høringsinstans for utarbeidelse av materialet.

45.4 Biologisk opphav

I 2008 mottok vi 15 henvendelser fra barn som er adoptert og som ønsket opplysninger om sine biologiske foreldre.

45.5 Eidsvoll omsorgssenter for barn - tilsyn og klagebehandling

45.6 Handlingsplan mot kjønnslemlesting

Barne- og likestillingsdepartementet informerte på sitt høstmøte om at fylkesmennene kunne la den ønskede kartleggingen være, da RTVS hadde samme oppdrag, og det ikke var ønskelig med en dobbelt-kartlegging.

Vi har avholdt en dagskonferanse for barnevernsansatte, med ca 40 deltakere. Det er tatt initiativ til samordning av videre oppfølging og opplæring innenfor området, mellom alle fylkesmennenes helse- og sosialavdelinger, Bufetat og RTVS i Region Sør.

Resultatområde 46 Universell utforming

Vi gjennomgår alle kommuneplaner og kommunedelplaner for å påse at hensynet til universell utforming og tilgjengelighet er tilstrekkelig ivaretatt i planbestemmelsene. Det samme gjør vi for større reguleringsplaner i tettbygde strøk.

Vi har en fast representant som møter i vår planoval for kun å ivareta problemstillinger om universell utforming under planprosessen. I denne ovalen deltar også fylkeskommunen, vegvesenet og NVE.

Vi har arrangert seminarer for alle kommunene med bred deltagelse av bl.a. kommuneplanleggere, rådgivere innen helse/skole og rådet for likestilling av funksjonshemmede.

Vi samarbeider nært med rådet og deltar bl.a. på deres møter, befaringer og kurs.

Vi har gjennomført skolering av en medarbeider med bl.a. deltagelse på kurs i regis av UMB/NTNU. Videre har vi deltatt på tettstedskonferanse, folkehelsekonferanse og uu-konferanse.

Resultatområde 48 Likestilling

Fylkesmannen gjennomførte høsten 2008 en undersøkelse blant kommunene for å avklare om de politiske utvalgene tilfredsstillende kommunelovens bestemmelser om kjønnsmessig representasjon for valgperioden 2007-2011.

I 19 av totalt 21 kommuner har formannskapet nå 40 % representasjon av begge kjønn. (Tilsvarene tall i forrige periode var 10.)

Det er store variasjoner i kommunene når det gjelder faste utvalg. For de utvalgene som er valgt ved avtalevalg, oppfylles kravet om 40 % representasjon av begge kjønn med få unntak (5 utvalg). For valgperioden 2003-2007 var tilsvarende tall 3 utvalg.

Fylkesmannen spurte også kommunene om de har utarbeidet likestillingsplan. 7 kommuner har slik plan, 1 kommune planlegger å utarbeide plan, mens 13 kommuner har svart at de ikke har slik plan og heller ikke har planer om det.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU	Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	
Resultatområde 42	85	85	0
Resultatområde 44	79	79	0
Resultatområde 45		0	0
45.1 Tilsyn med ba		0	0
Resultatområde 46		0	0
Resultatområde 48	1	1	0
Sum:	165 0	165	0

Justis- og politidepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.1 Stiftelser

51.2 Vergemålsloven

Erfaringer fra tilsyn med overformynderiene.

Vi har i 5 år gjennomført tilsyn med kommunenes overformynderier, og har nå besøkt samtlige av våre 21 kommuner. I Buskerud er det stor variasjon blandt overformynderiene både hva angår organisering og størrelse på beløp til forvaltning.

Etter at alle tilsyn nå er gjennomført kan vi konstatere at det forkommer større eller mindre avvik i nær alle kommunener. De avvik som går igjen i opptil 50 % av overformynderiene er:

- Ikke gjennomført korrekt valg av overformynderere og varaer.
- Mangler ved journalføring av Inn- og/eller utgående post.
- Det fattes ikke vedtak når den hjelpevergetrengendes midler inndras til forvaltning.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMBU	11	5
Sum	11	5

51.3 Forliksrådene

51.4 Tilsynsråd for fengslene

51.5 Tomtefestelov

Ingen saker i 2008.

51.7 Kommunale politivedtekter

51.8 Hundeloven

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Fri rettshjelp

Fylkesmannen har rapportert kvartalsvis til Justisdepartementet på eget statistikkskjema.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har vært 4-5 uker.

Fritt rettsråd

936 nye saker registrert inn i 2008. Vi har behandlet 841 saker. 80 saker er avslått. Det er anvist til utbetalt kr 5 369 114,-.

39 advokater/advokatfullmektiger og 16 sekretærer i fylket fikk i september 2008 opplæring og veiledning i elektroniske skjema. 19 advokater i Buskerud har pr. januar 2009 tatt i bruk skjemaløsningen. Advokater som enda ikke har tatt verktøyet i bruk vil bli fulgt opp særskilt.

Fri sakførsel

27 nye saker registret inn i 2008. Vi har behandlet 11 av disse sakene, herunder innvilget 1 og avslått 10. 16 saker er enten returnert advokaten, videresendt, henlagt, trukket tilbake eller er under behandling. I tillegg kommer 65 saker for Kontrollkommissjonen med samlet utbetaling kr 609 916,-.

52.3 Navneloven

Fylkesmannen behandlet i 2008 seks klager over folkeregisterets vedtak om å nekte å godta søknad om endring av navn. Innholdet i klagen varierer, bl.a er foreldre uenige om endring av navn for felles barn etter samlivsbrudd. Ingen av klagen ble tatt til følge, to saker ble returnert til folkeregisteret for ny behandling fordi det ikke var fattet formelt vedtak og en klage ble avvist.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnsikkerhet

53.1 Oversikt over regionale samfunnsikkerhetsutfordringer

Fylkesmannen har samlet Fylkesberedskapsrådet til 2 møter i 2008. 30 april ble det avholdt et møte hvor NVE orienterte om vårens flomfare. Det var større snømengder enn normalt i fjellet. [Fylkesberedskapsrådsmøte 30 april 2008](#)

Vi har hatt skogbrann på Konnerud i Drammen. Det var ingen hendelser som krevde innsats fra regionalt nivå, men 2 september ble Fylkesberedskapsrådet samlet og rådet fikk en orientering fra JD om Stortingsmelding 22 og evaluerte situasjonen med flomfare på våren og skogbrannen på Konnerud. [Fylkesberedskapsrådsmøte 2 september 2008](#)

53.2 Risiko- og sårbarhetsanalyser

[ROS-analyse for Buskerud](#) Denne har vi gjort tilgjengelig for kommunene i Buskerud og flere kommuner (f eks Røyken kommune) har benyttet samme struktur og inndeling på deres kommunale ROS-analyse med lokale tilpasninger. Analysen har også ligget til grunn for valg av temaer for tilsyn og øvelser.

53.3 Arealplanlegging

Alle kommuneplaner gjennomgås med sikte på å ivareta beredskapsmessige hensyn. Vi har fast deltakelse i planovalen og vurderer deltakelse eller formidler innspill om samfunnsikkerhet på planforum i Fylkeskommunen. Viktige reguleringsplaner gjennomgås på høringsstadiet. Det stilles krav om vurdering av samfunnsikkerhet i planprogram, planframlegg og i arealvurderinger i kommuneplanene. Dette gjelder så vel naturbasert som virksomhetsbasert sårbarhet. I tillegg etterspør vi vurdering av virkninger av klimaendringer. I 2008 er det blitt gitt innspill til 10 kommuneplaner/delplaner, herunder planprogram og konsekvensanalyser. I 4 tilfeller har vi varslet innsigelse og alle sakene har så langt løst seg i planprosessen.

[Konferanse om radon og ikke-ioniserende stråling](#) ble arrangert for å se hvordan kommunene bør ivareta sin arealplanlegging når boligområder står i fare for å være utsatt for ulike typer stråling. Med bakgrunn i eksisterende dokumentasjon var radon et tema det er viktig for kommunene å ta hensyn til i sin arealplanlegging

53.4 Veiledning og systematisk gjennomgang og vurdering av kommunene

Bl.a. som følge av våre øvelser har kommunene i større grad iverksatt kartlegging og tiltak for å hindre skadeflom og ras. Vi kan trekke frem Nedre Eiker kommune som har gjennomført en full kartlegging av bekker og sidevassdrag og sett på hvordan overløpsvann kan utgjøre fare for bebyggelse og rasutsatte områder. Drammen kommune uttalte at de vil bruke mye av den samme metoden og gjøre tilsvarende kartlegging. I Rollag har kommunen etter flommen i 2007 inngått avtale med Moelven industrier om at de kan flytte tømmerlageret inn på kommunal grunn slik at det ikke er i fare for å bli tatt med av vannmassene ut i Lågen ved flom.

I 2008 har vi gjennomført 6 kommunetilsyn etter systemrevisjonsmetoden i kommunene Drammen, Kongsberg, Hol, Krødsherad, Modum og Rollag. I Modum og Rollag ble tilsynet samordnet/samtidig med branntilsyn fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. I forkant av alle tilsyn har vi en erfaringsutveksling med Helsetilsynet i Buskerud. Fylkesmannen i Buskerud har etablert en hjemmeside for samordning av statlige tilsyn i fylket. I tillegg er det en Tilsynsoval (prosjektorganisering) hvor alle fagavdelinger møtes jevnlig for planlegging og erfaringsutveksling.

[Konferanse om klimaendringer](#) Vi har gjennomført en konferanse om klimaendringer med fokus på flom og ras som hendelser som følge av ekstremvær

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

54.1 Beredskapsplaner innen samfunnssikkerhet

Fylkesmannen i Buskerud gjennomfører årlige møter for å samordne tiltak som er aktuelle for SBS, PBS og BFF. Fylkesmannen i Telemark er også med på disse møtene siden de tilhører samme HV-område.

Transportberedskapsorganisasjonen har vi også årlige møter med. TBO blir ivaretatt av Buskerud fylkeskommune.

KDS og KBO er vi kjent med gjennom planarbeid og øvelser. Vi var med på planleggingen av øvelse Buskerud i regi av NVE. KDS og KBO samt samordning på regionalt nivå ble øvet under øvelsen.

Embetet har også hatt møte med Mattilsynet for å oppdatere planverket på www.atomberedskap.no (nettsidene til Strålevernet). Sidene for Buskerud er nå oppdatert.

54.2 Kommuneøvelser

Fylkesmannen har i 2008 hatt øvelse for den kommunale kriseldelsen i 5 kommuner: Ringerike, Flå, Nes, Røyken og Flesberg. Temaene som ble øvet har i hovedsak vært pandemi, flom/ekstremvær eller skogbrann. I Buskerud blir alle kommuner øvet gjennom øvelser minimum hvert fjerde år. Ut i fra en ressursituasjon blir de fleste øvelsene gjennomført som table-top/papirøvelser.

54.3 Regional samordning – øvelse

[Øvelse for FMBU](#) i regi av DSB ble gjennomført 13 mars 2008. Her var også atomberedskapsutvalget tilstede.

[Seminar med øvelse](#) i regi av Statens Strålevern ble gjennomført 5 februar 2008.

Øvelse Buskerud ble gjennomført i samarbeid med NUSB, NVE og andre regionale aktører for å se på sårbarhet for infrastruktur (vei-kraft-tele) ift ekstremvær/flom. Øvelsen ble gjennomført i fjellanlegget i Heggedal 9 oktober 2008.

54.4 Havneberedskap – øvelse

54.5 Samarbeid med Forsvaret – øvelse

HV-03 gjennomførte objektsikringsøvelse ved Statens hus 23-25 april 2008. I tillegg er Forsvaret med som observatør på våre kommuneøvelser.

På øvelsene med DSB og Strålevernet for embetet og Atomberedskapsutvalget så inngår også Forsvaret ved Distriktsjef i HV-03, i utvalget.

54.6 Regional samordning

[5 februar 2008](#) gjennomførte Statens strålevern et seminar for Atomberedskapsutvalget (ABU) i Buskerud.

[30 april 2008](#) ble det kalt inn til et ekstraordinært møte i Fylkesberedskapsrådet på grunn av flomfare og store snømengder i fjellet.

[2 september 2008](#) ble det på nytt avholdt møte i fylkesberedskapsrådet for å evaluere flomsituasjonen på våren og skogbrannen på Konnerud.

I Buskerud er alle kommuner unntatt Kongsberg med på et samarbeid om skogbrannovervåkning. Brev om dette er sendt etter forespørsel fra Norges Skogeierforbund og Skogbrand Forsikringssselskap [2 juni 2008](#).

[14 februar 2008](#) gjennomførte SAMØV Buskerud (- et forum for etater, virksomheter og organisasjoner som ønsker å styrke sin redningsfaglige beredskap gjennom felles øvelser og samarbeid), sin årlige redningsfaglige samling i Drammen. Hoved-temaet i 2008 var snøfallet i Agder.

54.7 Utvikling av nasjonalt ressursregister for redning og beredskap (NARRE)

54.8 Felles digitalt nødnett

[Fredag 18 april](#) gjennomførte Fylkesmannen i Buskerud et informasjonsmøte i samarbeid med dNk om innføringen av Nødnett i Søndre Buskerud politidistrikt.

Fylkesmennene i området som inngår i første utbyggingstrinn for Nødnettet har faste møter med dNk for informasjonsutveksling. Så langt har det vært liten aktivitet vest for Oslo-fjorden. Embetet er koordinert når det gjelder uttalelser om utbyggingen. Vi ser at utbygger noe tidligere skulle ha startet planprosessene for å få lokalisert mastene så riktig som mulig.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

55.1 Organisering for krisehåndtering

En gjennomgang av roller og ansvar på regionalt nivå ble gjort ved flere tilfeller i 2008:

[5 februar 2008](#) gjennomførte Statens strålevern et seminar for Atomberedskapsutvalget (ABU) i Buskerud.

[14 februar 2008](#) gjennomførte SAMØV Buskerud (- et forum for etater, virksomheter og organisasjoner som ønsker å styrke sin redningsfaglige beredskap gjennom felles øvelser og samarbeid), sin årlige redningsfaglige samling i Drammen. Hoved-temaet i 2008 var snøfallet i Agder.

[30 april 2008](#) ble det kalt inn til et ekstraordinært møte i Fylkesberedskapsrådet på grunn av flomfare og store snømengder i fjellet.

[2 september 2008](#) ble det på nytt avholdt møte i fylkesberedskapsrådet for å evaluere flomsituasjonen på våren og skogbrannen på Konnerud.

I Buskerud er alle kommuner unntatt Kongsberg med på et samarbeid om skogbrannovervåkning. Brev om dette er sendt etter forespørsel fra Norges Skogeierforbund og Skogbrand Forsikringsselskap [2 juni 2008](#).

I tillegg er embetets kriseplan oppdatert. Informasjonsberedskapsplanen er en del av kriseplanen og ble også revidert. Det samme er gjort med planen for atomberedskap. SBS med tilhørende tiltak er drøftet med politi og Forsvar.

55.2 Krisehåndtering

Det har ikke vært hendelser som har ført til behov for samordning i Buskerud i 2008. Vi er likevel oppmerksomme på at Fylkesmannen må være proaktiv. Da det var mye snø i fjellet våren 2008 og fare for flom, kalte vi sammen Fylkesberedskapsrådet for å diskutere situasjonen, samt få en status fra NVE.

Øvelse Buskerud i regi av NVE tok for seg konsekvenser og håndtering av flomsituasjoner og ras. Fokuset var robustheten til infrastruktur som vei-kraft-tele.

I [nettverk for beredskapsinformasjon](#) ble det også rom for erfaringsutveksling.

55.3 Evaluering

Siden det ikke har vært alvorlige hendelser i 2008, er det heller ikke utarbeidet evalueringsrapporter. Situasjoner som kunne blitt alvorlige hendelser er derimot evaluert i Fylkesberedskapsrådet.

Flomfaren våren 2008 og skogbrannen på Konnerud ble evaluert i Fylkesberedskapsrådet.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 51		0	0	
51.2 Vergemålslove	24	0	0	
Resultatområde 52	78	78	0	
52.1 Fri rettshjel	78	0	0	
Resultatområde 53	68	68	0	
Resultatområde 54	50	50	0	
Resultatområde 55	8	8	0	
Sum:	204	0	204	0

Kommunal- og regionaldepartementet

Resultatområde 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

61.1 Kommunerettet samordning

Fylkesmannen, NVE og Statens vegvesen samordner innspill i planprosesser knyttet til overordnede planer. Det vi si at det lages felles høringsuttalelser og legges til rette for felles møtepunkter. Vi har fått positive tilbakemeldinger fra kommunene som mottar samordnede høringsuttalelser.

Det gjennomføres møter med kommunene i ulike faser av planprosessen. Fylkesmannen deltar i planforum (i regi av fylkeskommunen) sammen med de andre regionale etatene, og arrangerer selv planovalmøter hver 14. dag hvor Statens Vegvesen, NVE og fylkeskommunen samt våre fagavdelinger deltar. .

61.2 Omstilling og fornying i kommunene

Fra 2008 er nye rutiner for fordeling av midler gjennomført for regionene i Buskerud. Dette har medført at regionene har kommet raskere igang med prosjekter. Fylkesmannen har fordelt 5 mill.kr av skjønnsmidlene til omstillings- og fornyingsprosjekter i kommunene. Prosjektene som er tildelt midler har bl.a. hatt fokus på kvalitetsutvikling av tjenester, brukermedvirkning, omstilling i samarbeid med de ansatte etc. I tillegg har vi hatt fokus på å tilpasse tildelingen etter lokale forhold i fylket. 9 av kommunene i Buskerud er med i Kvalitetskommuneprogrammet. Dette arbeidet har fylkesmannen fokus på å følge opp.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Fylkesmannen har som mål å utvikle en tilsynsvirksomhet som i størst mulig grad er samordnet. I samarbeid med de øvrige tilsynsetaten har vi utarbeidet rutiner for bedre samordning av tilsyn. Vi har lagt vekt på at rutineene skal være enkle å forholde seg til, og at informasjonen til kommunene skal være oversiktlig. Vi har utarbeidet en egen tilsynsside på våre hjemmesider. Sidene skal utvikles til å bli et oppslagsverk for kommunene, kommunenes kontrollutvalg, revisjonen og øvrige tilsynsetater.

Fylkesmannen utarbeider årlig en tilsynskalender hvor det fremgår hvilke statlige tilsynsetater som planlegger kommunerettede tilsyn. Kalenderen har til hensikt å hindre møtekollisjoner, unngå overbelastninger for den enkelte kommune og muliggjøre felles tilsyn fra to eller flere tilsynsetater dersom dette anses formålstjenelig.

Fylkesmannen har hatt møte med alle tilsynsetatene i 2008 for erfaringsutveksling, drøfting av tilsynsmetodikk og med fokus på bedre samordning og tilsynsarbeid.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i kommuneloven

Alle kommunene har sendt inn sitt årsbudsjett og økonomiplan innen 1. februar 2008. Alle budsjettene ble gjennomgått og det ble utarbeidet en oversikt over budsjettsituasjonen for alle kommunene i fylket. Denne oversikten brukes bl.a. i dialog med kommunene.

Fylkesmannen foretok lovlighetskontroll av budsjettene til ROBEK kommunene, Kongsberg, Røyken og Flesberg. Nødvendige låneopptak for disse 3 kommunene ble godkjent gjennom lovlighetskontrollen.

Ved gjennomgangen av budsjett og økonomiplan ble det avdekket at Hurum kommune hadde vedtatt en økonomiplan i ubalanse og Hurum ble således innmeldt i ROBEK. Fylkesmannen foretok lovlighetskontroll av Hurum kommunes budsjett.

Fylkesmannen underkjent Ringerike kommunes budsjett for 2008 pga urealistiske inntektsanslag av betydelig omfang. Kommunen ble meldt inn i ROBEK.

Røyken kommune ble utmeldt av ROBEK i 2008, idet kommunen dekket inn det akkumulerte underskuddet ved regnskapsavslutningen for 2008.

Fylkesmannen vektlegger en tett oppfølging av ROBEK- kommunene. Vi har hatt møter med utvidet formannskap der vi benytter KOSTRA-analyser for de ulike tjenesteområdene i dialog med kommunene. Dette gir etter vår oppfatning svært fruktbare diskusjoner med kommunene. I tillegg har vi hatt 2 møter med kommunenes administrasjoner i løpet av året.

Fylkesmannen har gitt utfyllende tilbakemelding på økonomiplanene til ROBEK-kommunene samt Nedre Eiker kommune. Nedre Eiker kommune har store økonomiske utfordringer og fylkesmannen vektlegger en tett oppfølging av kommunen.

Fylkesmannen har godkjent 7 låneopptak og 2 garantistillelser i 2008.

62.2 Økonomiforvaltning – veiledning

Fylkesmannen gir fortløpende veiledning muntlig og skriftlig om kommunaløkonomiske spørsmål. Fylkesmannen informerer kommunene særskilt om statsbudsjettet ved et eget informasjonsmøte for alle kommunene samme dag som budsjettet legges frem. I tillegg sender fylkesmannen ut skriftlig informasjon både om kommuneproposisjonen og statsbudsjettet.

I kjølevannet av Terra-saken satte vi i 2008 større fokus på kommunenes finansforvaltning og gjennomførte seminar for kommunene med vekt på finansforvaltning og hvilken lærdom vi kunne trekke av Terra-saken.

Fylkesmannen benytter KOSTRA-data aktivt i vår dialog med kommunene. Vi utarbeider analyser basert på KOSTRA-data i ulike sammenhenger. Vi har vektlagt et godt samarbeid internt i embetet i utarbeidelse av KOSTRA-analyser for de ulike tjenesteområdene. Vi har gjennom flere år utarbeidet tilstansrapport for kommunene i Buskerud.

Fylkesmannen holder fokus på at kommunene, kommunale foretak og interkommunale selskap rapporterer KOSTRA-data. Ved aktivt å bruke foreløpige KOSTRA-tall, har vi satt fokus på at kvaliteten i innrapporteringen er viktig.

Skjønnsmidlene fordeles til kommunene med utgangspunkt i retningslinjene for skjønnsfordelingen. I tillegg innhenter vi informasjon fra kommunene om ulike faktorer som ikke i tilstrekkelig grad fanges opp gjennom inntektssystemet. Midlene fordeles 2 ganger pr år.

Resultatområde 63 Kommunalrett og valglov

63.1 Kommunalrett

Fylkesmannen gjennomførte en kartlegging av kjønnsmessig representasjon i kommunale utvalg i 2008. Det er stor variasjon fra kommune til kommune hvor mange utvalg som er opprettet. For de aller fleste utvalgene valg ved avtalevalg, oppfylles kravet om minst 40 % representasjon av hvert kjønn. Det ble avdekket at 5 utvalg ikke tilfredstilte kravet. Når det gjelder utvalg som er valgt ved forholdvalg, ble kommunene bedt om å opplyse om listene tilfredstilte kravet til kjønnsmessig representasjon. På bakgrunn av tilbakemeldingene er det tatt ny kontakt med 2 kommuner for å avklare dette nærmere. Fylkesmannen har bedt de aktuelle kommunene om å foreta de nødvendige endringer for å rette opp valgene og orientere Fylkesmannen om resultatet.

Det ble også bedt om at kommunene meldte tilbake om kommunelovens bestemmelser i § 77 nr. 1 og 2 oppfylles ved sammensetningen av kontrollutvalget. Det er 3 kommuner i Buskerud, som ikke hadde korrekt sammensetning av kontrollutvalgene. Fylkesmannen har påpekt dette og bedt om tilbakemelding når det er gjennomført.

Det har vært få lovlighetkontroller etter kommunelovens § 59 nr. 1, se skjema. Fylkesmannen har imidlertid fått noen henvendelser som har resultert i brev til kommunen om korrekt saksgang ved lovlighetskontroll saker. I en sak kom fylkesmannen til at kommunen beslutning anses å falle utenfor området "offentlig myndighetsutøvelse" og det var deror ikke grunnlag for å iverksette lovlighetskontroll på eget tiltak etter § 59 nr. 5.

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMBU	1	1		0			0	0
Sum	1	1	0	0	0	0		

63.2 Valg

Det har vært liten aktivitet på dette området da det ikke er valgår.

Resultatområde 64 Forvaltningsloven og offentlighetsloven i forhold til kommunesektoren

Fylkesmannen gir veiledning til kommunene og svarer på henvendelser vedrørende forvaltningsrett og offentlighetsloven.

Fylkesmannen har ikke behandlet klager på avslag om partinnsyn i kommunale saker, jf. forvaltningsloven § 21. Tilsvarende gjelder klager på enkeltvedtak truffet av kommunestyret, jf. forvaltningsloven § 28 annet ledd.

(Kan det være andre avdelinger enn BJUK som har gjort det?)

Fylkesmannen har ikke behandlet noen klager på avslag om begjæring om innsyn, jf. offentlighetsloven § 9 tredje ledd og forvaltningsloven § 21 annet ledd. I enkelte tilfeller har klager over avslag blitt sendt direkte til Fylkesmannen, som da har oversendt disse til kommunen som rette vedkommende. Vi antar da at disse klagen har blitt tatt til følge av kommunen.

Antall klager på avslag om begjæring om innsyn, jf. offentlighetsloven § 9 tredje ledd og forvaltningsloven § 21 annet ledd

Embeter	Antall
FMBU	0
Sum	0

Resultatområde 65 Kommuneinndeling og interkommunalt samarbeid

65.1 Kommuneinndeling

65.2 Interkommunalt samarbeid

Vi har hensyntatt dette ved fordeling av skjønnsmidler ved at prosjekter som legger opp til interkommunalt samarbeid blir prioritert.

Temaet blir taes opp ved kommunedialog og andre møtepunkter med kommunene.

Resultatområde 66 Bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

Vi har i 2008 behandlet 174 klagesaker etter plan- og bygningsloven, hvorav 20 saker var klage på kommunale planvedtak.

Antall klagesaker fra den enkelte kommune varierer sterkt. Vi har i år behandlet flest klagesaker fra Hol, Drammen og Røyken, men det er færrest saker fra Nedre Eiker, Rollag, Flesberg, Flå og Ål.

I 41 av saker er kommunens vedtak opphevet eller omgjort. 6 saker ble avvist da vilkårene for å behandle klagen ikke var tilstede.

Saksbehandlingstiden var i 1. tertial i 2008 innenfor 3 måneders fristen. I 2. og 3. tertial hadde vi en økning i saksbehandlingstiden som medførte at vi ikke lå innenfor denne fristen. Årsaken til økningen i saksbehandlingstiden er i hovedsak knyttet til endringer i resurssituasjonen innenfor dette fagområdet.

Vi har i 2008 hatt 2 saker for domstolene. Staten ble fullt ut frifunnet i sak vedrørende ulovlig oppført fritidsbolig i Øvre Eiker kommune, hvor det var nedlagt påstand om at vårt vedtak i klagesak var ugyldig, jf. Oslo tingretts dom av 10.10.08. I dom fra Bergen tingrett av 13.06.08 ble vårt vedtak vedrørende oppføring av fritidsbolig i Tjøme kommune kjent ugyldig etter at partene hadde nedlagt sammenfallende påstand om ugyldighet med bakgrunn i sakkyndig rapport som viste at fritidsboligen ikke var plassert innenfor 100-meters beltet.

Vi har i år hatt 6 saker som er bragt inn og avsluttet hos Sivilombudsmannen, hvor det i en av sakene ble bedt om ny behandling. Det er også 3 av våre vedtak som er bragt inn for departementene enten som klagesak eller som begjæring om omgjøring etter forvaltningsloven § 35. Klagen ble tatt tilfølge i en av sakene.

Vi har i 2008 arrangert seminar (3 regionseminarer rundt i fylket) for kommunene med plan- og bygningsrett som tema. Tema på seminarerne har tatt utgangspunkt i klagesaker vi har hatt til behandling samt aktuelle uttalelser/avgjørelser fra domstolene, departementene og Sivilombudsmannen. Målgruppen for seminarerne var både administrasjonen og politikere og det var god oppslutning om seminarerne fra begge målgrupper.

66.2 Saker om ekspropriasjon

Det er behandlet 2 saker om ekspropriasjon etter orieningsloven. Det er behandlet 2 søkander om samtykke til forhåndstiltredelse.

66.3 Klage etter eierseksjonsloven

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMBU	0	0	0	
Sum	0	0		

66.4 Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård

Embedet hadde i 2008 ingen klagesaker etter lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder.

Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMBU				
Sum	0	0		

Ressursrapportering

Vi har hatt en reduksjon i ressursene pga at en saksbehandler er i permisjon og en har fått innvilget noe redusert stilling.

Tidsbruk for samtlige klagesaker etter plan- og bygningsloven er oppført her under resultatområde 66.1 (herunder klager på kommunale planvedtak og dispensasjoner og behandling av settefylkesmannssaker).

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 61	8		8	0
Resultatområde 62	60		60	0
Resultatområde 63	6		6	0
Resultatområde 64	3		3	0
Resultatområde 65	0		0	0
Resultatområde 66			0	0
66.1 Byggesaker	180		0	0
Sum:	77	0	77	0

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 73 Sosialtjeneste

73.1 Lov om sosiale tjenester

Fylkesmannen behandlet 311 klagesaker etter sosialtjenesteloven i 2008. Det ble registrert 306 nye saker og dette er en nedgang i forhold til tidligere år. Ved utgangen av året var det 8 saker som ikke var avsluttet. Alle sakene med unntak av en hadde en saksbehandlingstid hos Fylkesmannen som var tre måneder eller mindre. 74,6% av sakene ble avgjort i løpet av to uker. Dette er en langt bedre måloppnåelse enn det Statens helsetilsyn har fastsatt i sitt resultatkrav. Det vises forøvrig til rapportering under resultatområde 81.3.

73.2 Arbeids- og velferdsforvaltningen og sosiale tjenester – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Det er i 2008 gjennomført grunnkurs i økonomisk rådgivning med tilbud til alle NAV-ansatte.

Fylkesmannen har frikjøpt fire kompetanseveiledere i 25% stilling fra tre ulike kommuner, i forbindelse med ”prosjekt kvalifiseringsprogram”. Disse har bidratt til opplæring i arbeidsevnevurdering på alle NAV-kontor i samarbeid med NAV-fylke.

Opplæring i nytt lovverk, kap.5A er gjennomført og tilbudt alle NAV-ansatte. De ansatte har også fått en innføring i sosialtjenestelovens §§5-1, 5-2 og 5-3.

Vi gjennomførte høsten 2008 et større seminar med tittelen ”Møter mellom mennesker”. Målgruppen var ansatte ved NAV-kontorene, sosialtjenesten og barneverntjenesten. Formålet med konferansen var å øke kompetansen og forståelsen hos ansatte i hjelpeapparatet som møter mennesker som av ulike årsaker befinner seg i en vanskelig livssituasjon. Hvordan blir de møtt og hvordan kan vi hjelpe dem som ikke alltid ønsker sitt eget beste? Det ble også presentert nye forskning som viser hvem de fattige i Norge er og hvordan de egentlig har det.

Det er gjennomført et regionalt idémøte mellom de fem fylkesmannsembetene i tidligere helseregion sør, kompetansesenteret Borgestadklinikken, Husbanken, regionalt helseforetak, NAV fylke, KS og brukerrepresentanter for å samordne oppfølgingen av opptrappingsplanen på rusfeltet, prioritere tiltak og definere målgrupper for framtidig kompetanseheving.

I samarbeid med Borgestadklinikken er det gjennomført opplæring i kommunalt rusarbeid spesielt rettet mot ansatte ved NAV-kontorene. Saksbehandlingsprosessen etter forvaltningslov og sosialtjenesteloven kap 5 og 6 stod her sentralt. I tillegg ble det gitt opplæring i en felles forståelse av det å møte personer med rusrelaterte problemer. Kursdagene hadde tittelen ”Fra bekymring til handling” og ble gjennomført med et innledende kurs og påfølgende todagers fordypningskurs noen måneder senere. Gjennom både undervisningen, refleksjoner og konkrete arbeidsoppgaver ble det lagt vekt på å styrke deltakernes handlingskompetanse.

Det er etablert faglig nettverk for de som arbeider med kvalifiseringsprogrammet. NAV-ansatte har fått tilbud om å

delta en gang i måneden. Rus, boligsosialt arbeid og økonomisk rådgivning har bl.a vært temaer på disse fagdagene.

Fylkesmannen har i samarbeid med NAV-fylke vært på kommunebesøk hos alle etablerte NAV-kontor for å gi faglig bistand og veiledning basert på de konkrete behov og utfordringer hvert kontor har signalisert at de har. På disse møtene har også NAV-leder deltatt.

NAV-ansatte har fått invitasjon til to boligsosiale nettverk-samlinger. Innfasingen av NAV-kontorene i fylket og organiseringen av rus- og psykisk helsearbeid i den forbindelse har også vært et tema under det årlig nettverksmøtet mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten (tverrfaglig spesialisert rusbehandling). Det ble her arbeidet med å utvikle og endre samhandlingsrutinene mellom de to nivåene for å sikre bedre sammenheng og et mer helhetlig tjenestetilbud.

Fylkesmannen samarbeider med NAV-fylke gjennom en felles aktivitetsplan for å samordne kompetansetiltak til NAV-kontorene.

I tillegg er viktig informasjon på sosialtjenesteområdet formidlet på internettsidene våre. Generell informasjon er også gitt på de mellomledersamlingene som er arrangert av NAV-Buskerud.

På overordnet nivå i fylket er Fylkesmannen leder og sekretariat for samarbeidsforum NAV-Buskerud. Forumet består av Fylkesmannen, NAV-direktøren og deltakere fra KS (både administrativt og politisk nivå).

Fylkesmannen bistår NAV-Buskerud i fylkesprosjektet KVP Buskerud. Vi bidrar konkret i prosjektgruppen med en stilling. Fylkesmannen er også medlem av styringsgruppen for prosjektet. Det er faste møter mellom kompetansekoordinator i NAV-Buskerud og Fylkesmannen hvor vi i fellesskap vurderer opplærings- og kompetansebehov.

Ytterligere vurdering er gitt i rapportens punkt 2.2 - Velferd, helse og personlig tjenesteyting.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

Rapporteringen på dette resultatområdet er ivaretatt gjennom den tertialvise rapporteringen i det felles fylkesprosjektet, jf brev fra Arbeids- og velferdsdirektoratet 20.01.09. Rapportering på Fylkesmannens arbeid med kvalifiseringsprogrammet mer generelt ivaretas gjennom rapporteringen på resultatområde 73.2.

73.4 Gjeldsrådgivning

Det er gjennomført grunnkurs i økonomisk rådgivning. Vi har hatt tema økonomisk rådgivning på fagdag for ansatte i NAV spesielt rettet mot deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Videre har vi deltatt på faste møter med representanter fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Hedemark, Oppland, Østfold, Vestfold og Telemark. På disse møtene blir bl.a statistikk på gjeldsordningsloven i de ulike fylkene gjennomgått og det videre arbeid på området planlagt og samordnet. Fylkesmannen deltar i nettverk for gjeldsrådgivere i Buskerud. Utover dette blir det gitt generelle råd og veiledning til kommunene og NAV-kontor.

73.5 Kartlegging av funksjons- og arbeidsevne

Vi har ikke hatt egne tiltak når det gjelder kartlegging av funksjons- og arbeidsevne, men dette har vært sentralt i opplæringen ved NAV-kontorene.

Resultatområde 74 Levekår

74.1 Handlingsplan mot fattigdom

To kommuner i Buskerud mottar tilskudd til boligsosialt arbeid. Det ble i 2008 gjennomført kommunebesøk for å følge opp bruken av tilskuddsmidlene kommunen har mottatt.

Vi har i samarbeid med Husbanken gjennomført studietur til Trondheim med et kommunenettverk innen boligsosialt arbeid. Det er også gjennomført nettverksamling i samarbeid med Husbanken og vi har deltatt i regionalt kontaktforum.

Alle kommuner er informert om fagdokumentet ”Muligheter og mot”.

Det er gjennomført grunnkurs i økonomisk rådgivning. Både økonomisk rådgivning og boligsosialt arbeid har vært tema på fagdager for NAV-ansatte.

Vi har deltatt i møter i det regionale kompetansesenteret for økonomisk rådgivning og besvart henvendelser fra kommuner og enkeltpersoner som gjaldt økonomisk rådgivning.

Når det gjelder kartlegging av antall vedtak med IP viser vi til egen rapport på tilskudd til boligsosialt arbeid til Arbeids- og velferdsdirektoratet med frist 15.04.09

Resultatområde 78 Innvandring og integrering

78.1 Statsborgersaker

Fylkesmannen arrangerte en statsborgerseremoni Drammens teater i mai 2008. 157 av de 750 inviterte nye statsborgerne møtte opp. De fremmøtte kom fra 35 ulike nasjoner og bor i 11 kommuner i Buskerud. Flere av ordførerne i de respektive kommuner møtte opp for å markere høytideligheten. Vi fikk positiv dekning i Drammens Tidende. Vi hadde som mål å arrangere en konferanse høsten 2008, men denne ble avlyst på grunn av for liten oppslutning.

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMBU	1	18
Sum	1	

78.2 Bosetting av flyktninger

Embetet har ikke behandlet saker på dette området i 2008.

78.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere(introduksjonsloven)

Klager på kommunale vedtak etter introduksjonsloven:

Ty	Medhold/delvis medhold	Avslag	Sum
Introduksjonsordning	0	4	4
Opplæring i norsk og samfunnsf	0	1	1

78.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

Søknader om tilskudd er forvaltet i tråd med gjeldende retningslinjer.

Kommunene informeres fortløpende om endringer eller andre forhold av betydning.

Resultatområde 79 konsultasjonsprosedyrer mellom statlige myndigheter og sametinget

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 73	32	28	32	28
Resultatområde 74	3	15	3	15
Resultatområde 78	3		3	0
Resultatområde 79			0	0
Sum:	38	43	38	43

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 75 Habilitering og rehabilitering

75.1 Habilitering og rehabilitering

Sommeren 2007 innrapporterte 13 av 21 kommuner at de hadde koordinerende enhet for rehabilitering . 8 kommuner besvarte ikke henvendelsen

I oktober/november 2008 innrapporterte 8 kommuner i Buskerud, hvorav 6 bekreftet at det var etablert koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering i henhold til bestemmelsene i forskrift om habilitering og rehabilitering.

Tilsammen har nå 14 kommuner opplyst at de har etablert koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering. Oppdatert adresseliste finnes.

75.2 Barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier

Det er gjennomført et opplæringsprogram for bedre tilrettelegging av det kommunale tjenestetilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier (TAKT) i 2008. I Buskerud har 16 av våre 21 kommuner deltatt i programmet. Sluttrapporten er publisert på vår internettside.

75.3 Unge personer med nedsatt funksjonsevne i alders- og sykehjem

Det er foretatt en kartlegging i alle fylkets kommuner av antall personer under 50 år med fast plass i kommunalt alders- og sykehjem. I 2008 var dette seks personer fordelt på fire kommuner. Rapport med utfyllende kommentarer er sendt Helsedirektoratet. Fylkesmannen vil ved behov bistå kommunene i forhold til oppfølging/ utskriving av disse beboerne og se dette i sammenheng med Husbankens tilskuddsordninger til etablering av omsorgsboliger og sykehjem. Flere større kommuner i fylket har allerede gjennom tilskuddsordningen etablert bofellesskap (omsorgsboliger) for yngre innbyggere med funksjonsnedsettelse, og vi ønsker å stimulere alle kommuner til å vurdere behovet for omsorgsboliger for yngre.

Resultatområde 76 Kvalitet og samhandling

76.1 Samarbeid mellom 1. og 2. linjetjenesten

Kommunene i Buskerud har et tett samarbeid med spesialisthelsetjenesten i forbindelse med tiltak etter **sosialtjenesteloven kap 4A**. Dette samarbeidet blir dokumentert og synliggjort gjennom saksutredningene vi mottar i sakene vi har til overprøving. Fylkesmannen har også regelmessige møter med spesialisthelsetjenesten for å sikre at det som blir formidlet til kommunene er i samsvar med vår forståelse av gjeldende regelverk. Spesialisthelsetjenesten har også deltatt i nettverkene vi har etablert for kommunene på dette området.

På **rusfeltet** er det i 2008 arrangert en samling over to dager mellom ulike deler av det kommunale tjenesteapparatet og spesialisthelsetjenesten (tverrfaglig spesialisert rusbehandling). Mandatet er å jobbe med konkrete problemstillinger knyttet til samhandling i ulike grupper for å etablere felles rutiner som sikrer et bedre samarbeid mellom de to nivåene. Fylkesmannen er medlem av arbeidsgruppen som planlegger samlingene. Vi bidrar også økonomisk slik at kostnadene for deltakerne blir så lav som mulig. Dette har hatt en positiv effekt og det har vært svært god oppslutning på disse samlingene. Det er også i 2008 etablert et nettverk i nedre del av Buskerud mellom ansatte i den kommunale rustjenesten og spesialisthelsetjenesten representert ved Sykehuset Buskerud - Avdeling rus og avhengighet. Det er faste møter hver måned og formålet er å øke kontakten mellom de to nivåene, bedre samhandlingen i enkeltsaker og dermed sikre et mer helhetlig tjeneste- og behandlingstilbud. Fylkesmannen deltar i møtene med forelesninger eller veiledning etter behov. Den etablerte videreutdanningen i rus- og psykisk helsearbeid som er et resultat av samarbeid mellom Høgskolen i Buskerud og Fylkesmannen, har også samhandlingskompetanse mellom de ulike nivåene som en viktig del av undervisningen.

Alle HFene har **samarbeidsavtaler mellom lokalsykehusene og alle kommunene**. Avtalene regulerer HFet og kommunenes ansvar, herunder utskrivningsprosedyre fra HFet til kommunene. Sykehuset Buskerud har tett samarbeid med **Drammen geriatriske kompetansesenter**, Drammen kommune, hvor sykehuset blant annet bidrar med medisinskfaglig kompetanse til kompetansesenteret. Ortopedisk avdeling ved Sykehuset Buskerud har tett samarbeid i lokalsykehusområde vedrørende **fallforebyggende arbeid**. Ål bo- og behandlingssenter ble i 2008 oppnevnt som **undervisningssykehjem** i Buskerud, og samarbeider tett med Hallingdal sjukestugu og Høgskolen i Buskerud. Ringerike kommune har et formelt samarbeid med Ringerike sykehus vedrørende **interkommunal legevakt**.

76.2 Individuell plan

Fylkesmannen har både gjennom landsomfattende- og egeninitierte tilsyn vurdert kommunenes arbeid med individuell plan og det er gitt avvik til de kommunene som ikke etterlever kravene i forskrift om individuell plan. Individuell plan har også vært temaet under flere nettverksmøter i 2008. I all kursaktivitet i forhold til sosialtjenesteloven kap 4A er det fokusert på at dette er en rettighet tjenestemottakerne har og som kommunen må ivareta. Det blir også gitt løpende informasjon og veiledning i arbeidet med individuell plan.

På rusfeltet er det i 2008 avholdt to møter i et nettverk av ansatte fra pleie- og omsorgstjenesten, rustjenesten og psykiatritjenesten. Hver kommune må møte med en representant fra alle tre tjenesteområdene. I perioden mellom møtene forplikter kommunen seg til å iverksette egne tiltak for å bedre samhandlingen i arbeidet med rusmisbrukerne i kommunen. Arbeidet med individuell plan står her sentralt og det er et mål at antallet individuelle planer skal øke i de kommunene som deltar i nettverket.

Fylkesmannen har ikke hatt mottatt noen klagesaker knyttet til individuell plan etter sosialtjenesteloven i 2008.

Helsetilsynet i Buskerud har også hatt et sterkt fokus på IP både ved tilsyn med kommunene og tilsyn med spesialisthelsetjenesten. Fylkesmannen har hatt et sterkt fokus på implementering i helsetjenesten av forskrift om individuell plan de to-tre siste årene. Det har i dialogmøter og andre samarbeidsarenaer med kommuner og helseforetak blitt fokusert på området, men har i 2008 ikke arrangert egne kurs overfor helsetjenesten i temaet.

76.3 Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten

I den etablerte videreutdanningen i rus- og psykisk helsearbeid ved Høgskolen i Buskerud har Fylkesmannen i 2008 bistått med undervisning i kvalitetsforskriften. Vi har satt denne i sammenheng med andre sentrale politiske

føring på rus- og psykiatrifeltet

Det har vært arrangert konferanse med alle kommunene blant annet med fokus på kvalitetsarbeid i pleie- og omsorgstjenesten. Kvalitetsarbeid har også vært i fokus i dialogmøter med helseforetakene, møte med kommuneoverlegene samt gjennom tilsyn hvor man har fått verifisert hvor godt internkontrollforskriften i sosial og helse er implementert i praksis, og hvordan denne blir brukt som et verktøy i helsetjenesten når det skal utarbeides et internkontrollsystem. Fylkesmannen har deltatt på de sentrale konferansene på kvalitetsarbeid i sosial- og helsetjenesten.

76.5 Felles digitalt nødnett

Nedre del av fylket er del av det første utbyggingsområde.

Kommunene i Nedre Buskerud er fulgt opp i forhold til behovet for håndholdte radioterminaler.

Utbygging av basestasjoner pågår i kommunene, og med klager fra befolkningen på plassering av disse.

De aktuelle kommuner/ legevaktsdistrikt vil bli fulgt opp gjennom 2009 i henhold til den utbyggingstakt som Hdir/DNK klarer å gjennomføre.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

77.1 Helsemessig og sosial beredskap

Fylkesmannens helseavdeling deltar i embetets beredskapsøvelser i kommunene. I 2008 har vi vært ute i 4 kommuner, øvelsestemaer har vært smittevern/ pandemiplan, ekstremvær og strømutfall. Kommunene har fått råd og veiledning i forhold til sin planlegging av helsemessig og sosial beredskap i tilknytning til øvelsene.

Vi har tidligere innhentet aktuelt planverk og har god oversikt over status på planarbeidet i kommunene og helseforetakene. I 2008 har vi oppdatert våre lister med kontaktinformasjon over kommuneoverleger/ helseberedskapsansvarlige og smittevernleger, med stedfortredere.

Fylkesmannen/ helseavdelingen har i 2008 avholdt seminar om prehospitale akutt-tjenester med deltakelse fra kommuner og helseforetak. Vi har avholdt smittevernkurs og hatt samling for helseforetak og kommuner med tema katastrofeberedskap, begge deler i samarbeid med fylkesmannen i Telemark. Videre har vi deltatt på strålevernkurs i regi av Statens strålevern.

77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Det var ingen saker i 2008.

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittelig saksbehandlingstid
FMBU	0	0
Sum	0	

77.3 Særfradrag

I 2008 ble det behandlet 20 særfradragssaker hos Fylkesmannen mot 17 i 2007. Av disse 20 sakene har det blitt gitt medhold i én sak. I 19 av sakene fikk skattyter avslag.

I sakene hvor det er blitt gitt avslag har det i de fleste sakene vært avgjørende for avslaget at det offentlige har et tilbud om behandling for lidelsen. Det er ikke et krav om at metodene det offentlige helsevesen er identiske med de private. Skattyters subjektive opplevelse av om den ene metoden er bedre enn den andre utløser heller ikke fradragsrett.

Der hvor skattyter må vente på behandling utover hva som er forsvarlig i forhold til helseproblemet kan det gis fradrag dersom ventetiden er tilstrekkelig dokumentert.

Det har vært to hovedkategorier av helseproblemer som det har blitt krevd særfrdrag for som har skilt seg ut:

- fedmeoperasjoner ved private sykehus
- utgifter til behandling for ME utenfor det offentlige helsevesen.

I sju av sakene har skattyter valgt å klage på Fylkesmannens vedtak til Helsedirektoratet. Helsedirektoratet har behandlet fire av sakene og opprettholdt Fylkesmannens vedtak i alle fire. De tre resterende sakene er ikke ferdigbehandlet av Helsedirektoratet p r i dag.

S rfrdrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMBU	20	60
Sum	20	

77.4 Fører kort saker

Løpende saksbehandling vedr. dispensasjonssøknader og anmodning til politiet om inndragning etter melding fra helsepersonell.

Løpende r d og veiledning til fører kortinnehavere, til helsepersonell, til politi og veimyndigheter. Orientering til helsepersonell ved foredrag på Sykehuset Buskerud, samt artikkel i Buskerud legef reningens tidsskrift om legers rolle i fører kort saker.

Fører kort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMBU	1338	24
Sum	1338	

77.5 Pasientjournaler

Det er bare tatt inn ett nytt pasientarkiv i 2008. Helsetilsynet merker et økende påtrykk fra ulike aktører i helsetjenesten om å ta inn eldre arkiver for oppbevaring. Journalforskriften kunne ha klarere regler for dette.

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMBU	1
Sum	1

77.6 Rett til trygderefusjon

Det har ikke vært saker i 2008.

77.7 Helse- og sosialmelding

I 2008 ble Medisinalmelding 2007 for Helsetilsynet i Buskerud/ Fylkesmannens helseavdeling utarbeidet og publisert i henhold til oppdrag.

Hovedoverskrifter:

1. INNLEDNING/ FORORD
2. KOMMUNEHELSE TJENESTEN
3. OMSORGSPLAN 2015

77.8 Rettssikkerhet ved ytelse av helsehjelp med hjemmel i Pasientrettighetsloven kap. 4A

De nye bestemmelsene i pasientrettighetsloven kapittel 4A kan fra fra 01.01.09 gi hjemmel for helsetjenesten til å fatte vedtak om tvangstiltak for å kunne yte helsehjelp til pasienter som ikke har samtykkekompetanse og som motsetter seg helsehjelp.

Fylkesmannen i Buskerud, Helseavdelingen og Sosial- og familieavdelingen, gjennomførte tre dagskurs i løpet av oktober 2008. I tillegg til å gjennomgå de nye bestemmelsene i pasientrettighetsloven kapitel 4A, ble bestemmelsene sett i sammenheng med tilsvarende bestemmelser i lov om sosiale tjenester kapittel 4A.

Invitasjon var sendt til alle kommuner, helseforetakene (inkludert Blefjell sykehus HF, Notodden og Rjukan) og tannhelsetjenesten. Målgruppen var personell som skulle gi opplæring til andre ansatte i de ulike virksomhetene. Det deltok ansatte fra to av de tre helseforetakene i fylket, alle kommunene og representanter for tannhelsetjenesten. Totalt deltok det noe i overkant av 150 representanter fra helsetjenesten. Kommunene, helseforetakene og tannhelsetjenesten har fått tilbud om å få kursmaterieell fra Fylkesmannen som kan benyttes når det skal foretas ytterligere opplæring i virksomhetene.

Det er påregnelig, ut fra erfaringene med sosialtjenesteloven kapittel 4A, at det vil ta tid før de nye bestemmelsene vil bli godt kjent og implementert i helsetjenesten. Derfor er det planer om å gi ytterligere opplæring til helsetjenesten om bestemmelsene i pasientrettighetsloven kapittel 4A i løpet av 2009.

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

83.1 Folkehelsearbeid generelt

Fylkesmannens ansvar i regionalt partnerskap for folkehelse:

Fylkesmannen og fylkeskommunen inngikk i 2006 en partnerskapsavtale om arbeid med folkehelse. Den er nylig revidert.

Partnerskapet samordner og diskuterer sine tiltak og virkemidler gjennom en felles *styringsgruppe* der begge parter er representert på ledernivå. Fire av styringsgruppens medlemmer samarbeider tettere om løpende folkehelseoppgaver organisert som en *arbeidsgruppe*. Fylkestannhelsetjenesten er en viktig samarbeidspartner i det regionale folkehelsearbeidet og representanten der er med i begge gruppene.

I ny struktur på folkehelsearbeidet for Buskerud er andre aktuelle, regionale samarbeidspartnere for folkehelsearbeidet (NAV, Røde kors, Helseforetakene, Trygg trafikk, Mental helse, politiet, Turistforeningen, Fylkesrådet for funksjonshemmede m.fl.) med i form av et *Folkehelseforum*.

Buskerud har de seneste to-tre år lagt vekt på kapasitets- og nettverksbygging, struktur og kompetanseoppbygging i sitt partnerskapsarbeid for folkehelse. Partnerskapet har vært særlig opptatt av å danne nettverk rundt hver enkelt folkehelsekoordinatør lokalt i hver kommune (koble de til kommunehelsetjenesten/ helsesøstertjenesten, utdanningssektoren, plan- og utviklingssektoren, NAV og frivillige organisasjoner), og mellom koordinatorene innen samme region. Partnerskapskommunene er delt i fire regioner.

Modellen med fire regioner hvor fire frisklivsledere/ folkehelsekoordinatører har et ekstraansvar som regionsledere fungerer godt. Disse samordner og prioriterer viktige folkehelseoppgaver etter lokale behov og muligheter i sin region. Regionskontaktene er nære og viktige støttespillere for fylkesmannen og fylkeskommunen, og bevilges ekstra midler til interkommunale tiltak og kompetanseutvikling, koordinering, rapportering, videreutvikling og formidling av viktige folkehelseoppgaver.

Mer om Buskeruds organisering og struktur på folkehelseområdet kan leses i helseavdelingens medisinalmelding.

Av strukturerte kompetansehevede tiltak i regi av det regionale partnerskapet bør nevnes den årlige folkehelsekonferansen på Storefjell, det tverrfaglige folkehelsestudiet ved HiBu (15 studiepoeng), samling for Folkehelseforum (2 pr. år), temasamlinger for folkehelsekoordinatorene (3-4 pr.år) og Senioruka. Mer informasjon

om disse og andre regionale folkehelse tiltak kan leses i Buskerud fylkeskommunes rapport om partnerskap for folkehelse til Helsedirektoratet.

Status i det lokale folkehelsearbeidet:

Samtlige kommuner i Buskerud (21stk) har underskrevet partnerskapsavtale med fylkeskommunen om lokal forankring og satsing på folkehelsearbeid.

Kommunenes partnerskapsavtaler inneholder alle målsettinger om arbeid med livsstil (sunnere kosthold, økt fysisk aktivitet og tobakksforebygging), og noen kommuner har valgt å satse på rusforebygging, psykisk helsearbeid og helse i planlegging i tillegg. Kommunal forankring og tildeling av ressurser til partnerskapsarbeid varierer fra kommune til kommune, og satsingsnivået og antall lokale tiltak henger sammen med det.

Femten kommuner har opprettet frisklivssentraler med en frisklivsleder som base for sitt lokale folkehelsearbeid. Andre har en styringsgruppe eller et folkehelsesteam med en folkehelsekoordinator som ansvarlig for samordning av arbeidet. Folkehelsekoordinatorene/ frisklivslederne er sammen med helsesøstrene og kommunelegene Fylkesmannens viktigste nøkkelpersoner i videre utvikling og samordning av det lokale folkehelsearbeidet, samt for implementering av Helse i plan.

De fleste kommunene organiserer sitt partnerskapsarbeid i form av ulike lavterskeltilbud, og har fokus på barn og unge og grupper som har en tendens til å falle utenom ordinære idretts-, trenings- og fritidstilbudene. Stadig flere lokale partnerskap samarbeider med skoler og barnehager, arbeidsplasser, NAV og ulike frivillige organisasjoner i folkehelsearbeidet.

Når det gjelder tiltak, vises det til rapportering under 83.3 Ernæring, fysisk aktivitet og tobakk, og til fylldig rapport på regionalt og lokalt partnerskapsarbeid fra Buskerud fylkeskommune til Helsedirektoratet.

Vurdering av helsehensyn i kommunale planer:

Ivaretagelse av helsehensyn i kommunal planlegging har vært et prioritert arbeidsområde for folkehelserådgiver i 2008. Helseavdelingen har i 2008 kommet med femten høringsuttalelser til kommunale planer. Disse har vært knyttet til kommuneplanens planprogram (6), delplaner for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv (7) og kommuneplanens arealdel (2).

Helseavdelingen har sett på innspillene til kommunale planer som en viktig arena for opplæring på folkehelse og folkehelsearbeid overfor det lokale administrative og politiske nivå, og har i sine høringsuttalelser lagt vekt på følgende forhold:

- Kommunens ansvar i det helsefremmende og forebyggende arbeidet (informasjon om lovverk, forskrifter, veiledere og partnerskap for folkehelse)
- nasjonale føringer i folkehelsearbeidet (relevante handlingsplaner, retningslinjer og strategier)
- utvikling og utfordringer på befolkningens helse (informasjon, relevante rapporter og undersøkelser)
- fordelingspolitikk og dens innvirkning på helse og samfunnsutvikling
- trygge og helsefremmende oppvekstvilkår
- nedbygging av funksjonshemmende barrierer og universell utforming (handlingsplaner, lovverk, tiltaksmidler)
- folkehelse og arealplanlegging (forslag til sjekkliste, relevante nettsider)
- sosial inkludering og integrering i et folkehelseperspektiv
- bruk av kommunehelseprofiler/ kommunebarometer og annet statistisk kartleggingsverktøy i planarbeid (lenker)
- lokal involvering og brukermedvirkning i planprosesser

En kartlegging utført av partnerskapet for folkehelse viser at av de 19 kommuner som har svart, har ni kommuner tema folkehelse med i sin kommuneplan, ti kommuner rapporterer at de har planer om å få det til.

Folkehelsekoordinator deltar i planprosessen i flere kommuner, men det rapporteres om at det fortsatt er vanskelig å komme tidlig nok inn i prosessarbeidet. En kommune har hatt et åpent temamøte om folkehelse i forbindelse med rullering av kommuneplanen.

Andelen kommuner som har tatt i bruk kommunehelseprofiler i den lokale planleggingen:

Fylkesmannens helseavdeling har et inntrykk av, gjennom sitt høringsarbeid, at kartleggingsverktøyet kommunehelseprofiler stadig oftere brukes som grunnlag for utforming av samfunnsdelen, uten at den har noen klare tall på hvor mange kommuner dette gjelder.

Ivaretagelse av helseaspektet i kommunal planlegging, inkludert informasjon om bruk av kartleggingsverktøy, blir formidlet kommunene via årlige konferanser, nettverksmøter med ulike tjenester, helseavdelingens deltakelse i Fylkesmannens tverrsektorielle plangruppe samt via deltakelse i regionale forum for både plan- og trafikksikkerhetsarbeid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittelig saksbehandlingstid
FMBU		
Sum	0	

83.2 Miljørettet helsevern

Fylkesmannen har behandlet to saker etter kommuneheletjenesteloven kap 4a om miljørettet helsevern. Den ene ble avgjort etter fire måneder, den andre etter tre og en halv.

83.3 Ernæring, fysisk aktivitet og tobakk

Viktige føringer og innhold i handlingsplanene for fysisk aktivitet, kosthold og tobakk vektlegges i kompetanseutviklingstiltak som koordinatorsamlinger, kurs, konferanser og folkehelseutdanningen samt i veiledningen av de ulike kommunale aktørene i folkehelsearbeidet.

Relevant materiell fra regjeringen, ulike departement og Helsedirektoratet formidles på alle kurs og samlinger. Fylkesmannens aktivitetsmidler er forvaltet etter føringer fra den regionale styringsgruppen for folkehelse, og sett i sammenheng med de øvrige midlene til partnerskap for folkehelse.

TOBAKK:

Antallet sigarettøykere i Buskerud ligger noe i overkant av landsgjennomsnittet, med 24% dagligrøykere blant voksne menn, og 26% blant kvinner.

I arbeidet med å få redusert tobakksbruken ble det i 2008 arrangert røykesluttkurs i syv kommuner. Via godt interkommunalt samarbeid kunne disse dekke behovet for røykesluttkurs for til sammen 13 kommuner (eller i alle fire regioner). Noen av røykesluttkurslederene gir også et tilbud om røykesluttkurs til bedrifter. Buskerud hadde som målsetting å utvide til ti kurs i 2008. Det målet ble ikke nådd. Det har vært vanskelig å rekruttere tilstrekkelig deltakere til de fleste kursene, noe som igjen gjør det vanskelig å rekruttere flere kursledere. Hvordan drive ”attraktive” røykesluttkurs i fremtiden, er en problemstilling det nå arbeides aktivt med i partnerskapet for folkehelse.

Verdens Tobakkfrie Dag 2008, med arbeidslivet som arena, ble godt markert i Buskerud. Fylkesmannen oppfordret alle folkehelsekoordinatorene, gjennom partnerskapet for folkehelse, om å få til en markering i egen kommune. Ni kommuner tok utfordringen. Folkehelserådgiver (Fm) og folkehelsekoordinator (fk) reiste rundt til disse kommunene og fordelte 1200 Gerbera og annet materiell. Flere kommuner dannet team for dagen bestående av folkehelsekoordinator, røykesluttkursledere, helsesøstere og lokallag av LHL. Noen team besøkte bedrifter, holdt appeller og delte ut blomster og T-shirts, andre hadde stands i kommunens sentrum. Det ble mange gode oppslag i lokalaviser. Regionalt ble dagen markert i Statens hus, Fylkeshuset og på Sykehuset Buskerud HF – Kvinneklinikken.

Deltakelse i FRI – programmet for ungdomsskolen: Det totale antallet ungdomsskoleelever i Buskerud som deltar i FRI har sunket fra 74 % i 2007 til 54 % i 2008. 19 av 21 kommuner benytter FRI-programmet i sine skoler. I 16 kommuner deltar alle skolene i kommunen, i tre kommuner mangler det 1 av 4, 1 av 3 og 1 av 6 skoler. Tre av de fire private ungdomsskolene i fylket benytter FRI.

Når en så stor andel av skolene benytter FRI, og det totale antallet deltakende elever likevel ikke er høyere enn 54 %, skyldes det at mange store ungdomsskoler kun har 10. trinnet med i programmet.

Fylkesmannen har merket seg den lave deltakelsen på 8. og 9. trinnet, og forsøkt mobilisering gjennom partnerskapet for folkehelse, skolehelsetjenesten og internett. FRI-midlene for 2008 ble brukt til en dagsamling for videre arbeid med tobakksforebygging, der et prioritert tema var rekruttering av skoleklasser til FRI.

Andelen tobakkfrie videregående skoler:

Buskerud fylkeskommune har et politisk vedtak på at de videregående skolene skal være tobakkfrie. Det har vist seg at oppfølging av det regionale vedtaket lokalt har blitt opp til skoleledelsen ved hver enkelt skole, og at noen skoler håndhever vedtaket strengere enn andre. Det viser seg også å være svært vanskelig å finne løsninger ved hver enkelt skole som ikke flytter røykingen over til andre områder som kan være vel så uheldige for omgivelsene som et ”røykeskur” eller et ”røykehjørne”.

Noen skoler rapporterer derfor at de delvis får til røykfrihet (ikke tobakkfrihet) på skolens område, men ikke i skoletiden. Andre skoler rapporterer at det røykes uten reguleringer. Samtlige skoler Fylkesmannen har forhørt seg om forteller at snusbruken er økende, og at jentene snuser stadig mer.

Røyken videregående skole har vært pilotskole i utprøvingen av Kreftforeningens og Helsedirektoratets ”Mini

snus- og røykprosjekt". Evalueringen foreligger ikke. Buskerud fylkeskommune har høsten 2008 etablert en arbeidsgruppe for "Prosjekt helsefremmende videregående skoler", og Fylkesmannen vil påse at det videre arbeidet med tobakkfrie skoler blir en viktig del av denne satsingen.

ERNÆRING:

Føringene i *Handlingsplanen for bedre kosthold i befolkningen 2007-2011* herunder også *Retningslinjer for mat og måltider i barnehagen* knyttes til ulike tiltak i regi av det regionale og lokale partnerskapsarbeidet for folkehelse. Alle kommunenes partnerskapsavtaler med fylkeskommunen inneholder tiltak knyttet til målet om et sunnere kosthold i befolkningen. Kostholdets betydning for helse og trivsel, vekst og læring er faste temaer på konferanser, i folkehelseutdanningen på HiBu, i høringsuttalelser til kommuneplaner, og ellers på de ulike andre arenaene hvor det regionale partnerskapet legger opp til at viktige aktører i folkehelsearbeidet kommer sammen. Mange kommuner arrangerer, som en del av sitt frisklivsarbeid, kurs i sunt kosthold ("Bra mat") og enkel matlaging for ulike grupper gjennom sitt partnerskapsarbeid. Stadig flere kommuner vektlegger arbeidet med sunt kosthold i skole og barnehage (kursing av personell og foreldre, temakvelder om kosthold og tannhelse), sunne mattilbud og vannkjølere i alle institusjoner, arbeidsplasser, skoler- og barnehager som viktige tiltak i partnerskapsarbeidet.

Prosjekt "Fiskesprell" har blitt godt mottatt av barnehagene i Buskerud, og det har vært uproblematisk å verve de 40 barnehagene som kunne bli med i prosjektet.

FYSISK AKTIVITET:

Alle kommuner i Buskerud har arbeid for økt fysisk aktivitet til ulike grupper i lokalmiljøet som satsingsområde i sine partnerskapsavtaler med fylkeskommunen. De femten kommunene som har organisert sitt partnerskap for folkehelsearbeid via frisklivsentraller, gir et tilbud om trening på resept, kostholdsveiledning og røykeslutt. Stadig flere partnerskapsavtaler får, ved revidering og fornyelse, større fokus på aktivitetstiltak rettet mot barn og unge, psykisk syke og eldre. Et par-tre kommuner har satt i gang treningstilbud for eldre. Et stadig økende antall kommuner gir gode lavterskeltilbud til langtidssykemeldte og uføre eller til mennesker som står i fare for å havne utenfor arbeidslivet. I flere kommuner er det også etablert et samarbeid mellom frisklivsentraller og NAV. En kommune har et omfattende prosjekt hvor kostholdsveiledning og fysisk aktivitet for overvektige barn og deres foreldre er målgruppe.

Buskerud Idrettskrets gir et tilbud om veiledning til skoler som ønsker å satse på økt fysisk aktivitet i skolehverdagen, og har også prosjekter gående for å øke andelen funksjonshemmede i idretts og friluftsliv. Nye modeller for samarbeid mellom idrettslag, skoler og SFO prøves ut, og heldagsskoler med leksehjelp, fysisk aktivitet og et ekstra måltid mat er etablert og/ eller under utprøving i flere skolekretser. Når det gjelder fysisk aktivitet i planlegging, kommer Fylkesmannen med høringsinnspill til kommunenes delplaner for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv, og poengterer via disse viktigheten av at utsatte grupper (barn, eldre, funksjonshemmede/uføre, grupper med få ressurser) blir spesielt ivaretatt i planlegging og utforming av tiltak.

Øvrig satsing på økt fysisk aktivitet gjennom de lokale partnerskapsavtalene, 1-2-30 prosjekter, kommunikasjonsstrategien, trening på grønne resepter og friskliv, styres og ivaretas i stor grad av fylkeskommunen. Her vises det til fyldig rapportering fra Buskerud fylkeskommune til Helsedirektoratet.

Andel grunnskoler med skolefruktordning og 60 minutters daglig fysisk aktivitet i Buskerud:

Det er 162 grunnskoler i Buskerud hvorav tre er private. Ca. ti er 1-10 skoler og ca. 40 er rene ungdomsskoler. Tall fra skolefrukt.no sier at 70 barneskoler og 51 kombi- og ungdomsskoler i Buskerud har en skolefruktordning. På forespørsel fra Fylkesmannen svarer 17 av 19 kommuner på vegne av 111 barne- og ungdomsskoler at 96 skoler har en skolefruktordning. Da de fleste skolene også har rapportert på hvordan ordningen fungerer, viser tilbakemeldingene tydelig at tilgjengeligheten til frukt fungerer ulikt mellom kommunene, og også mellom skoler innen samme kommune. Det er en blanding av fullfinansierte, 50 % finansierte og ikke-finansierte ordninger. En skole har utlevering annen hver dag. Andre skoler har en ordning hvor elevene har med hver sin frukt, og skolen skjærer opp og fordeler. Blant de skolene som ikke hadde skolefruktordning, var det bare en ungdomsskole. En av de 17 kommunene hadde ikke skolefruktordning på noen av sine tre skoler.

Rapportering på andelen skoler med minimum 60 minutter daglig fysisk aktivitet bød på problemer: Skolene har mange ulike oppfatninger av hva 60 minutter daglig fysisk aktivitet kan være, og den daglige dosen aktivitet varierer fra trinn til trinn. Det ble derfor vanskelig å definere de ulike tilbakemeldingene som "riktige" eller "gale" svar. Enkelte skoler har hele aktivitetsdager hver måned samt mer eller mindre strukturerte friminutt og midttimer som de medregner, andre skriver "nesten 60 minutter til sammen", andre igjen definerer ikke nærmere og skriver ja, eller nei. Av de samme 111 skolene (som rapporterte på skolefrukt) sier 15 barneskoler og en ungdomsskole helt entydig at de har minimum 60 minutter organisert fysisk aktivitet i løpet av skolehverdagen. Tilbakemeldingene viser at det er barneskolene som er best på fysisk aktivitet, men at det i noen kommuner er gode, daglige fysisk aktivitetstiltak, varierende fra 35 til 50 minutter, også på ungdomstrinnet.

Til orientering arbeider Fylkesmannen, i samarbeid med fylkeskommunen og fylkestannhelsetjenesten, med en større kartlegging av mat i skolen, tilrettelegging for fysisk aktivitet og tobakksforebygging for grunntidningen i Buskerud. Dette er en omfattende spørreundersøkelse som planlegges gjennomført våren 2009. Gjennom denne vil skolene få god mulighet til å si noe om de ulike tiltakene de har og hvordan disse organiseres, de fysiske forholdene ved skolene, samarbeidspartnere, kantineordninger, skoleprogram som benyttes m.m.

83.4 Forebygging av osteoporose og osteoporotiske brudd

Det henvises til rapportering for temaene tobakk, kosthold og fysisk aktivitet under oppdrag 83.3; alle relevante i forhold til forebygging av osteoporose.

Utover dette har Fylkesmannen (helseavdelingen) i 2008 ikke kunnet prioritere særskilte satsninger i forhold til temaet osteoporose.

83.5 Forebygging av uønsket svangerskap og abort

Buskerud ligger under landsgjennomsnittet for utførte svangerskapsavbrudd pr. 1000 kvinner totalt (15 – 49 år) og for risikogrupperne 15 – 19 år og 20 – 24 år.

Buskerud har et eget nettverk for helsesøstere som arbeider med ungdomshelse. Fylkesmannen var tidligere koordinator for nettverket, men gruppen driver nå sitt arbeid, holder kurs og møter med kun bistand, faglig støtte og evt. midler fra Fylkesmannen. Via sitt kontaktnett av helsesøstere er Fylkesmannen kjent med at helsesøstergruppen, i regi av ulike legemiddelfirma, stadig tilbys kurs om ungdom og seksuell helse, forebygging av kjønnssykdommer og bruk av prevensjon.

Når det gjelder Handlingsplanen for forebygging av uønsket svangerskap og abort 2004-2008, har Fylkesmannen i Buskerud hatt oppgaven med tildeling av prosjektmidler, knyttet til denne, siden 2007.

I 2008 ble 110.000,- fordelt på ulike prosjekter i kommunene Drammen, Lier, Øvre Eiker og Nedre Eiker. Eksempler på tiltak det ble søkt midler til er i hovedsak:

- drift av jente- og guttegrupper
- organiserte gruppebesøk på ungdomshelsestasjoner og
- utvikling av ulike undervisningsopplegg for ungdoms- og videregående skole inkludert spesialopplegg for ungdom med ikke-vestlig bakgrunn.

83.6 Smittevern

Status for smittevernområdet: Ingen spesielle endringer i 2008.

Felles fylkeskonferanse om smittevern avholdt sammen med Fylkesmannen i Telemark på Kongsberg 11.11.08 med 46 påmeldte deltakere, herav 11 helsesøstere og 19 kommune-/ smittevernleger. Foredragsholdere fra Helseinspektariatet, Folkehelseinstituttet, kommunene og lokalt helseforetak. Emner: Pandemi som modell for helsekriser, sykdomspanoramaet mht. smittsomme sykdommer, smittevernarbeid i relasjon til flyktninger og asylsøkere, chlamydia og andre seksuelt overførbare infeksjoner, foreslåtte endringer i tuberkuloseforskriften, legionellasituasjonen, nye veiledere innen smittevernarbeidet, lokale samarbeidserfaringer og utfordringer (herunder om infeksjonskontrollprogram). Behov for senere konferanser foreløpig ikke vurdert.

Det er ikke behandlet enkeltsaker etter lov om smittevern i 2008.

Resultatområde 84 Primærhelsetjeneste

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Deltar på "Kommunelegeforum" (avholdt 2 møter i 2008). Ikke deltatt/hatt møter med lokale samarbeidsutvalg

(LSU). Arrangert dialogkonferanse for kommuner og helseforetak om prehospital akutt-tjenester 23.01.08.

Kommunene varierer fra å ha meget velfungerende kommuneleger med stor aktivitet iht intensjonene i kommunehelsetjensteloven til kommuneleger i brøkdelsstillinger med minimal innsats. Fylkesmannen vil følge dette opp i 2009. Fylkesmannen er ikke kjent med at kommuner har LSU som ikke fungerer.

Fylkesmannen har ikke oversikt over i hvilken grad retningslinjene for røykeavvenning er kjent blant fastlegene. Dette er et oppdrag for partnerskapet for folkehelse i Buskerud.

Det er ikke kommet søknader om innvilgelse av midlertidig dispensasjon fra fastlegeordningen i 2008.

84.2 Turnustjeneste

Fylkesmannen i Buskerud har i 2008 avholdt 2 kurs i off. helsearbeid for turnusleger fra Buskerud, Vestfold og Telemark.

Det er avholdt 2 kurs i off. helsearbeid for turnusfysioterapeuter fra Buskerud, Vestfold, Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder.

2 kurs i akuttmedisin er avholdt i samarbeid med Fylkesmannen i Vestfold.

Det er ansatt egen gruppeveileder i 20 % stilling som har ansvar for veiledning av turnuslegene i kommunehelsetjenesten.

Det er ikke avholdt kurs for veiledere av turnusleger og turnusfysioterapeuter i 2008.

2 ganger i året gjennomføres elektronisk valg av turnusplass i kommunehelsetjenesten for turnusleger.

84.3 Lov om helsetjenesten i kommunene, klager og godkjenninger

Det henvises til avdelingens rapportering av tilsyns- og rettighetsaker til Statens helsetilsyn. Legemiddelhåndtering og -behandling har vært tema for systemrevisjoner rettet mot kommunale institusjoner og hjemmetjenester; se Statens helsetilsyns hjemmesider (tilsynsrapporter).

I 2008 har helseavdelingen ikke arrangert kurs rettet spesielt inn mot de aktuelle forskriftene (legemiddelhåndtering, habilitering/rehabilitering, individuell plan).

Det er i 2008 ikke behandlet saker om disponering av kontantytelser fra folketrygden eller saker med tema kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter.

Utover dette har vi løpende mottatt henvendelser og gitt råd og veiledning i forhold til kommunehelsetjensteloven og spesialisthelsetjensteloven med tilhørende forskrifter.

Lov om helsetjenesten i kommunene med tilhørende forskrifter. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMBU	0	0
Sum	0	

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Ingen særskilte aktiviteter innen dette området i 2008.

84.5 Helsetjenestetilbud til asylsøkere og flyktninger

Fylkesmannen har tidligere år overfor alle kommuner i fylket sørget for orientering om veilederen slik at samtlige kommuner skal ha forutsetninger for å ta i bruk veilederen. Vi har i løpet av året ikke hatt henvendelser om råd og veiledning på dette området.

Vi har avholdt én smittevernkonferanse i samarbeid med Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Fylkesmannen i Telemark med målgruppe kommuneoverleger og smittevernleger i kommunene, ledende helsesøstre, andre

smittevernansvarlige og beredskapskoordinatorer i kommuner og helseforetak. På konferansen ble belyst temaer rundt styringssignaler, roller i smittevernarbeidet, sykdomspanorama og aktuelt lovverk.

84.6 Helse- og sosialtjenester i et flerkulturelt samfunn

Kommunene i Buskerud inviteres årlig til Maihaugenkonferansen som er et samarbeid mellom Fylkesmannen i Oppland og Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet, Indre Østland. På konferansen er det ulike temaer innen helse- og sosialtjenester og kultur i et flerkulturelt samfunn.

84.7 Helsetjenestetilbud til personer utsatt for seksuelle overgrep eller vold i nære relasjoner

I samarbeid med Helsedirektoratet og fylkesmennene i Vestfold og Aust- og Vest-Agder har vi arrangert regional konferanse 1.-2. april om helsetjenestetilbudet til overgrepsutsatte. På konferansen ble det bl a gitt inngående orientering om "Overgrepsmottak. Veileder for helsetjenesten".

Status for overgrepsmottak i Buskerud er gitt til Helsedirektoratet. Buskerud har ett overgrepsmottak lokalisert til Drammen kommunale legevakt. Tilbudet omfattes av alle 21 kommuner i fylket + 2 kommuner i Vestfold med et totalt befolkningsgrunnlag på 262 000 innbyggere. Tilbakemeldinger gitt fra pasienter til legevakten tilsier at mottaket fungerer veldig bra.

84.8 Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Som et ledd i kapasitetsbyggingen for folkehelsearbeidet har Fylkesmannen lagt bred vekt på å trekke helsestasjons- og skolehelsetjenesten inn i partnerskapsarbeidet og satsingen på økt fysisk aktivitet, sunnere kosthold og redusert tobakksbruk blant barn og unge. Fylkesmannen har, som en viktig del av arbeidet med partnerskapet for folkehelse, bidratt til samarbeid mellom folkehelsekoordinatorer og helsesøstre. Det går sakte fremover i satsingen på å få disse gruppene til å delta sammen på nettverksmøter, kurs, konferanser og i utdanningsprogram der tverrfaglig samarbeid om livsstilsendring blant barn og unge, utjevning av sosialt betingede helseforskjeller og helse i kommunal planlegging er tema.

Det ble gjennomført et todagers kurs i spedbarnsernæring og ammekyndig helsestasjon i samarbeid med Nasjonalt kompetansesenter for amming i juni 2008. 76 jordmødre og helsesøstre deltok.

Når det gjelder gratis utdeling av vitamin D-dråper til spedbarn med innvandrerbakgrunn, så kjenner ikke fylkesmannen til noen kommuner som har tatt i bruk eller har fått forespørsel om å ta i bruk dette tilbudet.

I forhold til regjeringens strategiplan for barn og unges psykiske helse m.m., vises det til rapportering under 87.7 Opptrappingsplanen for psykisk helse.

84.9 Svangerskapsomsorgen

Helseavdelingen har ikke hatt saker som kan knyttes til utilstrekkelig jordmordekning i kommunene. I følge nøkkeltallene for helsesektoren hadde Buskerud 53,6 avtalte årsverk av kommunale jordmødre per 10 000 fødte barn. Dette tallet plasserer Buskerud over landsgjennomsnittet, men likevel lavere enn fylker det kan være naturlig å sammenlikne seg med.

Da hjemmebesøk innen rimelig tid etter fødsel kan knyttes til jordmordekning, har Fylkesmannen sett på tallene for dette:

Andelen nybakte foreldre som får hjemmebesøk innen tre uker etter fødsel i Buskerud er synkende, som for de andre fylkene i landet. I 2007 fikk 75 % av de nyfødte besøk av jordmor innen tre uker, noe som plasserer Buskerud i tredjedelen av fylker med lavest andel besøk.

84.10 Kjønnslæstelse

Arbeidet med kjønnslæstelse ivaretas av helseavdelingen og sosial- og familieavdelingen. Det samarbeides med oppvekst og utdanningsavdelingen ved behov.

Folkehelserådgiver har deltatt på nettverksmøtet om kjønnslemlestelse i regi av Helsedirektoratet høsten 2008. Fylkesmannen arrangerte 25.11.08 en fagdag om kjønnslemlestelse. Primært var kurset ment for kommunalt barnevernspersonell, men helsesøstere og jordmødre ble invitert (40 deltakere). Den lave påmeldingen kan skyldes at en stor konferanse om samme tema ble gjennomført høsten 2007, hvor det møtte over 250 deltakere fra bl.a. skole, oppvekst, helse og sosialtjeneste. Fylkesmannen, Sykehuset Buskerud HF- Kvinneklinikken og RVTS reg. sør samarbeidet om planlegging og gjennomføring av denne.

Helseavdelingen fikk i 2008 kr. 200.000,- til arbeid med tiltak 16 og 22 i handlingsplanen. Fylkesmannen tok kontakt med relevante kommuner, og fikk inn fire søknader på midlene. Pengene ble fordelt på ulike prosjekter i

- Drammen,
- Lier,
- Røyken og
- Sykehuset Buskerud HF- Kvinneklinikken.

Mottakerne av tilskuddsmidlene (ledere for helsestasjonene/ virksomhetsledere for helse, Kvinneklinikken) skal i samarbeid med Fylkesmannen, brukerrepresentant(er), Søndre Buskerud politidistrikt og RVTS reg. sør etablere et samarbeid/ nettverk for videre oppfølging av prosjektene med erfaringsoverføring til andre kommuner, nettverksbygging, kurs og kompetanseutvikling m.m.

84.11 Tannhelse

Fylkestannhelsetjenesten i Buskerud er en viktig bidragsyter og samarbeidspartner i folkehelsearbeidet på både regionalt og lokalt nivå. Ledende overtannpleier er med i styringsgruppen og arbeidsgruppen for folkehelsearbeidet i Buskerud.

Fylkestannhelsetjenesten gjør kontinuerlig kartlegginger av spisevaner og tannhelsen til ulike grupper og i ulike geografiske områder i fylket. Fylkestannhelsetjenestens funn, særlig i forhold til marginaliserte grupper, er med og påvirker innhold og retning i folkehelsearbeidet kommunalt og regionalt.

Tannhelsetjenesten har fast og forpliktende samarbeid med ulike tjenesteområder i alle kommunene i Buskerud:

- Helsestasjons- og skolehelsetjenesten
- Helse- og sosialtjenesten:
  - o Psykisk utviklingshemmede over 18 år
  - o Personer i psykisk helsevern
  - o Personer i kommunal rusomsorg
- Pleie- og omsorgstjenesten
  - o Langtidsbrukere i institusjon
  - o Langtidsbrukere i hjemmesykepleie

Dette samarbeidet er regulert med samarbeidskontrakt, hvor lovgrunnlag og ansvarsfordeling mellom tjenestene er nedfelt. Det blir gjennomført samarbeidsmøter med de ulike tjenesteområder 1-2 ganger årlig, etter avtale. I tillegg kommer opplæring/veiledning etter behov.

Det gjennomføres møte med kommuneledelsen i alle kommuner en gang i året. Her blir tannhelsesdata for kommunen presentert, med vekt på evt. sosial ulikhet i helse. Andre forhold som tas opp er personellsituasjonen, klinikkstruktur, utfordringer i samarbeid og evt. felles satsingsområder.

Det gjennomføres ulike typer prosjekter og samarbeid som ikke er avtalesfestet. Dette kan være samarbeid med barnehager, skoleundervisning på ulike nivåer, fra grunnskole til høgskole. Samarbeid med flyktningsjeneste, pensjonistforeninger, diabetesforeninger og lignende. Samarbeid med barnevernstjenesten i alle kommuner. Overtannpleier hadde informasjon for barnevernsledere på samling arrangert av Fylkesmannens Sosial- og familieavdeling. Etter dette er det laget et system for melding til barnevernstjenesten, og disse har deltatt på møtene med kommuneledelsen.

Folkehelsearbeid er fast tema på alle ledermøter, distriktsmøter og på det årlige etatsmøtet i tannhelsetjenesten.

Resultatområde 85 Spesialhelsetjenesten

85.1 Abortloven

I Buskerud er det abortnemnd ved Sykehuset Buskerud HF, Ringerike sykehus HF og Blefjell sykehus HF.

Det har i 2008 vært behandlet seks søknader om svangerskapsavbrudd som er videresendt til Klagenemnd ved Rikshospitalet.

Følger opp og utbetaler honorar til deltagerne i abortnemnd (primærnemnd).

85.2 Sterilisering

Ingen saker behandlet i 2008.

85.3 Lov om transplantasjon

Ingen saker i 2008.

85.4 Tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler

Fylkesmannen har i 2008 gitt 23 leger generell tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler.

150 leger har fått spesiell tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler til 314 pasienter.

Antall saker behandlet: 337

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid: 2 (dager)

Tillatelser til å rekvirere sentralstimulerende legemidler. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMBU	337	2
Sum	337	

85.5 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Ingen saker i 2008.

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMBU	0	0
Sum	0	

85.6 Godkjenning av private sykehus, privat medisinsk laboratorie- og røntgenvirksomhet*

Ingen saker i 2008.

85.7 Funksjonsprogram for nye offentlige sykehusbygg

Ingen saker i 2008.

Resultatområde 86 Omsorgstjenester

86.1 Omsorgsplan 2015

Det er etablert en arbeidsgruppe ved embetet hvor både helse-/ sosialfaglig og økonomifaglig kompetanse er representert.

Kommunene blir fulgt opp på ulike måter. Fylkesmannen arrangerte en todagers oppstartskonferanse i januar 2008 som samlet over 100 personer. Det er etablert kontaktpersoner for Omsorgsplan 2015 i hver kommune som får meldinger/ nyheter via epost. Opplysninger som er av interesse for arbeidet med omsorgsplanen, legges ut på fylkesmannens hjemmeside. Kommunene følges videre opp via dialogmøter, besøk i kommunene og ellers via telefonkontakt/ korrespondanse. Fylkesmannen følger også med kommunenes gjennomføringen av hovedstrategiene ved å gjennomgå vedtatte kommuneplaner, helse- og omsorgsplaner, budsjett/regnskap og gjennom Kostra/ IPLOS-rapportering.

86.2 Demensplan 2015

Det er stort fokus på utvikling av demensomsorgen i kommunene i Buskerud.

På fylkesmannens oppstartskonferanse i januar 2008 ble Helsedirektoratets rapport "Glemsk, men ikke glemt" og "Den gode dagen" presentert og gitt bred dekning.

Ni kommuner i fylket deltar i Nasjonalt kompetansesenters program for modellkommuner innen demens. Helsedirektoratets oppstartssamling ble avholdt i Drammen i mars 2008 med god oppslutning. Videre valgte Helse- og omsorgsdepartementet å avholde sin presselansering om modellkommunene i Region sør på Hallingstادتunet i Lier kommune i juni 2008. Dette resulterte i god pressedekning i lokalaviser og innslag på radio/lokalTV.

Arbeidet med å etablere pårørendeskoler og dagtilbud er i gang i flere kommuner, flere har startet opp.

Tre kommuner i Numedal har startet opp interkommunalt samarbeid om demenssatsingen, og har bl.a. ansatt en felles demenssykepleier/ koordinator i 2008.

Fylkesmannen har deltatt på todagers samling i regi av Nasjonalt kompetansesenter i november 2008, og har videreformidlet informasjon om "Demensomsorgens ABC" i brev form. Interessen for å delta er stor, det ble i 2008 meldt inn fra kommunene om over 200 interesserte deltagere.

Søknader om opplæringsmidler til kompetansehevede tiltak innen demens er prioritert gjennom tilskudd fra "Kompetanseløftet 2015". Fylkesmannen har bevilget midler til Høgskolen for å få etablert en videreutdanning i demens for høgskoleutdannet personell, denne startet opp i januar 2009. Drammen kommune har ved Geriatrisk kompetansesenter i samarbeid med sykehuset Buskerud og Høgskolen i Buskerud etablert en enhet for forskning-fag- og kompetanseutvikling. Denne gir nå et tilbud om formell kompetanse til 80 ansatte (50 fra Drammen og 30 fra omkringliggende kommuner) innen bl.a. demens. Utdanningen ble godkjent som fagskole i 2008. Åtte kommuner i midt fylket har i 2008 etablert videreutdanning i demens sammen med Dyrmyr videregående skole i Kongsberg.

Det er gitt tilsagn om investeringstilskudd til 53 nye sykehjemsplasser/ omsorgsboliger i 2008. Med unntak av 4 enheter for mennesker med psykiske lidelser er de øvrige tilrettelagt for demente.

86.3 Kompetanseløftet 2015

Fylkesmannen har den 1. mars 2008 avgitt rapport til Helsedirektoratet om kommunenes gjennomføring av Kompetanseløftet 2015. I rapporten inngikk også en vurdering av status i fylket og av områder hvor det er størst utfordringer (bl.a. antall ansatte uten formell kompetanse, deltidsarbeid, avgang fra yrkene mm). Oppdatert rapport ble avgitt 1. juli 2008.

Fylkesmannen fordelte ca. 5,3 millioner kroner til kompetansegivende tiltak i 2008. Det kom inn søknader for tilsammen ca. 12 millioner kroner, så interessen for opplæring er stor. Den største delen av midlene ble fordelt til kommunene etter søknad og vurdering av behov, men det ble også gitt tilskudd til Høgskolen for igangsetting av videreutdanning i demens, og det ble gitt tilskudd til KS for opprettelse av en ny rekrutteringspatrolje i nedre

Buskerud. En mindre sum gikk til Sykehuset Buskerud for et samhandlingsprosjekt om "Forebygging av fall blant eldre" og endelig ble det gitt tilskudd i forbindelse med igangsettingen av opplærings tiltak ved Undervisningssjukeheimen i Ål.

Fylkesmannen har i 2008 deltatt i forbindelse med etablering av en desentralisert sykepleierutdanning i Hallingdal.

Det er etablert en fast gruppe i forbindelse med arbeidet med "Aksjon helsefagarbeider" i Buskerud som ledes av fylkesmannen. Der er KS, fylkeskommunen, Fagforbundet og Kommunenes opplæringskontor for helsefagarbeidere representert.

86.4 Investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger

Fylkesmannen har god dialog med Husbanken, region Sør, vedrørende investeringstilskudd til sykehjem og omsorgsboliger. Vi har regelmessig dialog om aktuelle søknader/ henvendelser fra kommunene. Fylkesmennenes representanter innen i regionens embeter på dette området har i tillegg hatt 2 heldagsmøter med Husbanken i 2008.

Fylkesmannen foretok i mai 2008 en kartlegging av kommunenes behov/ planer for bygging av sykehjem/ omsorgsboliger for perioden 2008-2015. Denne viste et anslått behov for 744 nye enheter i perioden: 248 sykehjemsplasser, renovering av 125 eldre sykehjemsplasser og 371 nye omsorgsboliger. Noen kommuner besvarte ikke henvendelsen da de på det tidspunktet hadde planer under utarbeidelse. Det endelige behovet vil nok derfor bli noe høyere.

Fylkesmannen følger utviklingen gjennom kontakt med kommunene. Mange kommuner har vedtatt helse- og omsorgsplaner som inkluderer kartlegging av behov for nye boliger for ulike grupper i befolkningen, disse oversendes alltid til fylkesmannen for orientering. Vi planlegger et dagsseminar med kommunene sammen med Husbanken i løpet av året.

Fylkesmannen avga uttalelse/ innstilling til Husbanken i 11 saker/ søknader i 2008. Av disse var det en som fikk avslag (Hurum kommune søkte om midler til etterinstallering av overrislingsanlegg i et eldre omsorgsboligkompleks, men fikk avslag da dette faller utenom kriteriene). En søknad er innstilt til tilskudd, men "står på vent" til 2009 da midlene for 2008 var oppbrukt.

De øvrige prosjektene fikk tilsagn om tilskudd i 2008.

86.5 Kvalitet i helse- og omsorgstjenesten

Fylkesmannen har i 2008 arrangert en to dagers konferanse for ledere i pleie- og omsorgssektoren i kommunene. Det ble her bl.a. fokusert på status for arbeidet med satsingsområdene i Stortingsmelding nr 25 - "Mestring, muligheter og mening". I tillegg er det gitt råd og veiledning til kommunene og det er i stor grad fokusert på både internkontrollforskriften og kvalitetsforskriften når det er gjennomført tilsyn i kommunene.

I den etablerte videreutdanningen i rus- og psykisk helsearbeid ved Høgskolen i Buskerud har Fylkesmannen i 2008 bistått med undervisning i kvalitetsforskriften sett i sammenheng med andre sentrale politiske føringer på rus- og psykiatrifeltet.

86.6 Legetjenester i sykehjem. Undervisningssykehjem

Legetjenester i sykehjem:

Fylkesmannen gjennomførte våren 2008 en kartlegging/ oppsummering og vurdering av kommunenes fastsetting av lokal norm for legetjenester i sykehjem. Fylkesmannen hadde i denne forbindelse kontakt med samtlige kommuner, både skriftlig, muntlig, på epost og saken ble også tatt opp i dialogmøter mellom kommuneledelsen og Fylkesmannen. Saken ble også grundig informert om på Fylkesmannens todagers konferanse med kommunene i januar 2008.

Etter endel påminning svarte i alt 18 av 21 kommuner. Fylkesmannen har sammenfattet kommunenes tall i angitt tabell, samt gitt kortfattet vurdering av den enkeltes kommunes plantall og den planlagte gjennomføringsprosessen.

I henhold til SSB-statistikk var legedekningen i sykehjem i Buskerud i 2007 gjennomsnittlig 0,35 legetimer per

uke, mens landsgjennomsnittet var 0,31. Etter de innsendte plantall er det planlagt en økning i fylket på 136 timer per uke, noe som tilsvarer 3,7 årsverk.

Undervisningssykehjem:

Buskerud fikk sitt undervisningssykehjem i 2008. Det var fem sykehjem som søkte, og fylkesmannen deltok i utvelgelsesprosessen, ved gjennomgang av søknadene og intervjuer på de sykehjem som hadde søkt. Etter at Ål bu- og behandlingssenter ble valgt ut, har fylkesmannen hatt tett kontakt med kommunen om oppstartsprosessen. Det er nå ansatt prosjektleder i hel stilling ved sjukeheimen, Høgskolen i Buskerud har avsatt mye ressurser for samarbeid om opplæringsprosjekter og kunnskapsspredning. Fylkesmannen har deltatt på første møte i styringsrådet som var i desember 2008, og vil følge arbeidet videre.

Fylkesmannen har også avgitt uttalelse til Hovedundervisningssykehjemmet i forbindelse med søknader om tilskudd til lindrende behandling.

86.7 Økt forvaltningskompetanse. Saksbehandling i helse- og sosialtjenesten

Fylkesmannen i Buskerud, Helseavdelingen og Sosial- og familieavdelingen, har i flere år gjennomført to dagers kurs i saksbehandling for helse- og sosialtjenesten, pleie og omsorg. Disse kursene har vært avholdt årlig, med henholdsvis grunnkurs og videregående kurs annet hvert år. Slike kurs ble ikke gjennomført i 2008 grunnet lav påmelding. Fylkesmannen har imidlertid gjennomført andre saksbehandlingkurs med mer avgrensede tema. Dette gjelder bla kurs for kommunalt ansatte som jobber direkte eller indirekte med klienter med en rusavhengighet og/eller psykisk lidelse. Det ble her fokusert på rettssikkerheten for denne brukergruppen gjennom retten til informasjon, tilgang til tjenester gjennom søknader og påfølgende vedtak og klagerett. Den generelle forvaltningsretten var knyttet opp mot vilkårene for tjenester etter sosialtjenesteloven kap 4, 5 og 6 og de særlige utfordringer rusavhengige har i møtet med forvaltningen.

Videre er det gjennomført kompetanse- og formidlingstiltak spesielt rettet mot kommunens arbeid med tvang og makt overfor psykisk utviklingshemmede etter sosialtjenesteloven kap 4A. Det er i 2008 avholdt seks kompetansetiltak over åtte dager. Samlet har det deltatt over 300 ansatte fra kommunene i fylket. Det er også gjennomført fire fagsamlinger med saksbehandling som tema. Her har også spesialisthelsetjenesten deltatt. Fylkesmannen har jevnlig møter med spesialisthelsetjenesten for å sikre at den informasjonen de formidler til kommunen, er i samsvar med vår forståelse av aktuelt regelverk. Det er også gjennomført konkret opplæring av ansatte i spesialisthelsetjenesten. I tillegg har vi i 2008 hatt dialogmøter med to kommuner hvor Fylkesmannen ga konkret veiledning i forhold til den kommunale saksbehandlingen.

For å sikre en bedre saksbehandling av søknader om tjenester etter sosialtjenesteloven kap 4, ble det i 2008 arrangert en kursdag spesielt for bestillerenhetene i kommunene. Kursdagen besto av ordinær undervisning, refleksjon og gruppeoppgaver. Oppgavene var knyttet til de problemstillingene som fremkommer av de sakene Fylkesmannen har hatt til behandling som klageinstans de siste årene. Fylkesmannen har også gjennomgått og systematisert våre avgjørelser av klagesaker etter sosialtjenesteloven kap 4. Dette er gjort tilgjengelig for både kommuner og publikum på vår internettside. Vi håper dette vil gi en god læring i forhold til saksbehandlingen fordi kommunene da vil se hva som er årsaken til at det kommunale vedtaket ble opphevet eller omgjort.

86.9 Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemming

Det er i 2008 etablert to nettverk for kommunalt ansatte som jobber med dette området. Begge nettverkene har hatt to møter. Det er også gjennomført et dialogmøte med en kommune og det avholdes jevnlig møter med spesialisthelsetjenesten. I 2008 ble det gjennomført to systemrevisjoner rettet mot kommunens arbeid etter sosialtjenesteloven kap 4A. I begge kommunene ble det konstatert avvik. Det er også i samme periode gjennomført 20 stedlige tilsyn som følge av at Fylkesmannen har overprøvd mange nye vedtak i 2008. For å sikre en bedre kompetanse i kommunen har vi i 2008 prioritert å bistå kommunene med opplæring. Vi har gjennomført kurs for ti kommuner i løpet av året. Vi har også hatt en gjennomgang av kap 4A for spesialisthelsetjenesten. For å lette den kommunale saksbehandlingen har vi i samarbeid med andre embeter utarbeidet nye maler som skal benyttes i disse sakene.

Gjennom både tilsyn og opplæring i kommunene har vi avdekket uhjemlet bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming. Vi mener det er en sammenheng mellom disse aktivitetene (tilsyn og opplæring) og den store økningen i antall meldinger om skadeavvergende tiltak (en økning på 3 136 meldinger fra 2007) i

2008. I tillegg tror vi økningen har sammenheng med at kommunene ikke fatter nye vedtak etter at vedtaksperioden har utløpt. Enkelte meldinger er også et resultat av at kommunene benytter tjenesteytere som ikke er kvalifisert til å gjennomføre tiltaket eller har innvilget dispensasjon for å gjennomføre de godkjente tiltakene.

86.10 IPLOS – individbasert pleie- og omsorgsstatistikk

Fylkesmannen har i september 2008 deltatt på todagers opplæring i Helsedirektoratet om IPLOS. E-læringsystemet er tatt i bruk.

Fylkesmannen har orientert kommunene om rutineene for håndtering av krav om innsyn i IPLOS-registeret. Videre har vi informert via hjemmesiden vår om konferanse om IPLOS for rådmenn/ ordførere i kommunen. Vi har også besvart ulike henvendelser fra kommunene om sikkerhetsløsninger etablert i IPLOS, forhold til Datatilsynet mm. Ellers fungerer fylkesmannen som bindeledd mellom kommunene og Helsedirektoratet vedørende spørsmål om IPLOS, og vi holder oss oppdaterte i forhold til rapporter, ny veileder, nye kravspesifikasjoner og annen informasjon som utgis fra Helsedirektoratet.

Resultatområde 87 Psykisk helse

87.1 Tvungen undersøkelse

Fylkesmannen i Buskerud behandlet ingen klager på tvungen undersøkelse i 2008.

87.2 Behandling uten eget samtykke

Fylkeslegen har i 2008 mottatt og behandlet 32 klager på behandling uten eget samtykke. Sykehusenes vedtak fattes med hjemmel i Psykisk helsevernloven § 4 - 4. Klager fikk medhold i 1 klagesak. I 31 saker fikk klager ikke medhold. Median og gjennomsnittlig saksbehandlingstid (variasjon 0-4 dager) var 1 dag.

<u>Saksbehandlingstid</u>	<u>Antall</u>
Samme dag	10
1 dag	20
2 dager	1
3 dager	0
4 dager	1

I 2008 hadde fylkesmannen til behandling 1 vedtak om behandling med ernæring i hht. psykisk helsevernlovens § 4-4 b (tilføring av ernæring uten eget samtykke). Vedtaket ble opphevet grunnet formalfeil; varigheten av tiltaket var ikke angitt.

87.3 Privat forpleining i det psykiske helsevernet

Fylkesmannens Helseavdeling har ikke hatt konkrete saker vedrørende privat forpleining i det psykiske helsevern i 2008. Vi har imidlertid fått en del telefonhenvendelser med anmodning om råd og veiledning i forbindelse med pasienter som vurderes utskrivningsklare, og som skal tilbakeføres til opprinnelig bostedskommune, eventuell til annen kommune som pasienten ønsker å bosette seg i.

87.4 Godkjenning av institusjoner som skal ha ansvar for tvungent psykisk helsevern

Følgende institusjoner er godkjent i 2008:

Bergfløtt Behandlingssenter - midlertidig godkjenning til 10.03.09
Sykehuset Buskerud, Psykiatrisk avdeling Lier
Sykehuset Buskerud, BUPA
Drammen DPS
Blefjell sykehus Kongsberg, KDPS, Voksenpsykiatrisk avdeling

87.5 Vedtak om overføring

Det har ikke vært behandlet slike saker hos Fylkesmannen i Buskerud i 2008.

87.6 Forpleining, kontroll og tilsyn med pasienter i det psykiske helsevern

Fylkesmannen har ikke hatt noen utgifter i 2008 til gjennomføring av tvungent psykisk helsevern i norske sykehus for pasienter som ikke har bosted i riket.

87.7 Opptappingsplan for psykisk helse

De følgende opplysninger/ data tar utgangspunkt i kriteriene for utbetaling i 2008.

Rapportering fra kommunene ved utbetaling av 1. termin

- alle kommuner har innrapportert bruk av øremerket tilskudd for 2007
- alle kommuner har innrapportert det totale beløp som brukes til målgruppen psykisk syke.
- alle kommuner fyller kriterier til utbetaling av 1. termin øremerket tilskudd.

Rapportering fra kommunene ved utbetaling av 2. termin

Barn og unge

- Alle kommuner har Helsestasjon for ungdom. De største kommuner har eget tilbud, mens det for mindre kommuner er et interkommunalt tiltak.
- Alle kommuner bruker minimum 20% av øremerket tilskudd psykisk helse til barn og unge.

Brukermedvirkning

Det er en utfordring for de små kommuner å etablere lokallag av brukerorganisasjoner. Mental helse Buskerud har hjulpet kommunene i dette arbeidet og løsningen ser ut til å være interkommunale lokallag. Tilskudd til brukerorganisasjoner og lignende er for 2007 kr 3 152 000. Det er totalt 18 kommuner som prioriterer dette. I tillegg gjennomføres det brukerundersøkelser i 10 kommuner. Dialogmøter, brukerråd og brukerdeltakelse i planlegging av tiltak og rullering av planer benyttes i alle kommuner.

Individuell plan

Kommunene rapportere en økende bruk av IP overfor målgruppen. Alle kommuner er oppfordret til å kartlegge bruk av IP. De kommuner som aktivt benytter IP, bruker dette verktøy som et viktig insitament i planlegging og organisering av tjenesten til målgruppen.

Organisering

De fleste kommuner har organisert psykisk helsetjeneste som en egen virksomhet men det kommer signaler nå i slutten av planperioden som kan tyde på at dette er i endring. Små kommuner vil i større grad enn tidligere dra nytten av å inkorporere psykiatriske sykepleiere m.fl. inn i pleie og omsorgstjenesten. Dette kan være bekymringsfullt med tanke på at mennesker med psykiske lidelser igjen kan komme til å bli nr 2 på listen i den kamp det er om ressurser og prioriteringer i kommunene.

Aktivitetsøkning/ stillinger

Det er 19 kommuner som øker med 34 stillinger totalt fra foregående år. En kommune har ingen økning. En kommune reduserer med 0,3 stilling men øker den kommunale lønnskostnaden til barn og unge, også utover hva denne reduksjonen ville kostet.

Staten ber om rapportering på øremerket tilskudd, mens man i kommunene ser på hele den psykiske helse virksomheten under ett.

Plan integrert i kommunenes økonomiplaner

Alle kommuner har politisk vedtatt økonomiplan frem til 2010 hvor psykisk helseplan er en av delplanene. Ikke alle kommuner har tallfestet psykisk helseaktivitet i sin økonomiplan. De forklarer dette med at psykisk helsearbeid utføres i flere av kommunenes etater/ virksomheter og inngår i disse etaters økonomitall. Planen for psykisk helsearbeid er blitt så integrert at det er en utfordring å skille kommunenes egne midler og de øremerkede tilskudd.

Samarbeidsrutiner 1./2. linjen

Spesialisthelsetjenesten har gjennomført dialogmøter med "sine" kommuner over flere år og resultatet vises gjennom de avtaler som er etablert.

Alle kommuner har samarbeidsavtaler med spesialisthelsetjenesten på et overordnet plan, dvs mellom sykehusledelse og kommuneledelse. Organisert samarbeid på kommunalt nivå ved alle regioner i fylket er i ferd med å sluttforhandles.

Midtregionen har en utfordring i samarbeidet da det både er Ringerike sykehus og Modum Bad som deler på oppgavene overfor kommunene i sin region, men arbeidet går forsiktig fremover.

I nedre region har samarbeidet resultert i tiltak som Ambulant akutt-team, Rehabiliteringsteam og et samarbeidsprosjekt om brukermedvirkning (MB prosjektet) mellom kommunene, psykiatrisk avdeling og Høgskolen i Buskerud.

Kompetanseheving

Tilskuddsordningen til videreutdanning i psykisk helsearbeid startet i begynnelsen av 1990-årene. Det har vært en jevn økning av antall kandidater på +/-10 årlig i planperioden. I 2007 startet videreutdanning i Psykososialt arbeid for barn og unge. Det er til sammen 11 kandidater som har startet denne utdanning etter at tilbudet ble etablert.

Overføring av øremerket tilskudd

Det ble overført kr 7 763 000 fra 2008 til 2009. Overføringene skyldes i det vesentligste problemer med å få søkere til nyopprettede stillinger innen psykisk helsearbeid. Andre årsaker er utsatt bygging av boliger med dertil forsinkelse av tilsetninger.

Samarbeid med rusfeltet.

Fylkesmannens helseavdeling har sammen med Sosial – og familieavdelingen utarbeidet en kompetanseplan for dette fagfeltet i samarbeid med fylkesmenn i region sør og Borgestadklinikken. Kompetanseplanen er for perioden 2009-2010. For øvrig har den årlige konferansen for kommunene vært gjennomført.

Informasjonsstrategi

Helsedirektoratets mal for nettbasert informasjonsstrategi i kommunene er benyttet av 8 kommuner i Buskerud og vi er dermed det fylket som leder an i bruk av dette verktøyet. Flere av de kommuner som ikke benytter dette verktøyet, har utviklet sine nettsider på egenhånd.

Utviklingsarbeid

Det foregår mye godt utviklingsarbeid i kommunene i Buskerud. Vi kan nevne TT-kurs i Modum, et tilbud til ungdom som sliter med depresjon, "Ut i naturen" på Kongsberg, tilbud til psykisk syke om å få hjelp til å komme seg ut, Koboltprosjektet på Kongsberg for barn og unge med spesielle behov, forebyggende tiltak og boliger, Ambulante tjenester i Hallingdal, et forprosjekt, Psykiatrisk Ambulant akutt-team i Drammensregionen.

Samarbeid med Helsedirektoratet og øvrige fylkesmenn

Det har vært avholdt 4 nasjonale samlinger for rådgivere i psykisk helse. I tillegg har vårt embete en representant i arbeidsutvalget i helsedirektoratet som har hatt 4 møter i 2008.

I samarbeid med fylkesmennenes rusrådgivere ble det arrangert en vellykket studietur til Amsterdam høsten -08. Programmet fokuserte på tiltak for mennesker med lidelser innen rus/ psykiatri.

Samlinger med kommunene

Det har vært to Samhandlingsforum i 2008. Målgrupper er kommunene, NAV, spesialisthelsetjenesten og brukerorganisasjoner.

Effektiviseringsnettverket for psykiatri i samarbeid med KS er et positivt tiltak som vi håper flere kommuner vil benytte seg av fremover. Ellers har det vært konstruktive møter med kommuner alene eller sammen med spesialisthelsetjenesten

87.8 Dispensasjon fra forskrift om faglig ansvarlig for vedtak i det psykiske helsevernet

Det har ikke vært behandlet slike saker hos Fylkesmannen i Buskerud i 2008.

87.9 Godkjenning av psykiatriske poliklinikker

Følgende stillinger er godkjent og besatt per 31.12.07:

	Godkjente	Besatte
Sykehuset Buskerud, Psykiatrisk klinikk		
- DPS poliklinikken	49,9	58,9

- BUPA	62,75	65
Bergfløtt Behandlingssenter, poliklinikk	5,5	5,5
Kongsberg psykiatriske senter		
- Voksenpsykiatrisk poliklinikk	31	22,17
- PUT Kongsberg	4	2,2
- BUP Kongsberg	16	14
Ringerike psykiatriske senter/ Hallingdal sjukestugu Psyk. enhet		
- Voksenpsykiatrisk poliklinikk	24,2	33,35
- PUT/Rusteam	4	4
- Barne- og ungdomspsykiatrisk polikl.	22,5	23
Modum Bad		
- Psykiatrisk poliklinikk	6	6,4

87.10 Gjennomføring av tvungent psykisk helsevern for personer som ikke har bosted i riket

Ingen hjemsendelser gjennomført i 2008.

Resultatområde 88 Rusområdet

88.1 Alkoholoven

Fylkesmannen behandlet 3 klager, og kommunens vedtak ble opprettholdt i alle sakene.

Vi har en rettsavgjørelse fra lagmannsretten hvor vi fikk fullt medhold.

88.2 Rusmiddelarbeid

Det er ansatt egen rusrådgiver ved embetet som har som oppgave å følge opp våre ansvarsområder i Opptrappingsplanen på rusfeltet.

Tilskuddsordningen

Fylkesmannen forvalter tilskuddsordningen på rusfeltet fra og med 2008. Dette innebærer at vi må sikre at ordningen gjøres kjent for målgruppen og kontrollere og følge med ordningen i samsvar med de fastlagte kriterier og gjeldende regelverk. I 2008 har vi forvaltet fire tilskudd på rusfeltet og det overordnede målet er å redusere de negative konsekvensene rusmiddelmissbruk har for enkeltpersoner og for samfunnet. Formålet med tilskuddsordningen er å fremme fag- og metodeutvikling i det kommunale rusarbeidet. 5 kommuner er tildelt tilskudd til lavterskel helsetiltak for rusmiddelmissbrukere (LAV), 3 kommuner får tilskudd til oppfølging av pasienter i legemiddelassistert rehabilitering (LAR) og 8 kommuner får tilskudd for styrke kommunens helhetlige tjenestetilbud til personer med rusrelaterte problemer (STYRK). Samlet er det 11 ulike kommuner som mottok tilskudd i 2008 og det ble fordelt kr 3 427 574. I Buskerud er det ingen kommuner som har søkt om tilskudd i 2008 til forsøk med bruk av koordinerende tillitspersoner. Fylkesmannen har som tilskuddsforvalter etablert rutiner for å sikre kontroll med bruken av tilskuddet gjennom skriftlig rapportering og besøk i tilskuddskommunene og tiltakene.

Opplærings- og informasjonstiltak

Vi har i 2008 videreført samarbeidet med Høgskolen i Buskerud når det gjelder videreutdanning i rus- og psykisk helsearbeid. Det gjennomføres fire moduler som samlet gir 60 studiepoeng. Vi har bidratt både ved planleggingen av innholdet i de ulike modulene, og som foreleser. Det er også gitt ekstra økonomisk tilskudd til de kommunene som har studenter i denne videreutdanningen for å øke muligheten for deltakelse. Tilskuddet skal benyttes til litteratur, reiseutgifter, vikarutgifter og studieavgift til høgskolen. Det har vært svært god oppslutning om utdanningen og gode tilbakemeldinger fra studentene. Nytt studium starter i 2009 og det vil da være 60 studenter under utdanning. Vi anser dette som en svært god modell for utvikling og kompetanseheving i det kommunale rusarbeidet.

En annen modell for utvikling av kommunens rusarbeid er det nylig etablerte Bistandsteamet i Drammen kommune. Vi har bidratt med veiledning og informasjon inn i dette arbeidet som har resultert i et team som jobber

	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 75	6	1	6	1
Resultatområde 76	7	18	7	18
Resultatområde 77	98		98	0
77.4 Førerkortsake	76		0	0
Resultatområde 83	66		66	0
Resultatområde 84	67	13	67	13
Resultatområde 85	32		32	0
Resultatområde 86	65	13	65	13
Resultatområde 87	8	40	8	40
Resultatområde 88	9	22	9	22
Sum:	358	107	358	107

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 81 Tilsyn og klagesaksbehandling etter sosialtjenesteloven

Se rapportering på resultatområdets underpunkter. Våre aktiviteter er prioritert etter en vurdering av risiko for svikt og den enkeltes rettsikkerhet. Antall klager på kommunale vedtak fattet etter sosialtjenesteloven er noe redusert i 2008. Fylkesmannen i Buskerud mottar likevel - i landsmålestokk - et høyt antall klagesaker. Vi prioriterer disse sakene og har kort saksbehandlingstid. Kun i en sak har saksbehandlingstiden oversteget tre måneder. Vi har spesielt dette året prioritert tilsyn med tjenester til personer med psykisk utviklingshemming. Vi har hatt mange stedlige tilsyn for å følge opp deres tjenestetilbud generelt og regulering i bruk av tvang spesielt.

81.1 Planlagte tilsyn

Fylkesmannen har utarbeidet tilsynsplan for 2008 innen fastsatt frist. Det er gjennomført 11 tilsyn med sosialtjenesten utført som systemrevisjon. Dette er ett tilsyn mer enn det fastsatte resultatkravet. Seks av tilsynene er knyttet til kommunale sosial- barnevern- og helsetjenester til barn og unge. På bakgrunn av en risiko- og sårbarhetsanalyse ble det også gjennomført tre stedlige tilsyn i barne- og avlastningsboliger og ett tilsyn i ett privat omsorgstiltak for rusmisbrukere. I forbindelse med vårt arbeid etter sosialtjenesteloven kap 4A ble det også gjennomført 20 stedlige tilsyn i henhold til § 4A-5.

81.2 Områdeovervåking

Fylkesmannen har etablert interne rutiner for å sikre at informasjonen som innhentes via tilsyn, klagesaker og andre relevante kilder blir systematisert og gjort tilgjengelig slik at det kan hentes ut ved f.eks planlegging og prioritering av tilsyn. I 2008 er det også gjennomført en egen kartlegging av tjenesten praktisk bistand etter sosialtjenesteloven § 4-2a til personer over 67 år. Dette fordi vi gjennom ulike kilder fant det nødvendig å undersøke hvorvidt det er slik at det er få klagesaker fra denne persongruppen til tross for at tjenesten reduseres eller det blir vanskeligere å få innvilget hjelp fra kommunen. Resultatet av kartleggingen har gjort det nødvendig å igangsette systemrettet tilsyn i de kommunene som enten har få søknader i forhold til befolkningsgrunlaget eller har en stor prosentvis reduksjon i antall saker uten at avgjørelsene påklages.

81.3 Klager etter sosialtjenesteloven

Fylkesmannen mottok 306 klagesaker etter sosialtjenesteloven i 2008. Dette er en reduksjon i forhold til tidligere år. Ved utgangen av året hadde vi behandlet 311 saker. 241 saker var knyttet til sosialtjenesteloven kap 5, 63 saker etter kap 4 og syv klager etter andre bestemmelser etter sosialtjenesteloven. I ca 15% av sakene fikk klager medhold. Alle saker med unntak av en hadde en saksbehandlingstid på tre måneder eller mindre. Dette er et bedre enn resultatkravet som er fastsatt av Helsetilsynet. 74,6 % av sakene ble avgjort innen to uker etter at de var mottatt av Fylkesmannen.

81.4 Spesielle oppgaver etter sosialtjenesteloven kap. 4A

Fylkesmannen har mottatt 4 678 meldinger om skadeavvergende tiltak i nødsituasjoner. Dette er en kraftig økning i forhold til tidligere år noe vi mener skyldes økt bevissthet rundt reglene for bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming i fylket. Beslutningene har omfattet 38 personer hvorav syv har vært barn under

18 år. 142 vedtak er overprøvd og godkjent av Fylkesmannen i 2008. Fem vedtak er ikke godkjent. Vi har ikke mottatt noen klager i 2008. Det er gitt dispensasjon fra utdanningskravet i 36 tilfeller. Ingen søknader ble avslått. Tilsammen er 195 tjenesteytere omfattet av dispensasjoner. I 2008 ble det gjennomført 20 stedlige tilsyn ved tiltak der kommunen/og eller spesialisthelsetjenesten har vedtatt å bruke tvang og makt etter kap 4A.

81.5 Andre oppdrag

Avdelingsdirektør i Sosial- og familieavdelingen deltar i en arbeidsgruppe nedsatt av Statens helsetilsyn. Målet er å få en forbedring av avslutningen av tilsynet når det gjelder å rette opp påpekte avvik og bidra til at tilsynserfaringer brukes i kommunenes eget forbedringsarbeid.

81.6 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen har i 2008 gjennomført tilsynsmessig oppfølging av henvendelser fra brukere, pårørende eller andre som gjelder de kommunale tjenestene etter sosialtjenesteloven kap 4. Dette har vi gjort i åtte saker. Gjennom innhenting av dokumentasjon og gjennomgang av redegjørelser fra kommunene som saken retter seg mot, har vi i flere av disse sakene funnet grunn til å påpeke en saksbehandlingspraksis eller lovforståelse som enten er direkte feil eller som praktiseres på en slik måte at det kan få uheldige konsekvenser for tjenestemottaker.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling etter helsetjenestelovgivningen

Helsetilsynet i Buskerud/ fylkesmannens helseavdeling består av 15 årsverk, fordelt på 17 personer. Holder man 1,2 stillinger, som er fullfinansierte fra Helsedirektoratet på øremerkete fagmidler, utenom, har avdelingen i 2008 brukt 45 % av sine ressurser (personalets ukeverkinnsats) på Helsetilsynets oppdrag.

Oppgavene overstiger uansett kapasiteten; det er således en stor utfordring å måtte prioritere hardt; noen oppdrag blir ikke fulgt opp årlig, andre må gis mindre ressurser enn oppdraget inviterer til.

Vi har prioritert klagesaksbehandlingen gjennom året; både ved nyttilsetting, ved omorganisering av arbeidet og fokus på å få ned saksbehandlingstiden. Status er at vi hele tiden har hatt rimelig god kontroll når det gjelder rettighetsklager, og at vi ved utgangen av året for hendelsesbaserte tilsynssaker hadde 76 restanser med en median saksbehandlingstid på 158 dager, mot 81 saker med median saksbehandlingstid ved utgangen av 2007.

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Saksstatistikk for 2008 er rapportert via fagsystemet RegRoT slik som bestemt.

Oversikt over antall muntlige og skriftlige henvendelser fra politiet med spørsmål om etterforskning skal iverksettes foreligger ikke, heller ikke over antall saker hvor Helsetilsynet i Buskerud har bedt politiet om å etterforske sak uten forutgående henvendelse fra politiet.

Kopi av vedtak i tilsynssaker der det er påpekt pliktbrudd overfor helseforetak, kommuner eller andre virksomheter i helsetjenesten, er innsendt til Statens helsetilsyn.

82.2 Planlagte tilsyn

Helsetilsynet i Buskerud skulle etter pålegg fra Statens helsetilsyn ha gjennomført 17 systemrevisjoner i 2008. Av kapasitetsgrunner ble det kun gjennomført 13 revisjoner. En medarbeider ved kontoret deltok imidlertid i et regionalt revisjonsteam som også hadde to revisjoner utenfor Buskerud (tilsyn i Vestfold og Østfold).

Systemrevisjonene som ble gjennomført i Buskerud i 2008 var:

- Tilsyn med hjemmesykepleien, herunder nattjenesten, i to kommuner. Dette var Nore og Uvdal og Ringerike kommune, og var de siste tilsynene som har blitt gjennomført med samme tema i alle de 21 kommunene i fylket over en treårs periode. Det planlegges å skrive en samlerapport fra disse revisjonene.
- Tilsyn med legemiddelbehandlingen ved to av de største sykehjemmene i fylket: Det ene tilsynet omfattet Bråset bo og omsorgssenter som ligger i Røyken kommune, men som er et interkommunalt behandlingstilbud for beboere i både Røyken og Asker kommune. Det andre tilsynet ble gjennomført ved Eikertun i Øvre Eiker kommune. Tilsvarende tilsyn skal også gjennomføres i 2009.
- Tilsyn med seks kommuners tilbud fra helse, barnevern og sosialtjenesten til utsatte barn i aldersgruppen 6 til 16 år, og ved overgangen fra barnevern til sosial/ NAV. Dette var ett av de landsomfattende tilsynene i 2008, og ble gjennomført som et samarbeid mellom Helsetilsynet og Fylkesmannen i Buskerud: Tilsynet ble gjennomført i Drammen, Ringerike, Kongsberg, Modum, Nedre Eiker og Lier kommune. Det var bare i en kommune hvor det ikke ble gjort funn som ga grunnlag for avvik eller merknader. Tilsvarende tilsyn skal gjennomføres i to andre

kommuner i 2009

- Det ble også gjennomført landsomfattende tilsyn med tjenestetilbudet til voksne med psykiske lidelser ved poliklinikkene ved de tre distriktpsikiatriske sentrene (DPS) i fylket (Drammen, Ringerike og Kongsberg). Tilsynet ble gjennomført av et regionalt revisjonsteam som også hadde med to fagrevisorer (psykiater og psykolog).

De enkelte revisjonsrapporter er lagt ut på hjemmesiden til Statens helsetilsyn: www.helsetilsynet.no. Det vises til disse.

82.3 Områdeovervåking

Omtales i medisinalmeldingen for 2008.

82.4 Klager etter helsetjenestelovgivningen

Vi viser til rapportering av saksstatistikk gjennom fagsystemet RegRot.

82.5 Andre oppdrag

Oppdrag:

Helsetilsynet i fylket skal følge opp varsler som gjelder tilbakeholdelse av rusmiddelmisbrukere (inkludert gravide rusmiddelmisbrukere) uten eget samtykke.

Rapport:

Det er i Buskerud ingen institusjoner som tar i mot rusmiddelmisbrukere på tvang.

Ressursrapportering

Kontrolltabellen under godkjenning har i perioder summert feil.

Se tabell under tabelldata; denne er uansett korrekt.

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 81	137	40	137	40
Resultatområde 81.1 og 81.2	43	10	0	0
Resultatområde 82	260		260	0
Resultatområde 82.2 og 82.3	86		0	0
Sum:	397	40	397	40

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Avkjørselssaker etter vegloven

Resultatområde 92 Konesjon til anlegg og drift av taubaner

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.
Resultatområde 91 og 92	2		2	0
Sum:	2	0	2	0

Utenriksdepartementet

Resultatområde 93 Apostiller

Resultatområde 94 Forberedelse av saker om honorære konsuler

Ressursrapportering

Resultatområde 93 apostiller.

Fylkesmannen bekrefter underskrifter på dokumenter som skal bruke i andre land.

Landene må være tilknyttet Haagkonvensjonen.

I 2008 behandlet vi 1013 saker.

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 93 og 94	3	3	3	0
Sum:	3	0	3	0

Kultur- og kirke departementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Det ble i 2008 anvist til utbetaling kr. 4 268 905 i statstilskudd til registrerte og uregistrerte trossamfunn i Buskerud. Beløpet er fordelt på 46 trossamfunn.

Det ble i 2008 ikke registrert noen nye trossamfunn i Buskerud. Vi mottok søknad om registrering fra 2 trossamfunn og 1 livssynssamfunn. Disse 3 søknadene ble avslått.

Fylkesmannen foretok ingen tilsyn på dette området i løpet av 2008. Vi erfarer at det er en økende grad av uro internt i enkelte trossamfunn, noe som medfører en tettere oppfølging av disse trossamfunnene.

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Vi mottok 36 søknader om tillatelse til å spre aske etter avdøde på åpent hav eller i høgfjellet. Fem av disse fikk avslag fordi stedet hvor asken skulle spres ikke ble godkjent. Ingen av vedtakene ble påklaget.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Vi har avgjort en søknad om søndagsåpent. Denne ble avslått og ikke påklaget videre. Av andre saker har vi hatt et fortolkningsspørsmål om kombinasjonen bakeriutsalg/serveringssted, som ble sendt Kultur- og kirke departementet til avgjørelse. I tillegg til dette har vi hatt noen telefonhenvendelser, særlig om søndagsåpne hagesentre. Vi har også hatt noen henvendelser i forbindelse med arrangementer som gjelder markedsdager og søndagsåpent.

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU		Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.		
Resultatområde 95	4	4	4	0

Resultatområde 96 og 97	10	10	0
Sum:	14	0	14

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Resultatområde 98 Administrative oppdrag

98.1 Rekruttere og beholde medarbeidere

De sentrale retningslinjene blir fulgt når det gjelder planlegging for å øke rekrutteringen av person med innvandrerbakgrunn. Vi har ikke utarbeidet egen lokal plan. Kvalifiserte søkere med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn blir innkalt til intervjuer, men ingen har vært aktuelle for ansettelse i den jobben de har søkt.

Vi følger de forpliktelsene de ligger i å være en IA-bedrift. Vårt sykefravær har ligget på samme nivå i 2008 som i tidligere år. Sommeren 2008 fikk alle ansatte muligheten til å få en gjennomgang av sin arbeidsplass/arbeidsstillinger med tanke på ergonomi. Det ble i etterkant innkjøpt diverse utstyr for å få bedre arbeidsplasser. Vi har åpnet for økt bruk av hjemmekontor og fysisk aktivitet i arbeidstiden.

Vi har hatt 2 oppfølgingsmøter med NAV arbeidslivssenter og vår kontaktperson blir aktivt brukt.

Det er satt ned en intern gruppe som skal utarbeide en Livsfaseorientert personalpolitikk. Vi ønsker at det skal føre til at vi blir en attraktiv og god arbeidsplass, som kan rekruttere og beholde dyktige medarbeidere og gi arbeidslust uansett alder.

En person med nedsatt funksjonsevne er engasjer i 80% stilling som konsulent fra 01.08.2008. Engasjementet er i samarbeid med NAV og er et tiltak for at vedkommende skal kunne beholde høvelig arbeid.

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Embete	Antall 2008	% 2008	Antall 2009	% 2009
FMBU	0	0	0	0
Sum	0	0	0	0

98.2 Kompetanseutvikling

I 2008 ble det satt av kr. 100.000 i fellesmidler til kompetansetiltak for alle ansatte. Det ble gitt anledning til å søke om midler til både vanlige og mer omfattende kompetansetiltak.

I embetet er det ansatt 71 kvinner og 43 menn. 66 % av rådgiverne er kvinner og 55 % av seniorrådgiverne er kvinner. Vi jobber aktivt med likestillingsperspektivet i forbindelse med rekruttering internt og eksternt og i forbindelse med lønnsforhandlinger.

I 2008 var vi med i et samarbeidsprosjekt med andre statsetater i Buskerud der vi fikk tildelt kompetansemidler til felles opplæring for ledere og tillitsvalgte i samarbeidskompetanse og medbestemmelse. I september ble det arrangert en slik konferanse.

Fordeling menn/kvinner i lederstillinger

Embete	Kunngjorte lederstillinger	% tilsatte kvinner	% tilsatte menn	% kvinnelige ledere	% mannlige ledere
FMBU	1	0	100	4	5

Fordeling av kompetansemidler

Embete	% kompetanse kvinner	% kompetanse menn	% under 50 år	% over 50 år
FMBU	33	67	83	17

98.3 Medvirkning

Vår Intranettside blir flittig brukt for informasjon til de ansatte. Allmøter blir gjennomført jevnlig.

Annenhver måned har vi møte i Samarbeidsutvalget og og Arbeidsutvalget. Der legges det til rette for drøfting og medvirkning i viktige saker.

Vi har laget et internt HMS-system som ivaretar ansattes, organisasjonenes og verneombudenes medvirkning. Vi gjennomfører også systematisk kursing i HMS for alle verneombud.

98.5 Føringer på IKT-området

98.6 FRI (Fylkesmennes regionale informasjonsnett)

98.7 Trippelnett

98.8 Sentral drift av Fri rettshjelp-ordningen

98.9 Drift av ePhorte helpdesk og ePhorte testsenter for fylkesmannsembetene

Resultatområde 99 Partistøtteordningen

Ressursrapportering

Resultatområde	FMBU	Sum	
	1510 Fagdep.	1510 Fagdep.	
Resultatområde 99	3	3	0
Sum:	3	0	3 0